

58214

**KADIN GİRİŞİMCİLERİN
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK PROFİLİ
(ANKARA ÖRNEĞİ)**

Hatun UFUK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EV EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
(EV İDARESİ VE AİLE EKONOMİSİ)**

1997

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO-KÜLTÜREL VE
EKONOMİK PROFİLİ
(ANKARA ÖRNEĞİ)

Hatun UFUK

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EV EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
(EV İDARESİ VE AİLE EKONOMİSİ)

Bu Tez 9 / 9 /1997 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Tarafından 98 (Doksansekiz) Not Takdir Edilerek Oybirliği/Oyçokluğu İle Kabul Edilmiştir.

Doç. Dr. Özlen ÖZGEN
(Danışman)

Prof. Dr. Emine GÖNEN

Doç. Dr. Aylin GÖRGÜN BARAN

Bu çalışmanın yürütülmesinde Milli Prodüktivite Merkezi'nden mali destek sağlanmıştır.

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi

**KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK PROFİLİ
(ANKARA ÖRNEĞİ)**

Hatun UFUK

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Ev Ekonomisi Anabilim Dalı
(Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi)

Danışman: Doç.Dr. Özlen ÖZGEN
1997, Sayfa: 148

Jüri: Doç. Dr. Özlen ÖZGEN
Prof. Dr. Emine GÖNEN
Doç. Dr. Aylin GÖRGÜN BARAN

Bu araştırma, kadın girişimcilerin sosyo-kültürel ve ekonomik profilini belirlemek amacıyla ile, Ankara İl Merkezi'nde 220 evli kadın üzerinde yürütülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan deneklerin aileleri ortalama 3.70 ± 0.067 bireyden oluşmaktadır. Deneklerin ortalama 38.39 ± 0.580 yaşında ve % 44.09'unun lise mezunu oldukları saptanmıştır. Deneklerin evlilik süresi ortalama 17.78 ± 0.603 yıldır. Deneklerin % 88.09'u çocuk sahibi olup, ailedeki ortalama çocuk sayısı 1.79 ± 0.052 olarak bulunmuştur. Ailelerin toplam aylık geliri ortalama 81.800 ± 5.361 milyon TL'dir. Deneklerin % 25.46'sı giysi satışı ile uğraşmakta, bunu % 16.82 oranı ile terzi olarak yapan ve % 13.64 oranı ile kuaför ve güzellik salonu işletenler izlemektedir. Deneklerin girişimcilik süresinin ortalama 5.41 ± 0.371 yıl olduğu ve % 76.36'sının işleri ile ilgili bir eğitim almadıkları saptanmıştır.

Açıklayıcı değişkenlerden yaş göz önüne alındığında; deneklerin girişimci olmalarını destekleyen birey ya da bireyler, kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumları, girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey ya da bireyler ile çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri istatistik açıdan $P < 0.01$ düzeyinde, gelecek için planları, eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olma ve girişimci olma rolünün ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışma durumları ise $P < 0.05$ düzeyinde önemli bulunmuştur.

Bulgular; deneklerin girişimci olmadan önce çalışma durumları ve yaptıkları iş, girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekillerinin öğrenim durumuna göre önemli ölçüde ($P<0.01$) değiştiğini göstermektedir. Deneklerin kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumları, gelecek için planları, girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumları ve çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri ise öğrenim durumuna göre $P<0.05$ düzeyinde önemli bulunmuştur.

Girişimcilik süresi dikkate alındığında; deneklerin girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekilleri, girişimci olmanın sosyal ve ekonomik yaşamdaki rollerine etkisi ve girişimci olma rolünün ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışma durumu istatistik olarak $P<0.01$, girişimci olmadan önce yaptıkları iş, gelecek için planları ve girişimci olmanın aile kararlarına katılımlarına etkisi $P<0.05$ düzeyinde önemlidir.

Aile ihtiyaçlarını karşılama, sosyal ilişkiler kurma ve kendini gerçekleştirme araştırmaya katılan deneklerin girişimci olmalarında rol oynayan en önemli üç nedendir. İşin kurulması aşamasında karşılaşılan en önemli sorunlar sermaye temini, bürokratik işlemler ve deneyimsizlik; işin yürütülmesi aşamasında karşılaşılan en önemli sorunlar ise, pazarın durgun oluşu, borç ödemeleri ve vergi ödemeleridir. Araştırma kapsamına alınan denekler başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerini kendine güven ve cesaret, iletişim becerisi ile sabır ve hoşgörü olarak sıralamışlardır. Deneklerin çoğunluğu (% 88.64) kendilerini başarılı bir girişimci olarak değerlendirmişlerdir. İletişim becerisi, kendine güven ve cesaret ile sabır ve hoşgörü deneklerin başarılarına katkıda bulunduğunu düşündükleri en önemli bireysel özellikleridir. Deneklerin çoğunluğu (% 87.73) iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girdiklerini, strese girmelerine neden olan en önemli üç faktörün pazarın durgun oluşu, yakınlarının aşırı beklentileri ve fiziksel yorgunluk olduğunu belirtmişlerdir.

Vergi kolaylıkları getirilmesi (% 67.29) deneklerin devletten beklentilerinin başında gelmektedir. Deneklerin çoğu (% 62.73) girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak istemektedirler. Eğitim programının kapsamını istedikleri başlıca konular ise iş alanı ile ilgili bilgiler, iletişim yöntemleri ve pazar ekonomisidir.

ANAHTAR KELİMELER: Kadın Girişimcilik, Sosyo-Kültürel Profil, Ekonomik Profil.

ABSTRACT
Master Thesis

SOCIO-CULTURAL AND ECONOMIC PROFILE OF WOMEN
ENTREPRENEURS (A SAMPLE OF ANKARA)

Hatun UFUK

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Home Economics

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Özlen ÖZGEN
1997, Page: 148

Jury: Assoc. Prof. Dr. Özlen ÖZGEN
Prof. Dr. Emine GÖNEN
Assoc. Prof. Dr. Aylin GÖRGÜN BARAN

This research was carried out among 220 married women in Ankara Urban Center to determine the socio-cultural and economic profiles of woman entrepreneurs.

Average family size of the subjects who are included to this research is 3.70 ± 0.067 . Average age of the subjects are 38.39 ± 0.580 and 44.09 % of the subjects are high school graduate. Subjects average duration of marriage is 17.78 ± 0.603 years. 88.09 % of the subjects had children and average number of children per family is 1.79 ± 0.052 . Average monthly income of the families is 81.800 ± 5.361 million Turkish Liras. 25.46 % of the subject are active on cloth sale and next to it tailors with 16.82 % and administrators of coiffeurs and beauty halls with 13.64 % are the occupations which followed. The average entrepreneurship period of the subjects are 5.41 ± 0.371 years and 76.36 % of them did not have any preliminary training about their occupations.

When age is considered among the explanatory variables, the individual(s) who supported the subjects to be an entrepreneur, the subject's individual or joint work conditions, those who are responsible for management of the income that is acquired through the entrepreneurship and their arrangements about the caring of the children is statistically found significant at $P < 0.01$ level. Whereas plans about the future, disagreements with the spouses about the spending money and the conflict of the entrepreneurship role with that of being housewife, mother and wife is found significant at $P < 0.05$ level.

The findings indicate that whether or not they were employed before they became entrepreneur and the work they made before they became entrepreneur, the patterns of spending the income that they acquired from through the entrepreneurship significantly differed according to the level of education at ($P < 0.01$). The relationship between the subjects' individual or joint work conditions, their plans about future, their willingness to participate in a training program in connection with entrepreneurship and their arrangements about the caring of the children is found significant at $P < 0.05$ level.

When the duration of the entrepreneurship is considered, the patterns of spending the income that they acquired through the entrepreneurship, the effects of being an entrepreneur over their roles on social and economic lives and also the conflict of the entrepreneurship role with that of being housewife, mother and wife is found significant at $P < 0.01$. The work that they made before they became entrepreneur, their plans about the future, the effect of being an entrepreneur over their participation to the family decisions is found significant at $P < 0.05$ level.

The three most important factors playing role in becoming entrepreneur among the subjects are found as : to meet the family needs, initiating social relations and self-actualization respectively. The most important problems that arose during the founding of their business are found as provision of the capital, bureaucratic procedures and lack of experience. The most important problems during the running of the administration are found as insufficient demand in the market, loan payments and tax payments. The subjects rated the individual features as the prerequisites of the successful entrepreneurs as self-confidence and courage, communication skills, patience and tolerance. Most of the subjects (88.64 %) perceived themselves as a successful entrepreneur. Communication skills, self-confidence and courage, patience and tolerance are perceived as the individual traits that contributed to their success. Most of the subjects perceived that when they entered into stress for reason of family or work matters, the three most important underlying factors of such stress are insufficient demand in the market, excessive expectations of their family members and physical fatigue.

Lowering the tax burden is the most important expectation of the subjects from the government (67.29 %). Most of the subjects expressed their willingness to participate in a training program in connection with entrepreneurship (62.73 %). Main subjects that are sought for as the content of such training session are knowledge about the business field, communication methods and market economy.

KEY WORDS: Women Entrepreneurship, Socio-Cultural Profile, Economic Profile

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yalnızca konusunu önermekle kalmayıp, her aşamasında değerli ilgi ve bilgisiyle bana sürekli yol gösteren ve çalışmalarına ışık tutan Danışman Hocam Sayın Doç.Dr.Özlen ÖZGEN'e, çalışmalarımız boyunca her türlü olanaktan yararlanabilmemiz için bize fırsatlar sunan Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof.Dr.Emine GÖNEN'e ve çalışmalarım boyunca destek ve ilgilerini esirgemeyen Sayın Prof.Dr.Meltem BAYRAKTAR ve Sayın Doç.Dr.Velittin KALINKARA'ya teşekkür ederim.

Verilerin değerlendirilmesi ve gerekli işlemlere karar verilmesinde yoğun çalışma programlarına rağmen büyük bir incelikle yardım talebimi geri çevirmeyen Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Biyometri ve Genetik Anabilim Dalından Sayın Prof.Dr.Fikret GÜRBÜZ'e, Yrd.Doç.Dr.Muhip ÖZKAN'a ve Araş.Gör. Handan ÇAMDEVİREN'e ve Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim İstatistiği ve Araştırması Anabilim Dalından Dr.Şener BÜYÜKÖZTÜRK'e, yazım aşamasında emeği geçen Sayın Uzman Mücahit ŞAR'a, ama herşeyden öte, isteyerek işlerini ve kişisel yaşamlarını benimle tartışan bütün "kadın girişimcilere" teşekkür borçluyum.

Attığım her adımda olduğu gibi, bu çalışmayı gerçekleştirirken de bana maddi ve manevi destek olan sevgili eşim Kürşat UFUK'a en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Hatun UFUK, 1997

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	9
3. MATERYAL VE YÖNTEM	22
3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi	22
3.2. Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örnek Seçimi	22
3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları	23
3.3.1. Soru formunun hazırlanması.....	23
3.3.2. Soru formunun uygulanması.....	25
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi	25
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	27
4.1. Deneklere ve Ailelerine İlişkin Bilgiler.....	27
4.1.1. Deneklerin ailelerindeki birey sayısı.....	27
4.1.2. Deneklerin yaşları	28
4.1.3. Deneklerin öğrenim durumları.....	28
4.1.4. Denek eşlerinin yaşları.....	29
4.1.5. Denek eşlerinin öğrenim durumları	30
4.1.6. Denek eşlerinin mesleki statüleri	30
4.1.7. Deneklerin evlilik süresi	31
4.1.8. Denek ailelerinin çocuk sayısı	31
4.1.9. Denek ailelerinin sahip olduğu en küçük çocuğun yaşı	32
4.1.10. Denek ailelerinin toplam geliri (Ay/TL).....	33

	<u>Sayfa</u>
4.1.11. Deneklerin faaliyet gösterdikleri iş alanı	33
4.1.12. Deneklerin girişimcilik süresi	34
4.1.13. Deneklerin iş ile ilgili eğitim alma durumu	35
4.2. İş Yaşamına İlişkin Bilgiler	35
4.2.1. Deneklerin girişimci olmadan önce çalışma durumu	36
4.2.2. Deneklerin girişimci olmadan önce yaptıkları iş	38
4.2.3. Deneklerin girişimci olma nedenleri.....	40
4.2.4. İş kurma kararını veren birey/bireyler	45
4.2.5. Deneklerin girişimci olmalarını destekleyen birey/bireyler	46
4.2.6. Deneklerin çalıştıkları sektör	49
4.2.7. Deneklerin girişimcilik sermayesini temin etme yolları.....	51
4.2.8. Deneklerin kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumu	53
4.2.9. Deneklerin çalıştırdıkları eleman sayısı.....	55
4.2.10. Deneklerin işyerinde bulunma süresi.....	57
4.2.11. Deneklerin işin kurulması aşamasında karşılaştıkları sorunlar	59
4.2.12. Deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar	63
4.2.13. Deneklerin girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük riske ilişkin görüşleri	66
4.2.14. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri gelirin toplam aylık gelir içindeki payı	69
4.2.15. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekli	72
4.2.16. Deneklerin başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri	75
4.2.17. Deneklerin başarılarına katkısı olan bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri	78
4.2.18. Deneklerin çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonra kendilerine yaklaşımları	82

	<u>Sayfa</u>
4.2.19. Deneklerin seçme şansları olsa girişimciliği tercih edip etmeyecekleri ...	85
4.2.20. Deneklerin gelecek için planları	85
4.2.21. Deneklerin devletten beklentileri.....	89
4.2.22. Deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumu.....	92
4.2.23. Deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının konularına ilişkin istekleri.....	93
4.3. İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi	96
4.3.1. Deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerine etkisi	97
4.3.2. Deneklerin girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerine etkisi	100
4.3.3. Deneklerin girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerine etkisi	102
4.3.4. Deneklerin girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerine etkisi	105
4.3.5. Deneklerin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarına etkisi	108
4.3.6. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey/bireyler.....	110
4.3.7. Deneklerin eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olması durumu.....	112
4.3.8. Deneklerin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışma olması durumu.....	114
4.3.9. Deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyması durumu	116
4.3.10. Deneklerin ailelerine yeterli zaman ayırmaları	118
4.3.11. Deneklerin girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım almaları	119
4.3.12. Deneklerin çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri.....	121

	<u>Sayfa</u>
4.3.13. Deneklerin girişimcilik rollerinin ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışması	123
4.3.14. Deneklerin kendilerine yeterli zaman ayırmaları	125
4.3.15. Deneklerin iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girmeleri	127
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	131
KAYNAKLAR	134
EKLER.....	139
ÖZGEÇMİŞ	148

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1.	Girişim Süreci Modeli	2
------------	-----------------------------	---

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1.	Kadın Girişimcilerin İlçelere Göre Dağılımı.....	23
Çizelge 4.1.	Deneklerin Ailelerindeki Birey Sayısına Göre Dağılımı.....	27
Çizelge 4.2.	Deneklerin Yaşlarına Göre Dağılımı.....	28
Çizelge 4.3.	Deneklerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....	29
Çizelge 4.4.	Denek Eşlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı.....	29
Çizelge 4.5.	Denek Eşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....	30
Çizelge 4.6.	Denek Eşlerinin Mesleki Statülerine Göre Dağılımı.....	30
Çizelge 4.7.	Deneklerin Evlilik Süresine Göre Dağılımı.....	31
Çizelge 4.8.	Denek Ailelerinin Çocuk Sayısına Göre Dağılımı.....	32
Çizelge 4.9.	Denek Ailelerinin En Küçük Çocuklarının Yaşına Göre Dağılımı.....	32
Çizelge 4.10.	Denek Ailelerinin Toplam Gelire Göre Dağılımı (Ay/Milyon TL).....	33
Çizelge 4.11.	Deneklerin İş Kollarına Göre Dağılımı.....	33
Çizelge 4.12.	Deneklerin Girişimcilik Süresine Göre Dağılımı.....	34
Çizelge 4.13.	Deneklerin İş İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı.....	35
Çizelge 4.14.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmadan Önce Çalışma Durumları.....	36
Çizelge 4.15.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmadan Önce Yaptıkları İş.....	39
Çizelge 4.16.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olma Nedenleri.....	42
Çizelge 4.17.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre İş Kurma Kararını Veren Birey/Bireyler.....	45
Çizelge 4.18.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarını Destekleyen Birey/Bireyler.....	47
Çizelge 4.19.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çalıştıkları Sektör.....	49

Çizelge 4.20. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik Sermayesini Temin Etme Yolları	52
Çizelge 4.21. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Kendi Hesabına ya da Ortak İle Çalışma Durumu.....	54
Çizelge 4.22. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşyerlerinde Çalıştırdıkları Eleman Sayısı	56
Çizelge 4.23. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşyerinde Bulunma Süresi.....	58
Çizelge 4.24. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Kurulması Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar	60
Çizelge 4.25. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Yürütülmesi Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar	64
Çizelge 4.26. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmaya Karar Vermekle Aldıkları En Büyük Riske İlişkin Görüşleri	68
Çizelge 4.27. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilikten Elde Ettikleri Gelirin Ailenin Toplam Geliri İçindeki Payı (Ay/TL).....	70
Çizelge 4.28. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilikten Elde Ettikleri Geliri Kullanma Şekilleri	73
Çizelge 4.29. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılı Girişimcilerin Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri	76
Çizelge 4.30. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılarına Katkısı Olan Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri	79
Çizelge 4.31. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çevrelerindeki Bireylerin Girişimci Olduktan Sonra Kendilerine Yaklaşımlarına İlişkin Görüşleri.....	83
Çizelge 4.32. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Seçme Şansları Olsa Girişimciliği Tercih Etme Durumu	85

Çizelge 4.33.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Gelecek İçin Planları.....	87
Çizelge 4.34.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Devletten Beklentileri.....	90
Çizelge 4.35.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik İle İlgili Bir Eğitim Programına Katılmayı İsteme Durumu.....	92
Çizelge 4.36.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik İle ilgili Bir Eğitim Programının Konularına İlişkin İstekleri.....	94
Çizelge 4.37.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Aile Yaşamındaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri.....	98
Çizelge 4.38.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Sosyal Yaşamdaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri.....	101
Çizelge 4.39.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Ekonomik Yaşamdaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri.....	103
Çizelge 4.40.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Bireysel Yaşamdaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri.....	106
Çizelge 4.41.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Aile Kararlarına Katılmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri.....	109
Çizelge 4.42.	Açıklayıcı Değişkenlere Göre Girişimcilikten Elde Edilen Gelirin Yönetiminden Birinci Derecede Sorumlu Birey/Bireyler.....	111

Çizelge 4.43. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Eşleri İle Aralarında Para Kullanımına İlişkin Anlaşmazlık Olması Durumu	113
Çizelge 4.44. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Eşleri İle Aralarında İşten Kaynaklanan Tartışma Olması Durumu.....	115
Çizelge 4.45. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çalışma Saatlerinin Ailelerine Uyması Durumu.....	117
Çizelge 4.46. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Ailelerine Yeterli Zaman Ayırma Durumu.....	118
Çizelge 4.47. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olduktan Sonra Ev İşleri İle İlgili Yardım Alma Durumu.....	120
Çizelge 4.48. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çocuklarının Bakımını Düzenleme Durumu.....	122
Çizelge 4.49. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik Rolünün Ev Kadını, Anne ve Eş Olma Rollerine İle Çatışma Durumu	124
Çizelge 4.50. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Kendilerine Yeterli Zaman Ayırma Durumu.....	126
Çizelge 4.51. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İş ve Aile Yaşamından Kaynaklanan Strese Girme Nedenleri	128

1. GİRİŞ

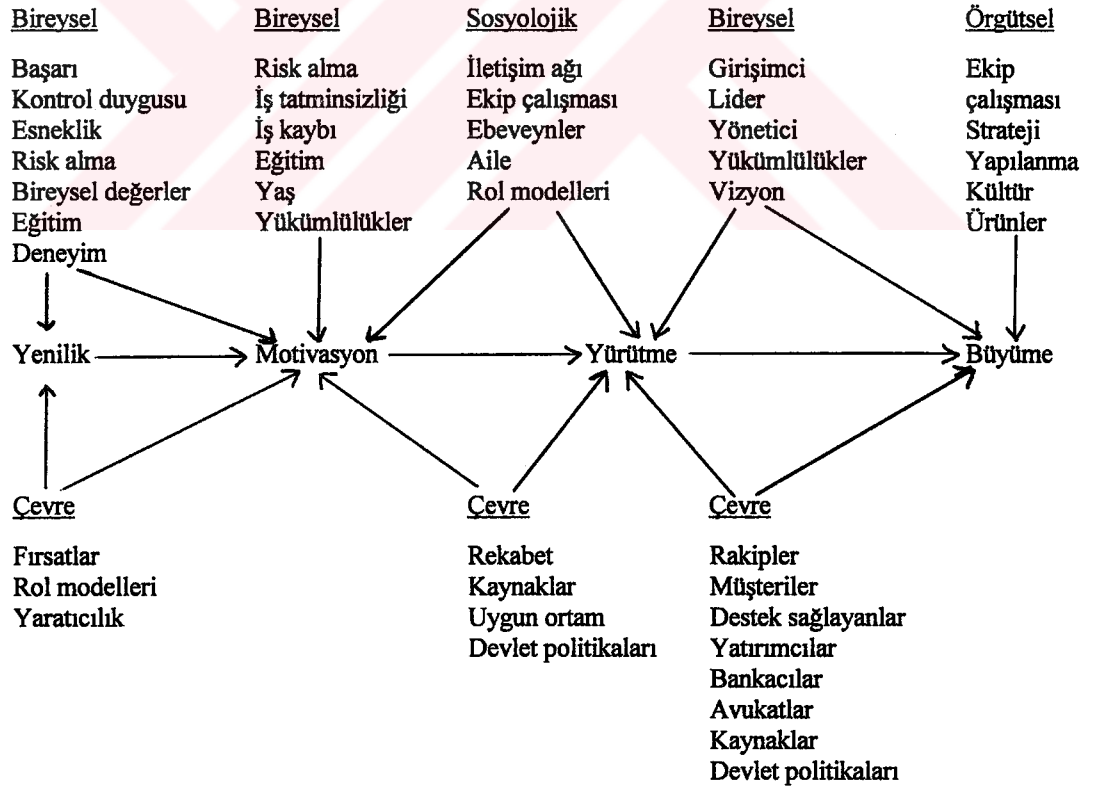
Ekonomik gelişmeyi belirleyen başlıca üretim faktörleri; doğal kaynaklar, sermaye, işgücü ve girişimciliktir. Günümüzde bu faktörlerden nitelikli işgücü ve girişimcilik hızla ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda belirginlik kazanan diğer bir konu, modern bilgi toplumunda; insanın ekonomik değer yaratma gücünün fiziksel emekten düşünsel emeğe kaymasıdır. Bunun iki önemli boyutu olan yönetim ve girişimcilik alanlarında ise ağırlık girişimciliğe yönelmektedir. Gelişen teknolojilerle, yöneticiliğin bazı unsurlarının makineleşmesine karşılık girişimcilik, insanın tekelinde kalan en önemli itici gücü oluşturmaktadır (Bayraktar ve Bilgiç 1995).

Girişimcilik, bir bireyin ya da bireylerin oluşturdukları ortaklıkların, mal ve hizmetlerin üretilmesi ya da dağıtılmasını kapsayan, kâr amaçlı bir iş ünitesinin kurulması, sürdürülmesi ve büyütülmesi sorumluluğunu almalarına yönelik bir faaliyettir (Kent et al. 1982). Girişimci ise, üretim faktörlerini bir araya getirerek ekonomik mal ve hizmet üretimi için gerekli girişimi başlatan, ayrıca üretim için gerekli ekonomik kaynakları ve üretimin değerlendirileceği pazarları bulan birey olarak tanımlanabilir (Bayraktar ve Bilgiç 1995).

Girişim süreci, fırsatların algılanması ve değerlendirilmesine yönelik organizasyonların gerçekleştirilmesi ile ilgili fonksiyonları, faaliyetleri ve hareketleri kapsar (Bygrave 1994). Bireysel, sosyolojik ve çevresel faktörler girişim sürecini oluşturan yenilik, motivasyon, işlerin yürütülmesi ve büyütülmesi aşamalarında etkili olmaktadır. Girişim süreci bir model yardımı ile açıklanabilir (Şekil 1.1).

Yeni bir iş için fikir oluşturma, başka bir deyiş ile yenilik fikri, düşünilerek ya da tesadüf sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yeniliğin yaşama geçirilmesi başarı ihtiyacı, kontrol duygusu, risk alma, eğitim, deneyim gibi bireysel faktörler ile alternatif kariyer beklentileri, rol modelleri, ekonomik durum ve kaynakların

ulaşılabilirliği gibi çevresel faktörlere bağlıdır. Yeni bir girişim faaliyetinin başlatılmasında hemen hemen her zaman başlatıcı bir olay ya da motivasyon sözkonusudur. Risk alma, iş ile ilgili tatminsizlik, işsizlik gibi bireysel faktörler ile aile, ebeveynler, iletişim ağı gibi sosyolojik faktörler motive edici rol oynayabilir. Rekabet, kaynaklara ulaşabilme, uygun ortam ve devlet politikaları ise hem işin başlatılması hem de yürütülmesinde etkili olan çevresel faktörlerdir. İşlerin yürütülmesi ve büyütülmesinde girişimcilik, liderlik, yöneticilik, vizyon, yükümlülük gibi bireysel faktörler önem kazanmaktadır. Bu aşamalarda rakipler, müşteriler ve toptancılar, yatırımcılar, bankacılar, muhasebeciler gibi meslek grupları ile yoğun ilişkiler söz konusudur. Büyüme aşamasında ekip çalışmasına önem verme, strateji, planlama, yapılanma, kültür ve ürünler gibi örgüt çevresi ile ilgili faktörler etkili olmaktadır (Bygrave 1994).

Şekil 1.1. Girişim Süreci Modeli (Bygrave 1994)

Girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin kendi işlerini kurmaları yolu ile iş talep eden değil iş yaratan bireyler olarak ekonomik sũreç içinde yerlerini almaları ˆnemlidir (Bayraktar ve Bilgiç 1995).

Toplumsal, teknolojik ve endũstriyel değişimler gũn geçtikçe daha çok kadını iş yaşamına çekmekte, pek çok kadın kendi işini kurmak istemektedir. Nitekim son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ũlkelerde kadınlar geleneksel rollerinden kaynaklanan birçok sorunu ozerek ve bu rollerin ˆtesine geçerek, toplum içinde lider, yˆnetici, girişimci gibi daha ũst rollere adım atmışlardır (Peterson and Weiermar 1988, Sirageldin et al. 1990, Liman 1993).

Piyasa ekonomisi içinde, hesaplanmış riskleri gˆze alarak nakde dˆnũşebilen mal ve hizmet ũretilen, kendi işinin sahibi olup vergi kaydı bulunan ve sosyal gũvenlik kurumlarından birinin şemsiyesi altında, tek başına çalışan ya da yanında başka bireyleri istihdam eden kadın "kadın girişimci" olarak tanımlanmaktadır (Anon 1994).

Risk ũstlenebilme, cesaret, kararlılık, iletişim becerisi, liderlik, kendine gũven, esneklik, yaratıcılık ve mesleki yeterlilik kadın girişimcilerin başlıca ˆzellikleridir (Hisrich and Brush 1986, Fortenberry 1988, Lee-Gosselin and Grise 1990, Pickle and Abrahamson 1990, ˆzcan 1993). Girişimcilik açısından amaç sahibi olma, ˆncelikleri saptama, geçmiş olaylardan ders alma, zamanı değerlendirme, işe bağlılık ve iyimserliği kaybetmemenin başarıyı etkileyen temel faktˆrler olduğu sˆylenbilir (Fortenberry 1988, Dhillon 1993, Onural 1993, Bygrave 1994).

Yeni bir girişimin planlanması ve gerçekleştirilmesi riske girmeyi ve yoğun çaba gˆstermeyi gerektirmesine karşın girişimci kadınların sayısı hızla artmaktadır (Hisrich and Brush 1988). Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve İngiltere kadın girişimcilerin yoğun olarak buldukları ũlkelerin başında yer almaktadır (Onural 1993).

1972 ve 1987 yılları arasında kadınların sahip oldukları işyerleri, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm işyerleri içinde % 5'den % 28'e yükselmiştir. 1980-1986 yılları arasında tarım dışı alanlarda tek başına işyeri sahibi kadınların oranında % 62'lik bir artış olmuştur. Bu artış oranının devam etmesi halinde 2000 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki işyerlerinin yarısının sahibinin kadınlar olacağı tahmin edilmektedir (Buttner 1993).

Kadın girişimcilere ait istatistiki veriler, bu konuda İngiltere'de de önemli gelişmeler sağlandığını göstermektedir. 1972-1977 yılları arasında işyeri sahibi kadınların sayısı % 30 oranında artarken, 1980'den sonra kendi işlerinde çalışan kadınların sayısında aynı durumdaki erkeklere oranla üç kat artış görülmüştür (Liman 1993).

Kanada'da 1981-1986 yılları arasında, kadınların daha önce görülmemiş düzeyde işgücüne katıldıkları belirlenmiştir. Bu yıllar arasında kendi adına çalışan kadınların sayısı % 27'lik bir artış gösterirken erkeklerde bu oran % 7 olmuştur (Liman 1993).

Genel olarak ülkemizde kadınların iş yaşamında aktif roller üstlenmesi, belirli görevlere talip olması ve bu görevleri elde etme mücadelesi uzun zaman almıştır. Kadının çalışma yaşamında aktif rol almaya geç başlaması ve çalışan kadın oranının kadın nüfus içindeki payının düşük olması, kadın girişimci sayısının da az olması sonucunu doğurmaktadır (Atalay 1993).

D.İ.E'nin 1990 Genel Nüfus Sayımı ve Hane Halkı İşgücü Anketlerine göre Türkiye'de girişimci kadınların oranı çalışan kadın nüfusunun % 7.5'ini oluşturmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ise bu oran % 30'lara çıkmaktadır (Anon 1993, Yalkın 1993).

Kadınların kendi işlerini kurmak istemeleri çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Girişimcilik, ekonomik ve toplumsal bağımlılıktan kurtulmak isteyen kadınlar için alternatif bir yoldur. Ekonomik ihtiyaçlar kadın girişimcilerin kararlarında etkili olurken, kendi işyerine sahip olma güdüsü ve çeşitli nedenlerden

dolayı ücret ve maaş karşılığı çalışmak istememe kadın girişimcileri harekete geçiren önemli faktörlerdir (Goetting and Muggli 1988, Liman 1993). Ekonomik, sosyal ve psikolojik risk almayı ve çok uzun saatler çalışmayı gerektirmesine karşın bağımsız olma arzusu bireyleri kendi işlerini kurmaya yöneltmektedir (Hisrich and Peters 1989).

İş ile ilgili deneyim, uygun ortam ve başarı ihtiyacı kadın girişimcilerin kendi işlerini kurmalarındaki en güçlü güdüler arasındadır (Hisrich and Brush 1986). Bazı kadınlar için iş sahibi olmak, aile içi yükümlülükler ile çalışma yaşamını bütünleştirmenin ve aile içi ilişkileri güçlendirmenin bir yolu olarak da görülmektedir (Goffee and Scase 1982).

Kadınları girişimciliğe iten nedenleri çekici ve itici nedenler olarak iki ana grupta toplamak mümkündür. Çekici nedenler; konuya ilgi, istek, mücadele ruhu, pazar fırsatı yakalamak gibi olgu ve olaylardır. İtici nedenler ise, iş kurmayı zorunlu hale getiren faktörlerdir. Eşin ölmesi, boşanma, ekonomik ihtiyaçlar gibi nedenler bu kapsamda düşünülebilir (Onural 1993).

Kadın girişimciler çoğunlukla perakende satış ve hizmet sektörlerinde yer almaktadırlar (Goffee and Scase 1987). Bilgi, deneyim ve beceri açısından bu sektörlerde yatkın olmaları ve yarım gün çalışma olanağı bulmaları kararlarında etkili olmaktadır (Yalkın 1993). Ancak temel neden, iş kurmak için ekonomik kaynaklarının sınırlı olması ve bu sektörlerin çok yüksek bir başlangıç sermayesi gerektirmemesidir (Goffee and Scase 1987). Bununla birlikte, son yıllarda geleneksel olarak erkeklerin hakim olduğu imalat, inşaat, ulaşım, taşımacılık, ekonomik danışmanlık gibi alanlarda faaliyet gösteren kadın girişimcilerin sayısında artış gözlenmektedir (Hisrich and Brush 1988, Pickle and Abrahamson 1990).

Girişimci olmak kadınlar açısından, işin kurulması sırasında ve sonrasında çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Kadın girişimciler başlangıçta,

sermaye temini, işyeri arama, kiralama, mal temini, resmi kuruluşlarla ilişkiler, deneyimsizlik, müşterilerin güven eksikliği, iş kadını olarak saygı görmeme, toplumun genel olarak kadınlarla ilgili düşünce ve inanışlarından kaynaklanan bir takım sorunlar yaşamaktadırlar (Hisrich and Brush 1988, Lee-Gosselin and Grise 1990).

Krediye ulaşma, kadın girişimcilerin işe başlarken ve işi yürütürken karşılaştıkları temel bir sorundur. Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma olanakları erkeklerden daha sınırlıdır. Çoğunlukla kendi birikimleri ile işe başlamaktadırlar. Borç alabilme şanslarının sınırlı olması ise hem başlangıç aşamasında etkili olmakta hem de işlerini büyüme yeteneklerini sınırlamaktadır (Stevenson 1988).

İş ilerledikçe, ekonomik sorunların yanısıra, kaliteli ve ucuz hammadde temini, pazarlama, para akışının düzensiz olması, uzun vadeli planlama ve elemanlar ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır (Hisrich and Brush 1988, Çelebi vd. 1993). Kadın girişimciler ayrıca, kendi kontrollerinin ötesinde gelişen enflasyon, vergiler, yasal düzenlemeler, yüksek faiz oranları ve büyük işyerleri ile rekabet gibi sorunlar ile de mücadele etmektedirler (Pickle and Abrahamson 1990, Gitobu and Gritzmacher 1991).

Sosyo-ekonomik ortam girişimciler üzerinde etkilidir. Girişimciliğin bireysel yetenekler ve eğitim ile ilgisi vardır. Ancak bu iki unsur yeterli olmamakta, girişimciliğin niteliğini ve boyutunu daha çok toplumsal ortam belirlemektedir. Bu durum; geleneksel değer yargılarının oldukça yoğun ve belirleyici olduğu ve ataerkil bir aile yapısının halâ yaygın olduğu ülkemiz açısından özellikle önem taşımaktadır (Aklar 1993).

Roller özel durumlardaki bireylerin davranışları ile ilgili beklentileri kapsar. Anne, eş, ev kadını, akraba, meslek üyesi, topluluk üyesi ve birey olma kadının başlıca rolleridir (Oppong and Abu 1985).

Anne olma rolü, kadının çocuğunu yetiştirmesi ve topluma hazırlamasıyla ilgilidir. Eş olma rolü, evlilik ile ilgili sorumlulukları kapsar. Ev kadını olma rolü, kadının aile grubu içindeki rolüne işaret eder. Akraba olma rolü, kadının akrabalık pozisyonları ile ilgili rollerinin toplamıdır. Bu dört rol aile grubu ile ilgilidir (Oppong and Abu 1985).

Mesleki rol kadının gelir getirici bir üretim faaliyetine katılması ile oynamaya başladığı roldür. Kadının ev içinde harcadığı emek fonksiyonel de olsa mesleki rol kapsamında değerlendirilmez. Mesleki rol; karşılığında para kazanılan roldür. Bu rolün kadının temel rolleri arasında görülmesi oldukça yeni bir yaklaşımdır. Kadından beklenen, mesleki rolünü anne, eş, ev kadını ve akraba olma rollerine ilişkin beklentilere zarar vermeyecek biçimde yürütmesidir (Oppong and Abu 1985).

Toplum üyesi olma rolü kadının aile grubu ile ilgili rollerini ve mesleki rolünü gerçekleştirdiği mekanların dışında kalan alanlardaki sosyal yardım faaliyetlerine katılma, dernek üyelikleri, vatandaşlık gibi rollerini kapsar (Oppong and Abu 1985).

Birey olma rolü, bireyin gelişmesi, kendini ortaya koyması, tek bir birey olduğunun farkına varması ve birey olarak, yaşama, dünyaya ve olaylara katılması sürecinde sergilediği davranışlarla ilgilidir. Bireyin arkadaşlık ilişkileri, kendini gerçekleştirme faaliyetleri, boş zaman etkinlikleri birey rolünü yansıttığı alanlardır. Birey olma rolünün gerçekleştirilmesi zaman, enerji ve para harcanmasını gerektirir (Oppong and Abu 1985, Çelebi vd. 1993).

Gerçekte bireyin rolü, içinde yaşadığı kültürün değerlerine göre belirlenir. Toplum kadını aile grubuna ait bir birey olarak görüyor ise kadının en önemli rolü aile içinde oynadığı rollerden biri olarak değerlendirilecektir. Bu durum ise kadının sürekli birden fazla rolü oynamak zorunda kalmasından kaynaklanan rol yüklemesine neden olabilir (Coverman 1989, Çelebi vd. 1993).

Rol yüklemesi, bir çok rol talebine ve bunları gerçekleştirmek için çok az zamana sahip olmak olarak tanımlanmaktadır. Çok yönlü rollerden birinin talep edilmesi bir diğerk rolün gerçekleştirilmesini gletirdiğinde rol yüklemesi rol çatışmasına yol açabilir. Rol atıması, bireyin bir rolü gerçekleştirirken farklı bir rol baskısının ortaya çıkması ile gerekletirdiğeri rol içinde baskı yaamasıdır (Coverman 1989).

Kadın girişimcilerin ilerini yürütürken, aile bakımı ve ev ileri ile ilgili olarak birinci derecede sorumluluk almaları, i ve aile yaşamlarını dengelemelerini gletirebilir (Aldrich 1989). Aynı anda birkaç rolü üstlenmek zorunda kalmaları kadınların yaşamdan duydukları tatmini olumsuz yönde etkileyerek strese girmelerine ve kendilerini gergin hissetmelerine neden olabilir (Kean et al. 1994). Genel olarak kadın girişimcilerin kendileri ve rekreasyon için daha az zaman ayırdıkları ve zamanlarını i ve aile arasında paylatırma eğiliminde oldukları görülmektedir (Hisrich and Brush 1986, Stevenson 1988).

Tüm güçlüklere rağmen girişimcilik, kendini gerçekleştirmek ve topluma katkıda bulunmak için etkili bir yoldur. Kadınların girişimcilik süreci içinde yer almaları aile ve ülke ekonomisi açısından da önemlidir.

Bu araştırma, Ankara İl Merkezi'nde kadın girişimcilerin sosyo-kültürel ve ekonomik profilini ortaya koymak amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırmada "Giriş" bölümünden sonra, konu ile ilgili görülen çeşitli araştırmalar özetlenerek, kullanılan materyal ve yöntemler verilmiş, bulgular açıklanarak tartışmaları yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Endüstriyel gelişme içinde kadınların yer alması emeğin verimli kullanılmasını sağlamakta ve yaşam kalitesini yükseltmektedir. Ekonomik, sosyal ve bireysel tatminin elde edildiği bir değer yaratma süreci olan girişimcilik son yıllarda pek çok kadın tarafından benimsenen bir faaliyettir. Kadın girişimcilerin demografik özellikleri, iş ile ilgili motivasyonları, iş yaşamları ve iş-aile yaşamı etkileşimini konu alan çalışmaların 1980'li yıllarda başladığı, 1990'lı yıllarda ise hız kazandığı görülmektedir. Ancak dış ülkelerde ve özellikle de ülkemizde kadın girişimciliğin ekonomik, sosyal ve kültürel görünümünü ele alan araştırmaların sayısı halen çok sınırlıdır.

Bu bölümde; dış ülkelerde ve Türkiye'de yapılan konu ile ilgili araştırmaların sonuçları yayın tarihleri dikkate alınarak özetlenmiştir.

Goffee and Scase (1982) kadın girişimcilerin deneyimleri, davranışları ve yaşam biçimlerini incelemek amacı ile 54 kadın girişimci üzerinde yaptıkları çalışmada, kadın girişimcilerin çoğunun 30-40 yaşlarında olduklarını; işlerini son 20 yıl içinde kurduklarını ve büyük çoğunluğunun 20'den az işçi çalıştırdıklarını; perakende satış ve hizmet sektörlerinde yer aldıklarını saptamışlardır. Araştırmaya katılan kadınların girişimci olma nedenleri, ücretli bir işte çalışmakla elde edilebilenden daha fazla gelir elde etme, daha önceki çalışma deneyiminden memnun kalmama, girişimciliği diğer yükümlülükler ile bağdaşan bir iş olarak görme ve aile içindeki bağımlılıktan kurtulmadır. Araştırma bulguları kadınların karşılaştıkları sorunların çoğunun iş sahibi olarak erkeklerin sahip olduğu güvenilirliğe sahip olmadıkları görüşünden kaynaklandığını, krediye ulaşmada güçlükler yaşadıklarını ve bu durumun onları aile, dostlar ve tanıdıklar gibi "daha az resmi" kaynaklardan mali yardım almaya yönlendirdiğini, müşterilerle ve toptancılarla ilgilenirken çoğunlukla kadın kimliklerini kullanmaya zorlandıklarını göstermektedir. Kadın girişimciler, iş sahibi olmakla elde ettikleri en büyük

kazancın öz güvenin artması ve daha fazla bağımsızlık olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda girişimci ideallere bağlılık ve geleneksel cinsiyet rollerini benimseme durumu dikkate alınarak kadın girişimciler; geleneksel iş sahibi kadınlar, yenilikçi iş kadınları, ev ile ilgili iş yapan kadınlar ve radikal iş sahibi kadınlar olarak dört gruba ayrılmışlardır.

Waddell (1983), kendi işlerini kuran kadınların meslek seçimi, tatmin ve başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile girişimciler, sekreterler ve yöneticiler üzerinde bir çalışma yürütmüş, her grupta yer alan 47 kadına soru formlarını posta yolu ile göndermiştir. Araştırma sonucunda, girişimciler ile sekreterler arasında başarı motivasyonu, kontrol duygusu ve cinsiyet rolü açısından farklılıklar olduğu, ancak bu değişkenler açısından yöneticiler ve girişimciler arasında fark olmadığı görülmüştür. Girişimcilerin ailelerinde girişimcilik modellerine yönetici ve sekreterlerden daha sık rastlandığı; girişimcilikte iş tatmini ve başarının; başarı motivasyonu, kontrol duygusu, cinsiyet rolü ve girişimcilik modellerine sahip olma ile ilişkili olmadığı bulunmuştur.

Hisrich and Brush (1988), 1981 yılında 468 kadın girişimci üzerinde yaptıkları araştırmayı 1986 yılında aynı örnekten 195 kadın girişimci üzerinde tekrarlayarak 5 yıl süresinde meydana gelen gelişme ve değişiklikleri belirlemeyi amaçlamışlardır. 1981 yılında elde edilen bulgular, kadın girişimcilerin genellikle 34-45 yaşlarında, orta ya da üst sınıftaki bir ailenin ilk çocuğu olduklarını, sosyal bilimler konusunda yüksek öğrenim gördüklerini, hizmet sektöründe yer aldıklarını, kendi işlerini kurmadan önce çalıştıklarını ancak ilk kez girişimcilik faaliyetinde bulduklarını; % 29'unun bağımsızlık, % 24'ünün başarı ihtiyacı, % 14'ünün uygun fırsat yakalama, % 13'ünün iş tatmini motivasyonları ile girişimci olduklarını göstermektedir. Kadın girişimcilerin başlangıçta kredi bulamama, ekonomik planlamada deneyimsizlik, iş konusunda eğitimsizlik, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği gibi sorunlar yaşadıkları; daha sonraki yıllarda bu

sorunlara iş yaşamlarının bireysel ilişkilerini olumsuz etkilemesi, iş kadını olarak saygı görmeme gibi sorunların eklendiği saptanmıştır.

Beş yıl sonra tekrarlanan çalışmada firmaların yapısında önemli değişiklikler gözlenmiş, 1981 yılında firmaların % 55'inin sahibinin tek bir birey, % 33'ünün anonim şirket olduğu; 1986 yılında anonim şirket oranının % 51'e çıktığı, bu durumun işyerinin büyümesinin tipik bir göstergesi olduğu; geçen süre boyunca kadın girişimcilerin toplam gelirlerinin sürekli artış gösterdiği; ilk çalışmada firmaların % 73'ünün yerel pazarlara hizmet verdiği, ikinci çalışmada yerel pazarlara hizmet verme oranının % 48'e düştüğü, firmaların % 17'sinin ulusal, % 15'inin de uluslararası pazarlara hizmet vermeye başladıkları belirlenmiştir. Araştırma bulguları; kadın girişimcilerin orta düzeyde yönetim deneyimine sahip olduklarını, işyerinin yönetiminde en büyük engellerin zaman yönetimi, kalifiye eleman bulamama, sınırlı sermaye ve para akışının düzensizliği olduğunu göstermektedir.

Belcourt (1990), girişimci olma kararında aile yapısının önemini vurgulamak amacı ile Kanadalı en başarılı 36 kadın girişimci üzerinde yaptığı çalışmada; kadınların 6-10 yıldır girişimci olduklarını; % 33'ünün hizmet, % 31'inin imalat ve % 17'sinin perakende satış alanlarında çalıştıklarını; % 58'inin tek başlarına işin sahibi olduklarını ve ortalama 11-20 işçi çalıştırdıklarını belirlemiştir. Araştırma bulguları kadın girişimcilerin % 90'ının tek çocuk olduklarını, % 83'ünün parçalanmamış bir aileden geldiklerini, % 60'ının babalarının girişimci olduğunu, babanın yokluğunun ya da ihmalinin kadın girişimcilerin başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Kadın girişimcilerin yaşam hikayeleri incelendiğinde; % 92'sinin babalarına, eşlerine ve işlerine güvenmemeleri gerektiği deneyimini yaşadıkları ve bu deneyimlerden başkalarına güvenmemeyi öğrendikleri; girişimcilikle ilgili en önemli güdülerinin bağımsızlık ve kendi yaşamlarını kontrol edebilme isteği olduğu; iş ile ilgili rol modelleri ve reddedilme deneyimlerinin girişimcilik faaliyetinin düzeyini önemli ölçüde etkilediği, bağımsız olmak ve kendi

yaşamlarını kontrol etmek isteyen bireylerin destekleyici programlardan yararlanarak girişimcilik faaliyetlerini artırdıkları ve bağımlılık ilişkilerini minimum düzeye indirme yoluna gittikleri saptanmıştır.

Collerette and Aubry (1990), Quebec'teki kadın girişimcilerin profilini belirlemek amacı ile 1986 yılında 917 işyeri sahibi kadın üzerinde bir araştırma yapmışlardır. 1987 yılında ise bu kadınların 303'ünün katıldığı ikinci bir araştırma gerçekleştirerek bir yıl içinde meydana gelen gelişme ve değişiklikleri saptamaya çalışmışlardır. 1986 yılında gerçekleştirilen çalışmanın bulguları, kadın girişimcilerin büyük bir aileden geldiklerini; % 25'inin ilk çocuk olduğunu; % 20'sinin anne ve/veya babasının, % 40'ının kardeşinin girişimci olduklarını; % 75'inin evli ve çocuklu olduğunu; % 75'inin perakende satış ve hizmet sektöründe yer aldığını; 5 ve daha az eleman çalıştırdıklarını; girişimcilikle ilgili başlıca motivasyonlarını kendi işyerinin sahibi olma, ekonomik bağımsızlık ve öz saygılarını artırma olarak ifade ettiklerini; en çok karşılaştıkları sorunların sermaye temini ile iş ve aile yaşamını dengeleme olduğunu göstermektedir. Araştırmacılar; deneklerin % 40'ının işyerinin tek sahibi olduklarını, % 60'ının ortak olduklarını, işyerine tek başına sahip olanların girişimcilik özelliklerini daha fazla taşıdıklarını ve işlerine daha bağlı olduklarını saptamışlardır. Bir yıl aradan sonra gerçekleştirilen 1987 araştırmasında, kadın girişimcilerin % 80'inin işlerini büyüttükleri, satışlarını % 7 oranında artırdıkları, daha fazla bireysel gelir elde ettikleri, ancak işlerini büyütme istediklerinde iş yaşamında kadın olmalarından kaynaklanan kabul edilme sorunu ile karşılaştıkları, % 22'sinin girişimcilik faaliyeti dışında bir işe de sahip oldukları ve işleri tam anlamı ile oturduktan sonra tüm zamanlarını girişimciliğe ayırdıkları saptanmıştır. Araştırmada ayrıca, kadın girişimcilerin ortalama düzeyde risk aldıkları, hırslı ve istekli olma (% 40) ile işin kontrolünü elinde bulundurmanın (% 38), risk alma arzusuna oranla (% 11) daha çok görülen özellikler olduğu belirlenmiştir.

Lee-Gosselin and Grise (1990), Quebec bölgesindeki 400 kadın girişimci üzerinde bireysel özellikler, firmaların özellikleri ve kadınların girişimci rolü ile diğer rolleri dengeleme biçimlerini belirlemek amacı ile bir araştırma yapmışlardır. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin 31-45 yaşları arasında ve evli oldukları (% 74); kendi işlerini kurmadan önce deneyim kazandıkları (% 75); işlerini kendilerinin yönettikleri (% 65) ve işyerinin tek sahibi oldukları (% 44) belirlenmiştir. Girişimcilikten sağladıkları gelirin düşük olmasına hatta % 79'unun "bir başkasının yanında çalışıyor olsalardı bu geliri kabul etmeyeceklerini" belirtmelerine karşın kadın girişimcilerin elde ettikleri gelirden tatmin oldukları saptanmıştır. Kadın girişimcilerin çoğunlukla ticaret ve hizmet sektörlerinde yer aldıkları, bununla birlikte imalat sektöründeki kadınların daha başarılı oldukları, işlerinden daha çok tatmin sağladıkları ve daha yüksek gelir elde ettikleri belirlenmiştir. Kadın girişimcilerin çoğunluğunun bağımsızlık motivasyonu ile iş kurmaya yöneldiklerini belirten araştırmacılar, kadınların oynadıkları çeşitli roller arasındaki bağlılığın önemini ortaya koyan, aile üyeleri için iş yaratma isteği (% 8) ve yaşam kalitesini yükseltmek (% 3) gibi daha az yaygın motivasyonlara dikkat çekmişlerdir. Bulgular, kadın girişimcilerin başlangıçta bankaların ve müşterilerin güven eksikliği (% 33), sermaye eksikliği (% 15) ve aileden kaynaklanan sorunlar ile (% 15) karşılaştıklarını; işi yürütürken bu sorunlara pazarlama sorunları (% 25), bürokratik sorunlar (% 19) ve personel ile ilgili sorunların (% 13) eklendiğini; deneklerin % 38'inin bu sorunların cinsiyetleri ile ilişkili olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Çalışmada, girişimci olarak kadınların kendi başarılarını değerlendirmede kullandıkları en önemli kriterlerin, gelirin artması, kârın artması, iyi yaşamak için daha çok kazanmak gibi ekonomik kriterler olduğu; şirket içinde güven kazanma, toplumda statü sahibi olma gibi sosyal ve amaçları başarma, iş ve aile yaşamını dengeleme gibi bireysel kriterlerin cevaplar arasında düşük oranda yer aldığı saptanmıştır. İşin başarısının ise, öncelikle müşteri hizmetleri, ürünlerin orijinalliği ve kalitesi ile ilgili olduğunu düşündükleri; bunu kendine

güven, kararlılık, çok çalışma ve detaylarla ilgilenme gibi bireysel faktörler ile uygun personel seçiminin izlediği belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, kadın girişimcilerin % 94'ünün kendilerini, % 96'sının elemanlarını başarılı bulduklarını; en çok kendilerini başarılı hissetmek ve bağımsız olmaktan tatmin duyduklarını; kendilerine zaman ayıramamaktan yakındıklarını; % 72'sinin girişimciliğin öz-
imajlarını artırdığını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Kadınların girişimcilik rolü ile diğer rollerini dengeleme biçimleri incelendiğinde ise, girişimciliğin % 28'inin aile, % 31'inin sosyal yaşamını olumsuz; % 16'sının aile, % 27'sinin sosyal yaşamını olumlu etkilediği; bireysel yaşamlarını olumlu ve olumsuz etkilediğini belirtenlerin oranının ise aynı olduğu (% 32, % 32) saptanmıştır. Araştırmada kadınların % 58'inin girişimci olmanın boş zaman faaliyetlerini, % 31'inin ise arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini dile getirdikleri bulunmuştur.

Chandra (1991), Yeni Delhi'de kadın girişimcilerin sosyo-ekonomik profilini belirlemek amacı ile bir araştırma yapmıştır. Kadın girişimcilerin demografik özellikleri incelendiğinde, % 60'ının 31-45 yaşlarında, % 80'inin evli, % 45'inin üç çocuklu oldukları, % 90'ının iyi bir öğrenim gördükleri saptanmıştır. Bulgular kadın girişimcilerin % 60'ının daha önce herhangi bir ticaret deneyimi yaşamadıklarını; % 50'sinin işyerine tek başlarına sahip olduklarını; % 45'inin imalat, % 30'unun terzi-giysi satışı alanlarında çalıştıklarını; % 50'sinin yaptıkları işlerden yüksek düzeyde gelir elde ettiklerini ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamına alınan kadınların tümünün kendilerini başarılı birer girişimci olarak tanımladıkları; başarı açısından çok çalışma, etkili pazarlama stratejileri geliştirme, kaliteli üretim yapma, sermaye ve aile desteğinin önemli; hammaddenin uygun zamanda temin edilmesi ve personel desteğinin çok önemli olduğunu düşündükleri; çoğunluğunun aileleri ile işbirliği içinde olmalarına karşın iş ve aile rollerini dengelemede güçlük çektikleri ve kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları belirlenmiştir. Ayrıca kadınların % 70'inin devletin kendilerine destek olduğunu düşündükleri, % 30'unun ise devlet desteğinden yararlandıkları saptanmıştır.

işler yaptıkları; daha önce hemşirelik yapan bazı kadınların ise sağlık klinikleri kurdukları, işe başlarken sermaye ve uygun yer bulamamalarının başlıca sorunları olduğu; çoğunun işlerini tek başına yürütebildikleri ve iş süresince ürünlerin depolanması, pazarlanması ve rekabet gibi sorunlarla karşılaştıkları saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan kadın girişimcilerin yaklaşık % 40'ının beslenme, % 55.8'inin ise giyim ve tekstil alanlarında ev ekonomisi eğitimi aldıkları ve % 45'inin ev ekonomisi programları yolu ile kazandıkları bilgi ve becerilerin iş yaşamlarına önemli katkıları olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Sundin and Holmquist (1991), İsveç'te 1026 kadın ve 170 erkek girişimci üzerinde yürüttükleri çalışmada kadın girişimcilerin portresini çizmeyi; bireysel, örgütsel ve sosyal açıdan kadın ve erkek girişimciler için engelleri belirlemeyi; kadın ve erkek girişimciler arasındaki farkları analiz etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamına alınan kadın girişimcilerin genel olarak orta yaşta, evli ve çocuk sahibi oldukları, temel sorumlulukları olarak ailelerini gördükleri, hizmet sektöründe yer aldıkları ve tam gün çalıştıkları belirlenmiştir. Araştırmada kadın ve erkekler için girişimci olma nedenleri itici ve çekici nedenler olarak iki grupta incelenmiş; en önemli itici nedenler kadınlar için aile ile ilgili faktörler, erkekler için daha önce çalıştığı alanda iş kurma olanağı olarak belirlenmiş; kendi yaşamı ile ilgili kararları verme ve kendini gerçekleştirmenin hem kadın hem de erkekler açısından çekici nedenlerin başında geldiği bulunmuştur.

Dhillon and Malhotra (1993), kadın girişimcilerin demografik profilini belirlemek ve risk alma eğilimi, bağımsızlık, karar verme, gelecek planları yapma, zaman yönetimi gibi girişimcilik özelliklerini ortaya koymak amacı ile 40 kadın girişimci ile görüşmüşlerdir. Kadın girişimcilerin 23-72 yaşlarında oldukları, % 65'inin üniversite öğrenimi gördükleri, % 72.5'inin evli ve % 80'inin çekirdek aile üyesi oldukları, % 67.5'inin ilk işleri olduğu, dolayısı ile iş yaşamı geçmişinin girişimcilik kariyerinin seçilmesinde etkili bir faktör olmadığı belirlenmiştir.

Bulgular; kadın girişimcilerin başlıca motivasyonlarının istediklerini elde etme (% 27.5), para kazanma (% 27.5) ve bağımsızlık (% 12.5) olduğunu; işe bağlılığı ise başarı için en önemli faktör olarak gördüklerini göstermektedir. Kadın girişimcilerin yüksek düzeyde bireysel riske girdikleri, ancak elemanlarına yetki ve sorumluluk verme riskini orta düzeyde aldıkları; bağımsızlık eğilimi ve başarı gereksinimi ile karar verme yeteneklerinin yüksek, zaman yönetimi yeteneklerinin ise orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin % 97.5'inin gelecek için iş stratejileri oluşturmanın, % 65'inin uzun süreli hedefler saptamanın daima gerekli olduğuna inandıkları belirlenmiştir.

Fagenson (1993), girişimci ve yönetici kadın ve erkeklerin bireysel değer sistemlerinin belirlenmesi amacı ile New York, New Jersey ve Connecticut'ta 140 yönetici ve 115 girişimci üzerinde bir araştırma yürütmüştür. Rokeach'ın Değer Survey'indeki 15 amaç (terminal) ve 15 araç (instrumental) değer temel alınarak hazırlanan anket formu deneklere posta yolu ile gönderilmiştir. Araştırma sonuçları bireylerin cinsiyetlerinin değer sistemleri üzerinde çok az etkili olduğunu; ancak kadınların "eşitliğe", erkeklerin ise "aile güvenliğine" daha çok önem verdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte yöneticiler ve girişimcilerin değer sistemlerinin çok farklı olduğu; girişimcilerin amaç değerlerden; özsaygı, özgürlük, başarı duygusu ve heyecan verici bir yaşama yöneticilerden daha çok önem verdikleri; yöneticilerin ise önem verdikleri amaç değerlerin; gerçek arkadaşlık, zeka, kalıcılık ve zevk (eğlence) olduğu belirlenmiştir. Araç değerler dikkate alındığında; dürüst, hırslı, yetenekli, bağımsız, cesur, yaratıcı ve mantıklı olmanın girişimcilerin önem verdikleri başlıca araç değerler olduğu; yöneticilerin ise; sevecen, şefkatli, merhametli, yardımsever bireyler olmak ve kendine hakim olmak değerlerine daha fazla önem verdikleri saptanmıştır. "Barış içinde bir dünya" amaç değerine verilen önemin bireylerin cinsiyetine ve mesleki rolüne göre değişiklik gösterdiği, bu değeri kadınların erkeklerden ve girişimcilerin ise yöneticilerden daha fazla önemsedikleri saptanmıştır. Araştırma sonuçları girişimcilerin mevcut yaşam

tarzının dışında farklı şeyler istediklerini; potansiyellerini değerlendirmek ve başarmak için özgür olmak istediklerini; yöneticilerin ise yaşamın sunduklarından zevk almaktan hoşlandıklarını göstermektedir.

Johnson and Storey (1993), kadın ve erkek girişimcileri karşılaştırmak amacı ile 1985 yılında 159'u erkek 67'si kadın olmak üzere 226 girişimci ile görüşmüşlerdir. 1986 yılında ise ilk araştırmaya katılan 127 girişimciye telefon ile ulaşarak işlerinde meydana gelen değişimleri belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma sonucunda kadın girişimcilerin erkeklerden daha yaşlı, mesleki açıdan daha az yeterli oldukları, başlangıç sermayesini bankalardan temin etme oranının erkeklerden daha düşük, ortak olma oranının ise daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kadın girişimcilerin daha çok perakende satış ve hizmet, erkek girişimcilerin ise imalat, inşaat ve ulaşım alanlarında yer aldıklarını saptayan araştırmacılar; talep eksikliği, malzeme yetersizliği deneyimsizlik gibi benzer sorunlar ile karşılaştığını belirlemişlerdir. Ayrıca erkek girişimcilerin işyerlerindeki eleman sayısının kadınlardan daha yüksek olduğu; ancak tüm gün çalışan kadın elemanı olma oranının kadın girişimcilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. 1988 yılında yapılan ikinci araştırmada ise, kadın ve erkek girişimciler arasında zamanla gösterilen performans açısından belirgin bir fark olmadığı görülmüştür.

Loscocco and Leitch (1993), iş ve aile ilişkileri ile ekonomik başarılarını araştırmak amacı ile Güney Hindistan'da yaşayan ve gıda, sağlık ve bilgisayar endüstrisi sektörlerinde yer alan 953 kadın ve erkek girişimci üzerinde 1985-1987 yılları arasında bir çalışma yürütmüşlerdir. Görüşmelerin telefon aracılığı ile gerçekleştirildiği araştırmada, kadın ve erkek denekler arasındaki iş bölümünde geleneksel cinsiyet rol tutumlarının devam ettiği, kadınların ev işlerine ayırdıkları zamanın (ortalama 16.3 saat/hafta) erkeklerden daha fazla olduğu (ortalama 9.12 saat/hafta) belirlenmiştir. Bulgular, eğitim ve çalışma deneyimi açısından erkeklerin kadınlardan daha fazla insan kapitaline sahip olduklarını, işlerinin daha büyük ve sağlam, yıllık gelirlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmaya

katılan kadın girişimcilerin büyük bölümünün tek ebeveyn oldukları, aile sorumluluklarının onları işten uzaklaştırmak yerine daha fazla satış yapmak için motive ettiği, hanehalkı sorumluluklarının daha çok olmasının işteki başarılarını azaltmadığı, aile ve iş ile ilgili sorumlulukların dengelenmesinde başarılı oldukları belirlenmiştir. Araştırmada cinsiyet, aile ve işe ilişkin özelliklerin kazancı etkilediği bulunmuştur.

Ertübey (1993), Ege Bölgesi'ndeki kadın girişimci profilini belirlemek amacı ile yaptığı araştırmada, kadın girişimcilerin çoğunlukla üniversite mezunu, 35-44 yaşları arasında ve genellikle kent doğumlu olduklarını; işlerini kurarken daha çok kendi tasarruflarını kullandıklarını ve küçük ölçekli işletmelere sahip olduklarını belirlemiştir. Araştırma bulguları; kadın girişimcilerin, girişimcilik aktivitesi açısından ortalama davranış standardını daha çok benimsediklerini ve uç noktalardaki girişimcilik aktivitesini pek fazla tercih etmediklerini; üst boyutta risk alma davranışının kadın girişimcilerde % 33.3 düzeyinde kaldığını; kadın girişimcilerin kârlarını maksimize etmekten çok statülerini önemsediklerini, sosyal çevredeki olumlu imajlarını kaybetmek istemediklerini göstermektedir.

Çelebi vd. (1993), bağımsız işyeri sahibi kadınların aile grubu ve işyeri örgütlenmesi içindeki ilişkilerinin görünümünü incelemek ve bu görünümün arkasındaki ortak noktaların neler olduğunu belirlemek amacı ile 850 kadın üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Üç büyük kent ve diğer kentlerin karşılaştırıldığı araştırmada kadın girişimcilerin daha çok büyük kentlerde toplandıkları; çekirdek aile üyesi (% 73.1), 30-39 yaşlarında (% 39.3); lise mezunu (% 45.1), evli (% 68.5) ve iki çocuklu (% 45.9) oldukları; eşlerinin üniversite mezunu (% 46.6) olduğu ve ticaret ile uğraştığı (% 40) bulunmuştur. Bulgular, kadın girişimcilerin % 56.1'inin ticaret, % 22.6'sının hizmet, % 13.8'inin imalat ve ticaret, % 7.5'inin ise imalat sektöründe iş kurduklarını; % 61.9'unun iş kurmalarına ailelerinden karşı çıkan olmadığını; % 74'ünün gelecekte işlerini geliştirmek istediklerini göstermektedir. İş çevresi ile ilişkileri incelendiğinde, kadın

girişimcilerin % 55.8'inin hammadde ya da ürünleri kendilerinin temin ettikleri, % 50.1'inin iş gezilerine yalnız çıktıkları, % 60.5'inin toptancıların ve % 67.2'sinin resmi görevlilerin kendilerine cinsiyete dayalı bir ayırım yapmadıklarını ifade ettikleri; düşük faizli iş geliştirme kredisi verilmesi, vergilerin düşürülmesi, işyeri kiralari için destek olunması ve bürokratik işlemlerin azaltılmasının devletten başlıca beklentileri olduğu saptanmıştır. Araştırmanın "meslek dışı roller ve algılanan statü" bölümündeki bulgular, kadın girişimcilerin % 87.8'inin arkadaş, % 60.8'inin birey, % 54'ünün akraba rolünü gerçekleştirdiklerini; % 60.7'sinin ev kadını rolünü başarı ile gerçekleştirdiklerini düşündüklerini, eş rolünü başarı ile yerine getirdiklerini düşünenlerin % 85.1 oranında olduğunu göstermektedir. Rollerini gerçekleştiremediklerini veya gerçekleştirseler bile başarılı olmadıklarını düşünenlerin bu durumdan iş yaşamını sorumlu tutma eğilimleri incelendiğinde; kadın girişimcilerin mesleki rollerinin birey rolünü % 72.0, arkadaş rolünü % 65.7, akrabalık rolünü % 50.5 oranında engellediği; iş yaşamının ev kadını rolündeki başarı düzeyini % 73.8, eş rolündeki başarı düzeyini % 81.4 oranında etkilediği bulunmuştur. Çalışma yaşamı nedeni ile rol çatışması yaşayan kadın girişimcilerde bu durumun sürekli bir kaygı oluşturup oluşturmadığı konusu incelendiğinde, % 61.4'ünün anne, % 43.1'inin birey, % 36'sının arkadaş, % 27.6'sının akraba, % 20'sinin ev kadını rollerini gerçekleştirememeleri nedeni ile üzüntü duydukları belirlenmiştir. Araştırmada, kadın girişimcilerin arkadaşlarının gözünde oldukça yüksek bir statüye sahip olduklarını düşündükleri, akrabalarla görüşme sıklığının düşük olması nedeni ile, akrabalar arasındaki statünün arkadaşlar arasındaki statüden daha düşük olduğu; eşlerinin kendilerini saygıdeğer biri olarak gördükleri ve çevreleri ile ilişkilerinden hoşnut oldukları, çevrelerinin kendilerini takdir ettiğini düşündükleri bulunmuştur.

Çelebi ve Sallan (1994), tarafından Bodrum'da (Muğla) 105 denek üzerinde "Turizm Sektöründeki Küçük İşyeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler" konulu bir araştırma yürütülmüş; kadın girişimcilerin demografik özellikleri ve iş yaşamlarına

ilişkin verilerin yanısıra farklı küçük işyeri örgütlerinde girişimci olarak çalışan kadınların farklı cinsiyet rol tutumlarına sahip olup olmadıkları incelenmiştir. Araştırmada kadın girişimcilerin 30-39 yaşlarında (% 34.3), lise mezunu (% 40.9), evli (% 71.4) ve çocuk sahibi (% 49.5) oldukları; % 41'inin babasının ticaret ile uğraştığı; % 43.8'inin içten gelen bir iş kurma isteği ile kendi işlerini kurdukları; % 49.5'inin ticaret ve % 41'inin hizmet sektöründe yer aldıkları; % 33.3'ünün 1-2 eleman çalıştırdıkları belirlenmiştir. Deneklerin % 46.7'sinin işe ilişkin kararları yalnız, % 21.9'unun ise eşleri ile birlikte verdikleri; % 51.4'ünün işleri nedeni ile aile içinde sözü geçen biri oldukları saptanmıştır. Cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar incelendiğinde; Bodrum'lu kadın girişimcilerin beklenenin çok üstünde bir değer ile eşitlikçi cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin ekonomik ve sosyal değişimlere kolay uyum sağlayabilme, etkili iletişim kurabilme ve uzun dönemli planlama yapabilme yeteneklerine sahip olan "fırsatları değerlendiren kadın girişimci" tanımına uydukları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, turizm sektöründe girişimci olarak çalışan kadınların turizm sektörünü yönlendirenler ve yöredeki yöneticiler tarafından desteklenmedikleri saptanmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma, kadın girişimcilerin sosyo-kültürel ve ekonomik profilini belirlemek amacı ile planlanmıştır.

Araştırma materyalini Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'ne 1990-1995 yılları arasında kayıt yaptıran evli kadın girişimciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın bu bölümü, "Araştırma Bölgesinin Seçimi", "Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örnek Seçimi", "Veri Toplama Yöntem ve Araçları" ile "Verilerin Değerlendirilmesi" başlıkları altında verilmiştir.

3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi

Araştırma bölgesi olarak kadın girişimcilerin büyük kentlerde yoğunlaştıkları dikkate alınarak, Ankara İl Merkezi seçilmiştir. Çankaya, Yenimahalle, Keçiören, Sincan, Altındağ, Etimesgut ve Mamak İlçeleri araştırma kapsamına alınmıştır. Gölbaşı İlçesi ise evli kadın girişimci olmadığından araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.2. Araştırma Evreninin Belirlenmesi ve Örnek Seçimi

Araştırmanın evrenini Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'ne 1990-1995 yılları arasında kayıt yaptıran kadın girişimciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesi amacı ile Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'ne gidilerek, Birliğe kayıtlı girişimciler ile ilgili bilgiler alınmıştır. Ocak 1996'da, 1990-1995 yılları arasında Birliğe kayıt yaptıran kadın girişimcilerin toplam sayısı, isim ve adresleri ile birlikte sicil kayıt defterleri incelenerek belirlenmiştir. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde "Tesadüfi Örnekleme Yöntemi" kullanılmış, toplam 4400 kadın girişimcinin % 5 örneklem ile

220'si araştırma kapsamına alınmıştır. Kadın girişimcilerin ilçelere göre dağılımı Çizelge 3.1'dedir.

Çizelge 3.1. Kadın Girişimcilerin İlçelere Göre Dağılımı

İLÇE	Sayı	%
ÇANKAYA	129	58.64
YENİMAHALLE	24	10.91
KEÇİÖREN	22	10.00
SİNCAN	22	10.00
ALTINDAĞ	11	5.00
ETİMESGUT	7	3.18
MAMAK	5	2.27
TOPLAM	220	100.00

Araştırmanın örneklemini oluşturan kadın girişimcilerin bekar olabilecekleri, işyerinde bulunmayacakları ya da işyerinin kapanmış olabileceği olasılıkları göz önünde bulundurularak sistematik bir şekilde toplam örnek sayısının iki katı yedek liste hazırlanmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırma yapılan bölgede kadın girişimcilerin sosyo-kültürel ve ekonomik profilini belirleyecek verilerin toplanmasında karşılıklı görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

3.3.1. Soru formunun hazırlanması

Araştırma verilerinin toplanmasında Ek-1'deki soru formu kullanılmıştır. Soru formu denekler tarafından anlaşılabilir şekilde, konu ile ilgili kaynaklar ve daha önce yapılmış bazı araştırmalardan yararlanılarak düzenlenmiştir (Hisrich and Brush 1988, Collette and Aubry 1990, Lee-Gosselin and Grise 1990, Sood 1991).

Soru formu üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, araştırma kapsamına alınan deneklerin ailelerindeki birey sayısı, deneklerin yaş ve öğrenim durumları, denek eşlerinin yaş, öğrenim durumu ve mesleki statüleri, deneklerin evlilik süresi, çocuk sayısı ve ailedeki en küçük çocuğun yaşı, ailenin toplam aylık geliri, deneklerin faaliyet gösterdikleri iş alanı, girişimcilik süresi ve iş ile ilgili eğitim alma durumlarına ilişkin soruları;

İkinci bölüm, deneklerin girişimci olmadan önce çalışma durumları ve yaptıkları iş, girişimci olma nedenleri, iş kurma kararını veren birey/bireyler, girişimci olmalarını destekleyen birey/bireyler, çalıştıkları sektör, girişimcilik sermayesini temin etme yolları, kendi hesabına ya da ortaklı çalışma durumları, çalıştırdıkları eleman sayısı, işyerinde bulunma süresi, işin kurulması ve yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar, girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük risk, girişimcilikten elde ettikleri gelirin toplam aylık gelir içindeki payı, girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekli, başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri, başarılarına katkısı olan bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri, çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonraki yaklaşımları, seçme şansları olsa yine girişimciliği tercih edip etmeyecekleri, gelecek için planları, devletten beklentileri, girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumları ve girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının kapsamını istedikleri konular ile ilgili soruları;

Üçüncü bölüm, deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki, sosyal yaşamdaki, ekonomik yaşamdaki ve bireysel yaşamdaki rollerine ve aile kararlarına katılmalarına etkisine, girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey ya da bireylere, eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık ve işten kaynaklanan tartışma olması, çalışma saatlerinin ailelerine uyması, ailelerine yeterli zaman ayırmaları ve girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım alma durumlarına, çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemelerine, girişimcilik rollerinin ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışmasına, kendilerine

yeterli zaman ayırmalarına ve iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girme durumlarına ve stresin nedenlerine ilişkin soruları kapsamaktadır.

3.3.2. Soru formunun uygulanması

Hazırlanan soru formu 19-21 Ocak 1996 tarihleri arasında bir ön deneme yapılarak uygulanmış ve uygulamadaki aksaklıklar belirlenmiştir. Formda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra 1 Şubat-31 Mayıs 1996 tarihleri arasında soru formları araştırmacı tarafından uygulanarak araştırma verileri toplanmıştır. Soru formunun uygulanması deneğin işinin yoğunluğuna bağlı olarak 60-90 dakika sürmüştür.

Soru formlarının uygulanması sırasında, adreslerin çok dağınık olması, deneklerin o anda işlerinin yoğun olması gibi güçlüklerle karşılaşmıştır. Ayrıca araştırmacının vergi dairesinde çalıştığı endişesinden kaynaklanan sorunlar kimlik gösterilmesi ve araştırmanın amacının anlatılması ile aşılmıştır.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü Biyometri ve Genetik Anabilim Dalı Bilgi İşlem Merkezi'nde IBM marka bilgisayarda Minitab istatistik paket yazılımından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Her soruya ilişkin mutlak ve yüzde değerleri gösteren çizelgeler hazırlanarak gerekli aritmetik ortalamalar alınmıştır. Gruplandırma yapılan durumlarda "sınıf sayısı: $2.5 \sqrt{N}$ " ve "sınıf aralığı= $\frac{Max-Min}{Sınıf\ sayısı}$ " formülleri kullanılmıştır (Leonard and Clark 1945; Şahinkaya 1957'den).

Araştırmanın "Deneklere ve Ailelerine İlişkin Bilgiler" Bölümü'ndeki veriler mutlak ve yüzde değerler olarak verilmiş ve gerekli görülen sorular için aritmetik ortalamalar alınmıştır.

Araştırmanın "İş Yaşamına İlişkin Bilgiler" ile "İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi"nin incelendiği bölümlerinde, gerek duyulan sorular için "G Testi" uygulanmıştır (Düzgüneş vd. 1983).

Önem sırasına göre tercih belirtilmesi istenilen "İş Yaşamına İlişkin Bilgiler" Bölümünde yer alan 3, 14, 16, 21, 23, 24 ve "İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi" Bölümü'nde yer alan 14 numaralı soruların değerlendirilmesinde, karşılaştırmanın daha belirgin olması için $T = 3T_1 + 2T_2 + T_3$ formülünden yararlanılmıştır (Şahinkaya 1983). Tercih derecelerinin değerlendirilebilmesi için birinci tercihe 3, ikinci tercihe 2, üçüncü tercihe 1 puan verilmiş, yanıt sayıları bu puanlarla çarpılarak sembolik T değeri elde edilmiştir.

"İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi" Bölümü'nde yer alan 1 ve 2 numaralı sorulara "Bir Boyutlu Varyans Analizi" uygulanmış ve farkın anlamlı çıkması durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için çoklu karşılaştırma testlerinden "Fisher Testi" kullanılmıştır (Roscol 1975, Düzgüneş vd. 1983).

Deneklerin birden çok seçenek belirterek yanıtladıkları "İş Yaşamına İlişkin Bilgiler" Bölümü'nde yer alan 29 ve 31 numaralı sorulara ilişkin yüzde değerler, her bir seçenek için (n) sayısı dikkate alınarak hesaplanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, "Deneklere ve Ailelerine İlişkin Bilgiler", "İş Yaşamına İlişkin Bilgiler" ile "İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi" başlıkları altında verilmiş ve tartışmaları yapılmıştır.

4.1. Deneklere ve Ailelerine İlişkin Bilgiler

Bu bölüm, araştırma kapsamına alınan deneklerin ailelerindeki birey sayısı, deneklerin yaş ve öğrenim durumları, denek eşlerinin yaş, öğrenim durumu ve mesleki statüleri, deneklerin evlilik süresi, çocuk sayısı ve en küçük çocuğun yaşı, ailenin toplam aylık geliri, deneklerin faaliyet gösterdikleri iş alanı ve girişimcilik süresi ile iş ile ilgili eğitim alıp almadıkları konularını içermektedir.

4.1.1. Deneklerin ailelerindeki birey sayısı

Deneklerin ailelerindeki birey sayısı Çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Deneklerin Ailelerindeki Birey Sayısına Göre Dağılımı

Birey Sayısı	Sayı	%
2	24	10.91
3	64	29.09
4	96	43.64
5	27	12.27
6+	9	4.09
TOPLAM	220	100.00

Çizelge 4.1'den anlaşılacağı gibi, deneklerin % 43.64'ünün ailesi 4, % 29.09'unun 3, % 12.27'sinin 5, % 10.91'inin 2 bireyden oluşmaktadır. 6 ve daha fazla bireyden oluşan ailelerin oranı ise % 4.09'dur.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde birey sayısı 2-7 arasında değişmekte olup, ortalama birey sayısı 3.70 ± 0.067 olarak saptanmıştır.

4.1.2. Deneklerin yaşları

Araştırma kapsamına alınan deneklerin yaş kategorilerine göre dağılımı Çizelge 4.2'de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Deneklerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	%
- 25	22	10.00
26 - 35	65	29.55
36 - 45	80	36.36
46 +	53	24.09
TOPLAM	220	100.00

Çizelge 4.2'de de görüldüğü gibi, deneklerin % 36.36'sı 36-45, % 29.55'i 26-35 yaş kategorisinde yer almakta, bunu % 24.09 oranı ile 46 ve daha büyük yaşta denekler izlemektedir. 25 ve daha küçük yaşta deneklerin oranı ise % 10.00'dur.

Araştırmaya alınan deneklerin yaşları 22-55 arasında değişmekte olup, ortalama yaş 38.39 ± 0.580 olarak bulunmuştur.

4.1.3. Deneklerin öğrenim durumları

Çizelge 4.3'de deneklerin öğrenim durumlarına göre dağılımı görülmektedir.

Çizelge 4.3. Deneklerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Öğrenim Durumu	Sayı	%
İlkokul	51	23.18
Ortaokul	39	17.73
Lise	97	44.09
Üniversite ya da Yüksekokul	33	15.00
TOPLAM	220	100.00

Çizelge 4.3 incelendiğinde, deneklerin % 44.09'unun lise, % 23.18'inin ilkokul, % 17.73'ünün ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Üniversite ya da yüksekokul mezunu olan deneklerin oranı ise % 15.00'dir.

4.1.4. Denek eşlerinin yaşları

Genel örnekleme göre denek eşlerinin yaşlarına ilişkin veriler Çizelge 4.4'dedir.

Çizelge 4.4. Denek Eşlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	%
- 25	6	2.73
26 - 35	47	21.36
36 - 45	78	35.45
46 +	89	40.46
TOPLAM	220	100.00

Denek eşlerinin % 40.46'sı 46 ve daha büyük, % 35.45'i 36-45 ve % 21.36'sı 26-35 yaş kategorisinde yer almaktadır (Çizelge 4.4). 25 ve daha küçük yaştakilerin oranı yalnızca % 2.73'tür.

Denek eşlerinin yaşları 23-68 arasında değişmektedir. Genel örnekleme denek eşleri ortalama 43.02 ± 0.649 yaşındadırlar.

4.1.5. Denek eşlerinin öğrenim durumları

Denek eşlerinin öğrenim durumları Çizelge 4.5'de incelenmiştir.

Çizelge 4.5. Denek Eşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Öğrenim Durumu	Sayı	%
İlkokul	29	13.18
Ortaokul	36	16.36
Lise	76	34.55
Üniversite ya da Yüksekokul	79	35.91
TOPLAM	220	100.00

Araştırma kapsamına alınan deneklerin eşlerinden üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanların oranı birbirine oldukça yakındır (% 35.91, % 34.55). Denek eşlerinin % 16.36'sı ortaokul, % 13.18'i ise ilkokul mezunudur (Çizelge 4.5).

4.1.6. Denek eşlerinin mesleki statüleri

Araştırma kapsamına alınan deneklerin eşlerinin mesleki statüleri memur, işçi, serbest meslek, esnaf ve sanatkar, işveren ve emekli olarak belirlenmiş, elde edilen veriler Çizelge 4.6'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.6. Denek Eşlerinin Mesleki Statülerine Göre Dağılımı

	Sayı	%
Memur	52	23.64
İşçi	19	8.64
Serbest meslek	62	28.18
Esnaf ve sanatkar	32	14.54
İşveren	28	12.73
Emekli	27	12.27
TOPLAM	220	100.00

Çizelge 4.6'da da görüldüğü gibi, denek eşlerinin % 28.18'i serbest meslek sahibi, % 23.64'ü memur, % 14.54'ü esnaf-sanatkârdır. İşveren ve emekli olanların oranı birbirine oldukça yakındır (% 12.73, % 12.27).Denek eşlerinin % 8.64'ünün işçi olduğu saptanmıştır.

4.1.7. Deneklerin evlilik süresi

Deneklerin evlilik süresine ilişkin veriler Çizelge 4.7'dedir.

Çizelge 4.7. Deneklerin Evlilik Süresine Göre Dağılımı

Evlilik Süresi (Yıl)	Sayı	%
- 5	24	10.91
6 - 10	31	14.09
11 - 15	28	12.73
16 - 20	51	23.18
21 +	86	39.09
TOPLAM	220	100.00

Çizelgede de görüldüğü gibi deneklerin % 39.09'unun evlilik süresi 21 yıl ve daha fazladır (Çizelge 4.7). Deneklerin % 23.18'inin 16-20, % 14.09'unun 6-10, % 12.73'ünün 11-15 yıldır evli oldukları saptanmıştır. Evlilik süresi 5 yıl ve daha az olan denekler % 10.91 oranındadır.

Deneklerin evlilik süresi 1-37 yıl arasında değişmekte olup, ortalama evlilik süresi 17.78 ± 0.603 yıldır.

4.1.8. Denek ailelerinin çocuk sayısı

Araştırmaya katılan deneklerin % 89.09'unun (n= 196) çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Ailelerin sahip oldukları çocuk sayısı Çizelge 4.8'de verilmiştir.

Çizelge 4.8. Denek Ailelerinin Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çocuk Sayısı	Sayı	%
1	71	36.23
2	100	51.02
3	21	10.71
4 +	4	2.04
TOPLAM	196	100.00

Çizelge 4.8 incelendiğinde ailelerin yarıdan fazlasının (% 51.02) 2 çocuklu olduğu görülmektedir. 1 çocuklu ailelerin oranı % 36.23, 3 çocuklu ailelerin oranı % 10.71'dir. Ailelerin yalnızca % 2.04'ü 4 ve daha fazla çocuğa sahiptir.

Ailedeki çocuk sayısı 1-5 arasında değişmekte olup, ortalama çocuk sayısı 1.79 ± 0.052 'dir.

4.1.9. Denek ailelerinin sahip olduğu en küçük çocuğun yaşı

Çizelge 4.9'da denek ailelerinin sahip olduğu en küçük çocuğun yaşının mutlak ve % dağılımları görülmektedir.

Çizelge 4.9. Denek Ailelerinin En Küçük Çocuklarının Yaşına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	%
0-6 (Okulöncesi)	38	19.39
7-12 (İlkokul)	49	25.00
13-18 (Ortaokul-Lise)	69	35.20
19+ (Üniversite-Yetişkin)	40	20.41
TOPLAM	196	100.00

Çizelge 4.9 dan da anlaşılacağı gibi, denek ailelerinin % 35.20'sinin en küçük çocuğu 13-18 (ortaokul-lise), % 25.00'inin 7-12 (ilkokul), % 20.41'inin 19 ve daha büyük (üniversite-yetişkin) yaş kategorisinde yer almaktadır. 0-6 (okulöncesi) yaş kategorisinde çocukları olanların oranının ise, % 19.39 olduğu saptanmıştır.

4.1.10. Denek ailelerinin toplam geliri (Ay/TL)

Denek ailelerinin aylık toplam gelirine ilişkin veriler Çizelge 4.10'dadır.

Çizelge 4.10. Denek Ailelerinin Toplam Gelire Göre Dağılımı (Ay/Milyon TL)

Gelir (Milyon TL)	Sayı	%
- 20	9	4.09
21 - 40	54	24.55
41 - 60	58	26.36
61 +	99	45.00
TOPLAM	220	100.00

Araştırma kapsamına alınan ailelerin % 45.00'inin toplam aylık geliri 61 milyon TL ve daha fazladır (Çizelge 4.10). Denek ailelerinin % 26.36'sının 41-60 milyon TL, % 24.55'inin 21-40 milyon TL gelir kategorisinde oldukları saptanmıştır. Toplam aylık geliri 20 milyon TL ve daha az olan ailelerin oranı ise % 4.09'dir.

Ailelerin aylık gelirleri 15-550 milyon TL arasında değişmekte olup, ortalama gelir 81.800±5.361 milyon TL'dir.

4.1.11. Deneklerin faaliyet gösterdikleri iş alanı

Deneklerin iş alanlarına göre dağılımı Çizelge 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.11. Deneklerin Faaliyet Gösterdikleri İş Alanlarına Göre Dağılımı

	Sayı	%
Giysi satışı	56	25.46
Terzi	37	16.82
Kuaför-Güzellik Salonu İşletmeciliği	30	13.64
Tuhafiyeci	23	10.45
Bujiteri-Kozmetik Satışı	23	10.45
Gıda Ürünleri Satışı	20	9.09
Mefruşatçı	13	5.91
Diğer	18	8.18
TOPLAM	220	100.00

Çizelge 4.11 incelendiğinde deneklerin % 25.46'sının giysi satışı ile uğraştığı, bunu % 16.82 oranı ile terziye yapan ve % 13.64 oranı ile kuaför ve güzellik salonu işleten deneklerin izlediği görülmektedir. Tuhafiyecilik ve bujiteri-kozmetik satışı alanında faaliyet gösteren kadın girişimcilerin oranı aynıdır (% 10.45, % 10.45). Deneklerin % 9.09'u gıda ürünleri satışı, % 5.91'i ise mefruşat alanında işlerini yürütmektedirler. Diğer başlığı altında verilen 18 (% 8.18) kadın girişimciden 4'ünün temizlik malzemesi satışı, 3'ünün çocuk yuvası-kreş işletmeciliği, 3'ünün kırtasiyecilik, 2'sinin züccaciyecilik, 2'sinin kaset yapımıcılığı ve satışı ile uğraştıkları; birer denegin ise mobilyacılık, elektrik malzemesi satışı ve tesisatçılığı, bilardo salonu ve temizlik firması işletmeciliği yaptıkları saptanmıştır.

4.1.12. Deneklerin girişimcilik süresi

Deneklerin girişimcilik süresine ilişkin veriler Çizelge 4.12'dedir.

Çizelge 4.12. Deneklerin Girişimcilik Süresine Göre Dağılımı

Girişimcilik Süresi (Yıl)	Sayı	%
- 2	80	36.36
3 - 6	78	35.46
7 - 10	33	15.00
11 +	29	13.18
TOPLAM	220	100.00

Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler ile 3-6 yıl arasında değişen deneklerin oranı birbirine oldukça yakın olup % 36.36 ve % 35.46'dır (Çizelge 4.12). Deneklerin % 15.00'i 7-10 yıldır girişimci olduklarını belirtmişlerdir. Girişimcilik süresini 11 yıl ve daha fazla olarak belirten deneklerin oranı ise % 13.18'dir.

Deneklerin girişimci olma sürelerinin 1-32 yıl arasında değiştiği, ortalama girişimcilik süresinin ise 5.41 ± 0.371 yıl olduğu bulunmuştur.

4.1.13. Deneklerin iş ile ilgili eğitim alma durumu

Deneklerin iş ile ilgili eğitim alma durumuna ilişkin veriler Çizelge 4.13'de görüldüğü gibidir.

Çizelge 4.13. Deneklerin İş İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Alma Durumu	Sayı	%
Alanlar	52	23.64
Almayanlar	168	76.36
TOPLAM	220	100.00

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi deneklerin % 76.36'sı işleri ile ilgili eğitim almamışlardır (Çizelge 4.13). Deneklerin % 23.64'ü ise faaliyet gösterdikleri iş alanı ile ilgili eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.

İşi ile ilgili eğitim aldığını belirten deneklerin % 44.23'ünün ortaokul-lise, % 15.39'unun üniversite ya da yüksekokul düzeyinde eğitim aldıkları belirlenmiştir. Meslekleri ile ilgili kurslara katıldıklarını belirten denekler ise % 40.38 oranındadır.

4.2. İş Yaşamına İlişkin Bilgiler

Bu bölüm, deneklerin girişimci olmadan önce çalışma durumu ve yaptıkları iş, girişimci olma nedenleri, iş kurma kararını veren birey/bireyler, deneklerin girişimci olmalarını destekleyen birey/bireyler, çalıştıkları sektör, girişimcilik sermayesini temin etme yolları, kendi hesabına ya da ortaklı çalışma durumu, çalıştırdıkları eleman sayısı, işyerinde bulunma süresi, işin kurulması ve yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar, girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük risk, girişimcilikten elde ettikleri aylık gelirin toplam aylık gelir

içindeki payı, girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekli, başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri, başarılarına katkısı olan bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri, çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonraki yaklaşımları, seçme şansları olsa yine girişimciliği tercih edip etmeyecekleri, gelecek için planları, devletten beklentileri, girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumu ve girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının konularına ilişkin istekleri konularını kapsamaktadır.

4.2.1. Deneklerin girişimci olmadan önce çalışma durumu

Araştırma kapsamına alınan deneklere girişimci olmadan önce çalışıp çalışmadıkları sorularak alınan yanıtlar yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre Çizelge 4.14'de verilmiştir.

Çizelge 4.14. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmadan Önce Çalışma Durumları

		Çalışanlar		Çalışmayanlar		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 3.758 SD= 3, P>0.05	- 26	11	50.00	11	50.00	22	100.00
	26 - 35	37	56.92	28	43.08	65	100.00
	36 - 45	55	68.75	25	31.25	80	100.00
	46 +	31	58.49	22	41.51	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 14.496 SD= 3, P<0.01	İlkokul	23	45.10	28	54.90	51	100.00
	Ortaokul	20	51.28	19	48.72	39	100.00
	Lise	64	65.98	33	34.02	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	27	81.82	6	18.18	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 4.449 SD= 3, P>0.05	- 2	44	55.00	36	45.00	80	100.00
	3 - 6	47	60.26	31	39.74	78	100.00
	7 - 10	25	75.76	8	24.24	33	100.00
	11 +	18	62.07	11	37.93	29	100.00
	TOPLAM	134	60.91	86	39.09	220	100.00

Çizelge 4.14'den de anlaşılacağı gibi, deneklerin % 60.91'inin (n= 134) girişimci olmadan önce çalıştıkları, % 39.09'unun ise (n= 86) çalışmadıkları belirlenmiştir.

Açıklayıcı değişkenlerden yaş dikkate alındığında; 25 ve daha küçük yaştaki denekler arasında girişimci olmadan önce çalışan ve çalışmayanların oranının yarı yarıya olduğu (% 50.00, % 50.00); 26-35, 36-45 ve 46 ve daha büyük yaş kategorilerindeki deneklerin sırası ile % 56.92, % 68.75 ve % 58.49'unun girişimci olmadan önce de çalıştıkları belirlenmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14 deneklerin öğrenim durumu dikkate alınarak incelendiğinde, ilkokul mezunu deneklerin yarısından fazlasının (% 54.90) girişimci olmadan önce çalışmadıkları görülmektedir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe, deneklerin girişimci olmadan önce çalışma oranı da yükselmekte, ortaokul mezunlarının % 51.28'inin, lise mezunlarının % 65.98'inin ve üniversite ya da yüksekokul mezunlarının % 81.82'sinin girişimci olmadan önce çalıştıkları çizelgeden izlenebilmektedir.

Deneklerin girişimcilik süresi göz önüne alındığında, girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin yaklaşık dörtte üçünün (% 75.76) girişimci olmadan önce de çalıştıkları saptanmıştır (Çizelge 4.14). Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla ve 3-6 yıl olan deneklerden ise daha önce çalıştıklarını belirtenlerin oranı birbirine oldukça yakındır (% 62.07, % 60.26). Deneklerden 2 yıl ve daha az süredir girişimcilik yaptıklarını belirtenlerin % 55.00'inin daha önce çalıştıkları, % 45.00'inin ise çalışmadıkları saptanmıştır.

Uygulanan G Testi sonucunda, kadınların girişimci olmadan önce çalışma durumlarının yaş ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$), öğrenim durumuna bağlı olarak ise önemli ölçüde değiştiği ($P<0.01$) belirlenmiştir.

Lee-Gosselin and Grise (1990) kadın girişimcilerin % 75'inin, Çelebi vd. (1993) % 58.2'sinin girişimci olmadan önce çalışma deneyimleri olduğunu saptamışlardır. Dhillon and Malhotra (1993) ise yaptıkları araştırmada girişimciliğin

deneklerin % 67.5'inin ilk işleri olduğunu, dolayısı ile iş yaşamı geçmişinin girişimsel kariyerin seçilmesinde etkili bir faktör olmadığını belirlemişlerdir.

4.2.2. Deneklerin girişimci olmadan önce yaptıkları iş

Girişimci olmadan önce çalıştıklarını belirten deneklerin (n= 134) yaptıkları işe ilişkin veriler yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre Çizelge 4.15'dedir.

Çizelge 4.15'de de görüldüğü gibi, girişimci olmadan önce çalıştıklarını belirten deneklerin % 34.32'si memur olarak çalışmışlardır. Girişimci olmadan önce aynı işte ücretli olarak çalıştıklarını belirten deneklerin oranı ise, % 32.09'dur. Ayrıca deneklerin % 14.93'ünün girişimci olmadan önce işçi olarak çalıştığı, % 10.45'inin aynı işi evde yaptığı ve % 8.21'inin şimdiki işinden başka bir alanda serbest çalıştığı belirlenmiştir.

Konu deneklerin yaş kategorilerine göre irdelendiğinde; 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 63.64'ünün, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 42.11'inin aynı işte ücretli çalıştıkları saptanmıştır (Çizelge 4.15). Daha önce memur olarak çalıştıklarını belirten deneklerin oranı 46 ve daha büyük yaş kategorisinde % 45.16, 36-45 yaş kategorisinde %40.74'dür. Girişimci olmadan önce işçi olduklarını ifade eden 36-45 ve 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin oranı birbirine oldukça yakın olup, % 18.52 ve % 18.18'dir. 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin % 13.16'sı, 46 ve daha büyük yaştakilerin % 12.90'ı aynı işi evde yaptıklarını belirtmişlerdir. Başka alanda serbest çalıştıklarını belirten deneklerin oranı ise 36-45 ve 25 ve daha küçük yaş kategorilerinde birbirine çok yakındır (% 9.26, % 9.09).

Çizelge 4.15 öğrenim durumu dikkate alınarak incelendiğinde; girişimci olmadan önce ilkökul mezunlarının % 65.22'sinin, ortaokul mezunlarının % 45.00'inin aynı işte ücretli çalıştığı, üniversite ya da yüksekokul mezunlarının % 59.26'sının, lise mezunlarının % 43.75'inin ise memur oldukları saptanmıştır. Girişimcilikten önce işçi olanların oranı üniversite ya da yüksekokul mezunlarında (% 18.52), aynı işi evde yapanların ve başka bir alanda serbest

Çizelge 4.15. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmadan Önce Yapıtları İş

	Memur		İşçi		Aynı işte ücretli çalışma		Aynı işi evde yapma		Serbest çalışma		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G = 16,091 SD = 11, P > 0,05	- 25	9,09	2	18,18	7	63,64	-	-	1	9,09	11	100,00
	26 - 35	23,68	5	13,16	16	42,11	5	13,16	3	7,89	38	100,00
	36 - 45	40,74	10	18,52	12	22,22	5	9,26	5	9,26	54	100,00
	46 +	45,16	3	9,68	8	25,81	4	12,90	2	6,45	31	100,00
ÖĞRENİM DURUMU G = 48,632 SD = 11, P < 0,01	İlkokul	4,35	2	8,69	15	65,22	3	13,05	2	8,69	23	100,00
	Ortaokul	5,00	2	10,00	9	45,00	5	25,00	3	15,00	20	100,00
	Lise	43,75	11	17,19	16	25,00	6	9,37	3	4,69	64	100,00
	Üniversite yada Yüksekokul	59,26	5	18,52	3	11,11	-	-	3	11,11	27	100,00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 24,947 SD = 12, P < 0,05	- 2	45,45	9	20,45	6	13,64	4	9,09	5	11,37	44	100,00
	3 - 6	36,17	6	12,77	17	36,17	6	12,77	1	2,12	47	100,00
	7 - 10	32,00	2	8,00	10	40,00	3	12,00	2	8,00	25	100,00
	11 +	5,55	3	16,67	10	55,56	1	5,55	3	16,67	18	100,00
TOPLAM	46	34,32	20	14,93	43	32,09	14	10,45	11	8,21	134	100,00

çalışanların oranı ise ortaokul mezunları arasında daha yüksektir (% 25.00, % 15.00). Üniversite mezunu denekler arasında aynı işi evde yapana rastlanmamıştır.

Deneklerin girişimci olmadan önce yaptıkları iş girişimcilik süresine göre ele alındığında; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 45.45'inin memur olarak çalıştığı; girişimcilik süresi 3-6 yıl olanlar arasında memur olanların ve aynı işte ücretli çalışanların oranının eşit olduğu (% 36.17, % 36.17), girişimcilik süresi 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin ise girişimci olmadan önce daha çok aynı işte ücretli çalıştıkları belirlenmiştir (% 40.00, % 55.56) (Çizelge 4.15).

G Testi sonuçları, deneklerin girişimci olmadan önce yaptıkları işin yaşa bağlı olarak değişmediğini ($P>0.05$) göstermektedir. Girişimci olmadan önce yapılan işin öğrenim durumuna bağlı olarak $P<0.01$, girişimcilik süresine bağlı olarak ise $P<0.05$ düzeyinde değiştiği istatistik olarak saptanmıştır.

4.2.3. Deneklerin girişimci olma nedenleri

Araştırma kapsamına alınan deneklerin girişimci olma nedenleri; aile ihtiyaçlarını karşılamak, sosyal ilişkiler kurmak, kendini gerçekleştirmek, iş yaşamına atılmak, mesleğini yapmak, idealini gerçekleştirmek, zamanı değerlendirmek, ekonomik bağımsızlık elde etmek ve diğer insanlara faydalı olmak olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler önem derecesine göre puanlanarak Çizelge 4.16'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.16'dan izlenebileceği gibi, aile ihtiyaçlarını karşılamak (365), sosyal ilişkiler kurmak (135) ve kendini gerçekleştirmek (121) araştırmaya katılan deneklerin girişimci olmalarında rol oynayan en önemli üç nedendir.

Yaş kategorileri gözönüne alındığında, tüm yaş kategorilerindeki kadınların girişimci olma nedenlerinin başında ailelerinin ihtiyaçlarının karşılanması gelmektedir (29, 105, 135, 96). 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin girişimci

olmalarının ikinci nedeni sosyal ilişkiler kurmak iken (18), kendini gerçekleştirmek ile mesleğini yapmak isteme aynı puanla (17,17) üçüncü sırada yer almaktadır. İş yaşamına atılmak (44) ve sosyal ilişkiler kurmak (42) 26-35 yaş kategorisindeki kadınların; sosyal ilişkiler kurmak (45) ve kendini gerçekleştirmek (44) 36-45 yaş kategorisindeki kadınların aile ihtiyaçlarının karşılanması dışında en fazla belirttikleri nedenlerdir. 46 ve daha büyük yaşta kadınlar için ise, zamanı değerlendirmek (36) ve sosyal ilişkiler kurmak (30) girişimci olmalarının diğer önemli nedenleridir (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olma Nedenleri

	Able ilişkilerini karşılama						Seyahat dışkılar kurmak						Kendini geliştirme						İş yaşamına atılmak						Mesleğini yapmak					
	TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P	
	1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3			
YAŞ	-25	7	4	11	29		3	4	1	8	18		3	3	2	8	17		1	-	1	2	4		4	1	3	8	17	
	26 - 35	29	6	41	105		9	7	1	17	42		5	8	8	21	39		9	8	1	18	44		5	9	2	16	35	
	36 - 45	32	16	55	135		8	10	1	19	45		6	8	10	24	44		8	8	2	18	42		4	7	3	14	29	
	46 +	21	14	5	40	96		8	2	2	12	30		2	4	7	13	21		5	3	1	9	22		4	5	3	12	25
	İlkokul	29	9	4	42	111		2	4	2	8	16		1	6	8	15	23		3	3	-	6	15		5	5	5	15	30
Ortaokul	17	8	4	29	71		3	1	2	6	13		5	2	4	11	23		2	3	1	6	13		2	7	2	11	22	
Lise	31	17	9	57	136		20	16	1	37	93		7	13	9	29	56		11	9	2	22	53		8	9	3	20	45	
Üniversite ya da Yükseköğretim	12	6	1	19	49		3	2	-	5	13		3	2	6	11	19		7	4	2	13	31		2	1	1	4	9	
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	-2	27	13	9	49	116		15	12	2	29	71		6	11	5	22	45		10	6	3	19	45		1	3	4	8	13
	3 - 6	37	15	2	54	143		5	10	2	17	37		5	7	12	24	41		5	8	2	15	33		10	7	1	18	45
	7 - 10	14	7	4	25	60		5	1	1	7	18		2	1	6	9	14		4	3	-	7	18		4	4	2	10	22
	11 +	11	5	3	19	46		3	-	-	3	9		3	4	4	11	21		4	2	-	6	16		2	8	4	14	26
	TOPLAM	89	40	18	147	365		28	23	5	56	135		16	23	27	66	121		23	19	5	47	112		17	22	11	50	106

T= Toplam
P= Puan

Çizelge 4.16 deneklerin öğrenim durumlarına göre incelendiğinde; ilkokul mezunlarının girişimci olmalarındaki en önemli nedenlerin aile ihtiyaçlarını karşılamak (111), mesleğini yapmak (30) ve idealini gerçekleştirmek (29); ortaokul mezunlarının aile ihtiyaçlarını karşılamak (71), kendini gerçekleştirmek (23) ve mesleğini yapmak (22) olduğu belirlenmiştir. Lise ve üniversite ya da yüksek okul mezunu deneklerin girişimci olmalarının en önemli nedeninin de aile ihtiyaçlarını (136, 49) karşılamak olduğu bulunmuştur. Lise mezunları için sırası ile sosyal ilişkiler kurmak (93) ve kendini gerçekleştirmek (56); üniversite ya da yüksek okul mezunları için ise iş yaşamına atılmak (31) ve zamanı değerlendirmenin (24) girişimci olmalarındaki ikinci ve üçüncü nedenler olduğu saptanmıştır.

Girişimcilik süreleri dikkate alınarak kadınların girişimci olma nedenlerine bakıldığında; bütün gruplar için aile ihtiyaçlarının karşılanmasının en önemli neden olduğu saptanmıştır (116, 143, 60, 46). Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler için sosyal ilişkiler kurma (71) ikinci önemli nedendir. Kendini gerçekleştirme (45), iş yaşamına atılma (45) ve idealini gerçekleştirme (45) aynı puanla üçüncü sırada yer almaktadır. Girişimcilik süresi 3-6, 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olan kadınlar için mesleğini yapmak (45, 22, 26) girişimci olmalarının ikinci önemli nedeni olarak saptanırken; girişimcilik süresi 3-6 yıl olan denekler için kendini gerçekleştirmek (41), girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlar için sosyal ilişkiler kurmak (18) ile iş yaşamına atılmak (18), çalışma süresi 11 yıl ve daha fazla olan denekler için kendini gerçekleştirmek (21) girişimci olmalarının üçüncü önemli nedenleridir (Çizelge 4.16).

Çelebi vd. (1993) bağımsız işyeri sahibi kadınlar üzerinde yaptıkları araştırmada, deneklerin işkadını olma isteği (% 42.0), aile bütçesine katkı (% 23.4), aileyi geçindirme zorunluluğu (% 10.9) ve evden uzaklaşma isteği (% 10.8) gibi nedenler ile girişimci olduklarını saptamışlardır.

4.2.4. İş kurma kararını veren birey/bireyler

Araştırma kapsamına alınan deneklere iş kurma kararını kimin verdiği de sorulmuş, elde edilen yanıtlar yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre Çizelge 4.17'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.17. Açıklayıcı Değişkenlere Göre İş Kurma Kararını Veren Birey/Bireyler

		Kadın		Erkek		Tüm Aile		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 8.998 SD= 6, P>0.05	- 25	13	59.09	6	27.27	3	13.64	22	100.00
	26 - 35	33	50.77	13	20.00	19	29.23	65	100.00
	36 - 45	50	62.50	14	17.50	16	20.00	80	100.00
	46 +	34	64.15	4	7.55	15	28.30	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 4.851 SD= 6, P>0.05	İlkokul	29	56.86	9	17.65	13	25.49	51	100.00
	Ortaokul	19	48.72	6	15.38	14	35.90	39	100.00
	Lise	60	61.86	16	16.49	21	21.65	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	22	66.67	6	18.18	5	15.15	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 2.593 SD= 6, P>0.05	- 2	49	61.25	11	13.75	20	25.00	80	100.00
	3 - 6	44	56.41	13	16.67	21	26.92	78	100.00
	7 - 10	19	57.58	8	24.24	6	18.18	33	100.00
	11 +	18	62.07	5	17.24	6	20.69	29	100.00
	TOPLAM	130	59.09	37	16.82	53	24.09	220	100.00

Çizelge 4.17 genel örnekleme göre incelendiğinde, deneklerin yarısından fazlasının (% 59.09) iş kurma kararını kendilerinin verdikleri görülmektedir. İş kurmaya tüm aile birlikte (kadın, eş ve çocuklar) karar verenlerin oranı % 24.09'dur. İş kurma kararını eşlerinin verdiğini belirten deneklerin oranı ise % 16.82'dir.

Çizelge 4.17 yaş açıklayıcı değişkenine göre incelendiğinde; iş kurma kararını kendilerinin verdiklerini belirten deneklerin oranının tüm yaş

kategorilerinde daha yüksek olduğu (% 59.09, % 50.77, % 62.50, % 64.15) görülmektedir. İş kurma kararını eşlerinin verdiği belirten deneklerin oranı (% 27.27) 25 ve daha küçük yaş kategorisinde diğer yaş kategorilerinden daha yüksektir. Tüm aile birlikte karar verdiklerini belirten deneklerin oranı ise 26-35 ve 46 ve daha büyük yaş kategorisinde birbirine oldukça yakın olup % 29.23 ve % 28.30'dur.

Çizelge 4.17 öğrenim durumuna göre ele alındığında; iş kurma kararını kendilerinin verdiklerini belirten deneklerin oranı üniversite ya da yüksekokul, lise, ilkokul ve ortaokul mezunları arasında sırası ile % 66.67, % 61.87, % 56.86, % 48.72 olarak saptanmıştır. Tüm ailenin birlikte karar verdiği belirten ortaokul mezunu deneklerin oranı % 35.90 olup diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir. İş kurma kararını eşlerinin verdiği belirten deneklerin oranı ise üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda % 18.18, ilkokul mezunu olanlarda % 17.65, lise mezunu olanlarda % 16.49 ve ortaokul mezunu olanlarda % 15.38 olarak saptanmıştır.

Girişimcilik süresi değişkeni gözönüne alındığında; 11 yıl ve daha fazla, 2 yıl ve daha az, 7-10 yıl ve 3-6 yıl girişimcilik yapanların sırası ile % 62.07, % 61.25, %57.58 ve % 56.41'inin iş kurma kararını kendilerinin verdiği saptanmıştır (Çizelge 4.17). İş kurma kararını eşinin verdiği belirten deneklerin oranı (% 24.24) girişimcilik süresi 7-10 yıl, tüm ailenin birlikte verdiği belirten deneklerin oranı (% 26.92) ise 3-6 yıl olanlarda daha yüksektir.

İş kurma kararını veren birey ya da bireylerin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişiklik göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) uygulanan G Testi sonucunda tespit edilmiştir.

Lee-Gosselin and Grise (1990) kadın girişimcilerin % 54.00'ünün, Çelebi vd. (1993) % 61.80'inin iş kurma kararını kendilerinin verdiklerini saptamışlardır.

4.2.5. Deneklerin girişimci olmalarını destekleyen birey/bireyler

Araştırmaya katılan deneklerin % 84.55'i (n= 186) girişimci olmaları için desteklendiklerini, % 15.45'i (n= 34) desteklenmediklerini belirtmişlerdir. Yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre deneklerin girişimci olmalarını destekleyen bireylerin dağılımı Çizelge 4.18'de görüldüğü gibidir.

Çizelge 4.18. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarını Destekleyen Birey/Bireyler

	Eş		Çocuklar		Eş ve Çocuklar		Akrabalar ve arkadaşlar		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G = 42.869 SD = 8, P < 0.01	- 25	89.48	-	-	1	5.26	1	5.26	19	100.00
	26 - 35	70.69	1	1.72	7	12.07	9	15.52	58	100.00
	36 - 45	48.49	8	12.12	18	27.27	8	12.12	66	100.00
	46 +	34.88	8	18.60	19	44.19	1	2.33	43	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 13.061 SD = 8, P > 0.05	İlkokul	58.14	4	9.30	13	30.23	1	2.33	43	100.00
	Ortaokul	52.94	5	14.71	8	23.53	3	8.82	34	100.00
	Lise	58.33	8	9.52	17	20.24	10	11.91	84	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	52.00	-	-	7	28.00	5	20.00	25	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 10.099 SD = 8, P > 0.05	- 2	53.62	6	8.70	20	28.99	6	8.69	69	100.00
	3 - 6	57.97	8	11.59	16	23.19	5	7.25	69	100.00
	7 - 10	48.00	3	12.00	5	20.00	5	20.00	25	100.00
	11 +	69.57	-	-	4	17.39	3	13.04	23	100.00
TOPLAM	105	56.45	17	9.14	45	24.19	19	10.22	186	100.00

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, deneklerin % 56.45'ini eşleri, % 24.19'unu eş ve çocukları, % 10.22'sinin akraba ve arkadaşları, % 9.14'ünü ise çocukları desteklemişlerdir (Çizelge 4.18).

Deneklerin girişimci olmalarını destekleyen bireyler yaş değişkenine göre incelendiğinde; 25 ve daha küçük yaştakilerin çoğunluğu (% 89.48), 26-35 yaş kategorisindekilerin çoğu (% 70.69) eşlerinin kendilerini desteklediğini belirtmişlerdir (Çizelge 4.18). 36-45 yaş kategorisindekilerin % 48.49'u eşlerinin, 46 ve daha büyük yaştakilerin % 44.19'u eş ve çocuklarının kendilerini desteklediklerini ifade etmişlerdir. Girişimci olmalarını çocuklarının desteklediğini belirtenlerin oranı (%18.60) 46 ve daha büyük, akraba ve arkadaşlarının desteklediklerini belirtenlerin oranı (% 15.52) ise 26-35 yaş kategorisindeki denekler arasında daha yüksektir.

Deneklerin öğrenim durumu göz önünde bulundurularak Çizelge 4.18 incelendiğinde; bütün öğrenim düzeylerinde eşleri tarafından desteklenen deneklerin oranının yarıdan fazla (% 58.14, % 52.94, % 58.33, % 52.00) olduğu görülmektedir. İlkokul mezunu denekler arasında eş ve çocukları tarafından (% 30.23), üniversite ya da yüksekokul mezunları arasında ise akraba ve arkadaşları tarafından desteklendiklerini belirtenlerin oranının (% 20.00) diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 69.57'sinin, 3-6 yıl olanların % 57.97'sinin ve 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 53.62'sinin eşleri tarafından desteklendikleri görülmektedir (Çizelge 4.18). Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler arasında eşleri tarafından desteklenenlerin oranı % 48.00 olup, bu kategoride eş ve çocukları ile akraba ve arkadaşları tarafından desteklendiklerini belirtenlerin oranı eşittir (% 20.00, % 20.00).

Deneklerin girişimci olmalarını destekleyen birey ya da bireylerin yaş kategorilerine bağlı olarak önemli ölçüde değişiklik gösterdiği ($P<0.01$) öğrenim

durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak ise değişiklik göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$) istatistik olarak belirlenmiştir.

Çelebi vd. (1993) de yaptığı çalışmada kadın girişimcilerin iş kurma fikrini destekleyenlerin başında eşin geldiğini (% 31.40) bulmuştur.

4.2.6. Deneklerin çalıştıkları sektör

Araştırma kapsamına alınan deneklerin çalıştıkları sektör yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenleri dikkate alınarak Çizelge 4.19'da incelenmiştir.

Çizelge 4.19. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çalıştıkları Sektör

		Ticaret		İmalat+Ticaret		Hizmet		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 7.327 SD= 6, P>0.05	- 25	10	45.46	6	27.27	6	27.27	22	100.00
	26 - 35	30	46.15	16	24.62	19	29.23	65	100.00
	36 - 45	45	56.25	15	18.75	20	25.00	80	100.00
	46 +	26	49.06	19	35.85	8	15.09	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 6.900 SD= 6, P>0.05	İlkokul	20	39.22	14	27.45	17	33.33	51	100.00
	Ortaokul	19	48.72	8	20.51	12	30.77	39	100.00
	Lise	54	55.67	26	26.80	17	17.53	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	18	54.55	8	24.24	7	21.21	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 9.737 SD= 6, P>0.05	- 2	51	63.75	18	22.50	11	13.75	80	100.00
	3 - 6	37	47.44	17	21.79	24	30.77	78	100.00
	7 - 10	16	48.49	10	30.30	7	21.21	33	100.00
	11 +	7	24.14	11	37.93	11	37.93	29	100.00
	TOPLAM	111	50.45	56	25.46	53	24.09	220	100.00

Çizelge 4.19'da da görüldüğü gibi genel örnekleme deneklerin % 50.45'i ticaret sektöründe çalışmaktadır ve İmalat+ticaret ve hizmet sektörlerinde çalışan deneklerin oranı ise birbirine oldukça yakın olup, % 25.46 ve % 24.09'dur.

Açıklayıcı değişkenlerden yaş dikkate alındığında; ticaret ile uğraşan deneklerden 36-45 yaş kategorisinde yer alanların oranının yarıdan fazla olduğu

(% 56.25); bunu % 49.06 oranı ile 46 ve daha büyük, % 46.15 oranı ile 26-35 ve % 45.46 oranı ile 25 ve daha büyük yaş kategorisindeki deneklerin izlediği belirlenmiştir (Çizelge 4.19). Hizmet sektöründe çalışan deneklerin oranı (% 29.23) 26-35 yaş kategorisinde, imalat+ticaret sektöründe çalışanların oranı ise (% 35.85) 46 ve daha büyük yaş kategorisinde diğer yaş kategorilerinden daha yüksektir.

Çizelge 4.19 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerden ticaret ile uğraşanların oranının birbirine çok yakın olduğu (% 55.67, % 54.55), ortaokul mezunlarının % 48.72'sinin, ilkokul mezunlarının ise % 39.22'sinin ticaretle uğraştıkları belirlenmiştir. Hizmet sektöründe çalışan deneklere en çok (% 33.33) ilkokul, en az (% 17.53) lise mezunları arasında rastlanmıştır. İmalat + ticaret sektöründe çalıştıklarını belirten deneklerden ilkokul (% 27.45) ve lise (% 26.80) mezunu olanların oranı ise birbirine oldukça yakındır.

Deneklerin çalıştıkları sektör girişimcilik süresine göre irdelendiğinde; ticaret ile uğraşanların girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda % 63.75 olduğu, bunu % 48.49 ve % 47.44 oranları ile girişimcilik süresi 7-10 yıl ve 3-6 yıl olanların izlediği bulunmuştur (Çizelge 4.19). 11 yıl ve daha uzun süredir girişimcilik yapan deneklerden hizmet ve imalat + ticaret sektörlerinde çalışanların oranı aynıdır (% 37.93, % 37.93). Hizmet sektöründe çalışanların oranı girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerde, imalat+ticaret sektöründe çalışanların oranı ise girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerde diğerlerinden daha düşük olup, % 13.75 ve %21.79'dur.

G Testi sonuçları, deneklerin çalıştıkları sektörün yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine bağlı olarak değişmediğini ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) göstermektedir.

4.2.7. Deneklerin girişimcilik sermayesini temin etme yolları

Deneklerin girişimcilik sermayesini temin etme yollarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre dağılımı Çizelge 4.20'de verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan deneklerin genel örnekleme % 70.46'sı iş kurmak için tasarruflarını değerlendirdiklerini, % 18.18'i akrabalarına borçlandıklarını, % 8.18'i yakınlarından karşılıksız destek aldıklarını, % 3.18'i ise banka kredisi kullandıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20 deneklerin yaş kategorilerine göre ele alındığında; 25 ve daha küçük yaşta deneklerin % 54.55'inin, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 66.15'inin tasarrufları değerlendirme yolu ile sermaye temin ettikleri, 36-45 ve 46 ve daha büyük yaşta deneklerde ise bu oranın % 72.50 ve % 79.25'e yükseldiği görülmektedir. Akrabalara borçlandıklarını belirten deneklerin oranı 25 ve daha küçük ve 36-45 yaş kategorilerinde birbirlerine oldukça yakındır (% 22.73, % 21.25). Yakınlarından karşılıksız destek aldıklarını belirten deneklerin oranı 25 ve daha küçük yaş kategorisinde diğer kategorilerden daha yüksektir (% 18.18). Banka kredisi alan deneklerin ise 26-35 ve 25 ve daha küçük yaş kategorilerinden % 4.62 ve % 4.54 oranları ile birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Açıklayıcı değişkenlerden öğrenim durumu dikkate alındığında; üniversite ya da yükseköğretim mezunu deneklerin % 78.79'unun, lise mezunu olanların % 76.29'unun, ortaokul ve ilköğretim mezunu deneklerin ise sırası ile % 64.10 ve % 58.83'ünün tasarruflarını değerlendirerek sermaye temin ettikleri belirlenmiştir (Çizelge 4.20). Akrabalara borçlanma oranı ilköğretim mezunu denekler arasında diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir (% 33.33). Karşılıksız destek alma ve banka kredisi kullanma oranının ise ortaokul mezunu deneklerde diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (% 12.82, % 5.13).

Girişimcilik süresi değişkeni gözönüne alındığında; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 76.25'inin, 3-6 yıl olanların % 70.51'inin, 7-10 yıl olanların % 63.64'ünün ve 11 yıl ve daha fazla olanların ise % 62.07'sinin tasarrufları

Çizelge 4.20. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik Sermayesini Temin Etme Yolları

	Tasarıfları Değerlendirme	Akrabalara Borçlanma		Karşılıksız Destek Alma		Banka Kredisi Kullanma		TOPLAM			
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
YAŞ G = 10.082 SD = 9, P > 0.05	- 25	12	54.55	5	22.73	4	18.18	1	4.54	22	100.00
	26 - 35	43	66.15	11	16.92	8	12.31	3	4.62	65	100.00
	36 - 45	58	72.50	17	21.25	3	3.75	2	2.50	80	100.00
	46 +	42	79.25	7	13.21	3	5.66	1	1.88	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 12.436 SD = 9, P > 0.05	İlkokul	30	58.83	17	33.33	3	5.88	1	1.96	51	100.00
	Ortaokul	25	64.10	7	17.95	5	12.82	2	5.13	39	100.00
	Lise	74	76.29	13	13.40	7	7.22	3	3.09	97	100.00
	Üniversite ya da Yükseköğretim	26	78.79	3	9.09	3	9.09	1	3.03	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 12.731 SD = 8, P > 0.05	- 2	61	76.25	14	17.50	4	5.00	1	1.25	80	100.00
	3 - 6	55	70.51	14	17.95	4	5.13	5	6.41	78	100.00
	7 - 10	21	63.64	7	21.21	4	12.12	1	3.03	33	100.00
	11 +	18	62.07	5	17.24	6	20.69	-	-	29	100.00
TOPLAM	155	70.46	40	18.18	18	8.18	7	3.18	220	100.00	

değerlendirerek sermaye temin ettikleri saptanmıştır (Çizelge 4.20). Akrabalara borçlanan deneklerin oranı girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda % 21.21 iken girişimcilik süresi 3-6 yıl, 2 yıl ve daha az ve 11 yıl ve daha fazla olan deneklerde bu oran sırası ile % 17.95, % 17.50 ve % 17.24'dür. Karşılıksız destek alan denekler girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlarda diğerlerinden daha yüksektir (% 20.69). Banka kredisi alma oranı ise girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerde daha yüksek olup, % 6.41'dir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerden banka kredisi alana rastlanmamıştır.

Uygulanan G Testi sonucunda, deneklerin girişimcilik sermayesini temin etme yollarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) belirlenmiştir.

Johnson and Storey (1993) yaptıkları araştırmada kadın girişimcilerin % 69.00'unun tasarruflarını değerlendirme yolu ile sermaye temin ettiklerini saptamışlardır.

4.2.8. Deneklerin kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumu

Araştırma kapsamına alınan deneklerin kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumu yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenleri gözönüne alınarak Çizelge 4.21'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.21'den de anlaşılacağı gibi, genel örnekleme deneklerin % 84.55'i kendi hesabına çalışmakta, % 15.45'i ise ortak ile çalışmaktadır.

Çizelge 4.21 yaş açıklayıcı değişkeni gözönüne alınarak incelendiğinde; 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 91.25'inin, 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin % 90.57'sinin, 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin ise % 80.00'inin kendi hesabına çalıştığı saptanmıştır. Kendi hesabına çalışan denekler en düşük oranda (% 59.09) 25 ve daha küçük yaş kategorisinde yer almaktadır. Ortak ile çalışanların % 8.75 oranı ile en düşük 36-45, % 40.91 oranı ile en yüksek 25 ve daha genç yaş kategorisindeki denekler olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.21. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Kendi Hesabına ya da Ortak İle Çalışma Durumu

		Kendi hesabına çalışan		Ortak ile çalışan		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 14.011 SD= 3, P<0.01	- 25	13	59.09	9	40.91	22	100.00
	26 - 35	52	80.00	13	20.00	65	100.00
	36 - 45	73	91.25	7	8.75	80	100.00
	46 +	48	90.57	5	9.43	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 8.201 SD= 3, P<0.05	İlkokul	46	90.20	5	9.80	51	100.00
	Ortaokul	36	92.31	3	7.69	39	100.00
	Lise	81	83.51	16	16.49	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	23	69.70	10	30.30	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 4.297 SD= 3, P>0.05	- 2	63	78.75	17	21.25	80	100.00
	3 - 6	68	87.18	10	12.82	78	100.00
	7 - 10	28	84.85	5	15.15	33	100.00
	11 +	27	93.10	2	6.90	29	100.00
	TOPLAM	186	84.55	34	15.45	220	100.00

Açıklayıcı değişkenlerden öğrenim durumu dikkate alındığında; ortaokul ve ilkokul mezunu denekler arasında kendi hesabına çalışanların oranının oldukça yüksek olduğu (% 92.31, % 90.20), lise mezunlarının % 83.51'inin, üniversite ya da yüksekokul mezunlarının ise % 69.70'inin kendi hesabına çalıştığı saptanmıştır (Çizelge 4.21). Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 30.30'unun, lise mezunlarının % 16.49'unun ortak ile çalıştığı, bu oranın ilkokul ve ortaokul mezunu denekler arasında ise, % 9.80 ve % 7.69'a düştüğü görülmektedir.

Çizelge 4.21 deneklerin girişimcilik süresi açısından irdelendiğinde; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 93.10'unun kendi hesabına çalıştığı, bunu % 87.18 oranı ile girişimcilik süresi 3-6 yıl, % 84.85 oranı ile girişimcilik süresi 7-10 yıl ve % 78.75 oranı ile girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin izlediği bulunmuştur. Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 21.25'i, 7-10 yıl olan deneklerin % 15.15'i, 3-6 yıl olan deneklerin

% 12.82'si ve 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin ise % 6.90'ı ortak ile çalıştıklarını belirtmişlerdir.

G Testi sonuçları, kendi hesabına ya da ortak ile çalışma durumunun deneklerin yaş ve öğrenim durumuna bağlı olarak değiştiğini ($P<0.01$, $P<0.05$), girişimcilik süresine bağlı olarak ise değişmediğini ($P>0.05$) göstermektedir.

4.2.9. Deneklerin çalıştırdıkları eleman sayısı

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 48.64'ünün ($n= 107$) işyerinde eleman çalıştırdığı, % 51.36'sının ise ($n= 113$) çalıştırmadığı belirlenmiştir. Deneklerin işyerlerinde çalıştırdıkları eleman sayısının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre dağılımı Çizelge 4.22'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.22 incelendiğinde, işyerinde eleman çalıştırdığını belirten deneklerin % 42.99'unun 1, % 25.24'ünün 4 ve daha fazla, % 18.69'unun 2 ve % 13.08'inin ise 3 elemanı olduğu görülmektedir. İşyerlerinde çalışan eleman sayısı 1 ile 20 arasında değişmekte olup, ortalama eleman sayısı 1.07 ± 0.094 'dür.

Deneklerin yaşları dikkate alındığında, 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 50.00'sinin, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 48.57'sinin ve 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 45.00'inin işyerinde 1 eleman çalıştırdıkları görülmektedir (Çizelge 4.22). 36-45 yaş kategorisinde 3, 25 ve daha küçük yaş kategorisinde ise 4 ve daha fazla eleman çalıştırdıklarını belirten denekler diğer yaş kategorilerinden daha yüksektir (% 20.00, % 33.33). 46 ve daha büyük yaştaki denekler arasında ise 2 ile 4 ve daha fazla eleman çalıştıran deneklerin oranı eşit olup, % 30.00'dur.

Çizelge 4.22 deneklerin öğrenim durumlarına göre incelendiğinde; lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerden 1 eleman çalıştıranların oranının birbirine eşit olduğu (% 44.44, % 44.44), ilkokul mezunu olanların % 42.31'inin ve ortaokul mezunu olanların % 38.89'unun 1 eleman çalıştırdığı saptanmıştır.

Çizelge 4.22. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşyerlerinde Çalıştıkları Eleman Sayısı

	1		2		3		4 +		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G = 15.086 SD = 8, P > 0.05	6	50.00	-	-	2	16.67	4	33.33	12	100.00
	17	48.57	7	20.00	1	2.86	10	28.57	35	100.00
	18	45.00	7	17.50	8	20.00	7	17.50	40	100.00
	5	25.00	6	30.00	3	15.00	6	30.00	20	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 2.375 SD = 9, P > 0.05	11	42.31	4	15.38	5	19.23	6	23.08	26	100.00
	7	38.89	4	22.22	2	11.11	5	27.78	18	100.00
	20	44.44	8	17.78	6	13.33	11	24.45	45	100.00
	8	44.44	4	22.22	1	5.56	5	27.78	18	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 5.497 SD = 9, P > 0.05	14	53.84	6	23.08	3	11.54	3	11.54	26	100.00
	20	43.48	7	15.22	6	13.04	13	28.26	46	100.00
	6	35.29	3	17.65	2	11.77	6	35.29	17	100.00
	6	33.33	4	22.22	3	16.67	5	27.78	18	100.00
TOPLAM	46	42.99	20	18.69	14	13.08	27	25.24	107	100.00

İşyerlerinde 2 eleman çalıştırdıklarını belirten ortaokul ve üniversite ya da yükseköğretim mezunu deneklerin oranı aynıdır (% 22.22, % 22.22). Deneklerden 3 eleman çalıştırdıklarını belirtenlerin ilköğretim mezunları arasında diğer öğrenim düzeylerinden daha fazla olduğu bulunmuştur (%19.23). 4 ve daha fazla eleman çalıştırdıklarını belirten deneklerin oranı da ortaokul ve üniversite ya da yükseköğretim mezunu deneklerde aynı olup, % 27.78'dir.

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında; 2 yıl ve daha az süredir girişimcilik yapanların yarısından çoğunun (% 53.84) 1 eleman çalıştırdıkları saptanmıştır (Çizelge 4.22). 2 eleman çalıştırdıklarını belirtenlerin oranı girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarla 11 yıl ve daha fazla olanlarda birbirine oldukça yakındır (% 23.08, % 22.22). Deneklerden işyerinde 3 eleman çalıştırdıklarını belirtenlerin oranı girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlarda, 4 ve daha fazla eleman çalıştırdıklarını belirtenlerin oranı ise girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda daha yüksektir (% 16.67, % 35.29).

Deneklerin işyerinde çalıştırdıkları eleman sayısının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) istatistik olarak tespit edilmiştir.

4.2.10. Deneklerin işyerinde bulunma süresi

Deneklerin işyerinde bulunma süresi yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre Çizelge 4.23'de verilmiştir.

Genel örnekleme kadın girişimcilerin % 76.82'sinin işyerinde tam gün, % 12.27'sinin yarım gün buldukları, % 10.91'inin ise işyerinde bulunma süresinin duruma göre değiştiğini ifade ettikleri saptanmıştır (Çizelge 4.23).

İşyerinde bulunma süresine yaşın etkisi incelendiğinde; tam gün çalışan deneklerin 25 ve daha küçük ve 26-35 yaş kategorilerinde hemen hemen eşit oranda olduğu (% 81.82, % 81.54); 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin %

75.47'sinin, 36-45 yaş kategorisindekilerin ise % 72.50'sinin tam gün çalıştıkları görülmektedir (Çizelge 4.23). İşyerinde yarım gün bulduklarını belirten deneklerin oranının 36-45 yaş kategorisinde (% 15.00), işyerinde bulunma süresinin duruma göre değiştiğini belirten deneklerin oranının (% 13.21) ise 46 ve daha büyük yaş kategorisinde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.23. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşyerinde Bulunma Süresi

		Tam Gün		Yarım Gün		Değişiyor		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 3.171 SD= 6, P>0.05	- 25	18	81.82	3	13.64	1	4.54	22	100.00
	26 - 35	53	81.54	6	9.23	6	9.23	65	100.00
	36 - 45	58	72.50	12	15.00	10	12.50	80	100.00
	46 +	40	75.47	6	11.32	7	13.21	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 8.847 SD= 6, P>0.05	İlkokul	37	72.54	7	13.73	7	13.73	51	100.00
	Ortaokul	30	76.92	2	5.13	7	17.95	39	100.00
	Lise	78	80.41	14	14.43	5	5.16	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	24	72.73	4	12.12	5	15.15	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 5.082 SD= 6, P>0.05	- 2	59	73.75	14	17.50	7	8.75	80	100.00
	3 - 6	61	78.20	8	10.26	9	11.54	78	100.00
	7 - 10	28	84.85	2	6.06	3	9.09	33	100.00
	11 +	21	72.42	3	10.34	5	17.24	29	100.00
	TOPLAM	169	76.82	27	12.27	24	10.91	220	100.00

Deneklerin öğrenim durumu dikkate alındığında; işyerinde tam gün bulunan lise mezunlarının oranının % 80.41, ortaokul mezunlarının oranının % 76.92, üniversite ya da yüksekokul mezunlarının oranının % 72.73 ve ilkokul mezunlarının oranının ise % 72.54 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.23). İşyerinde yarım gün bulduklarını belirten ortaokul mezunu deneklerin oranı % 5.13 olup diğer öğrenim düzeylerinden daha düşüktür. İşyerinde bulunma süresinin duruma göre değiştiğini belirten ortaokul mezunu deneklerin oranı daha yüksek olup, % 17.95'dir.

Deneklerin girişimcilik süresine göre yapılan incelemede ise; girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin % 84.85'inin, 3-6 yıl olanların % 78.20'sinin, 2 yıl ve daha az olanların % 73.75'inin, 11 yıl ve daha fazla olanların % 72.42'sinin işyerinde tam gün kaldıkları saptanmıştır (Çizelge 4.23). Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan ve iş yerinde yarım gün çalışan denekler ile girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan ve işyerinde bulunma süresinin duruma göre değiştiğini belirten deneklerin oranı birbirine oldukça yakın olup, % 17.50 ve % 17.24'dür.

G Testi sonuçları, deneklerin işyerinde bulunma süresinin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediğini ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) göstermektedir.

İşyerinde kalma sürelerinin değişiklik gösterdiğini belirten denekler; bu durumun sezona göre işin yoğunluğunun farklı olması, çalıştırdıkları eleman sayısı, ev ve ailesine daha fazla zaman ayırma isteği gibi faktörlere bağlı olduğunu vurgulamışlardır.

4.2.11. Deneklerin işin kurulması aşamasında karşılaştıkları sorunlar

Araştırmaya katılan deneklerin % 82.27'si ($n= 181$) işin kurulması aşamasında çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını, % 17.73'ü ($n= 39$) ise herhangi bir sorun ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Deneklere işlerini kurarken karşılaştıkları en önemli üç sorunun neler olduğu sorulmuş ve alınan yanıtlar Çizelge 4.24'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.24'de de görüldüğü gibi, genel örneklemede deneklerin işin kurulması aşamasında karşılaştıkları en önemli üç sorun sermaye temini (203), bürokratik işlemler (146) ve deneyimsizliktir (127).

Konu yaş kategorilerine göre ele alındığında; 25 ve daha küçük yaştaki denekler ile 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin işlerini kurarken karşılaştıkları en önemli iki sorunun aynı olduğu görülmekte olup; bu sorunlar sırası ile sermaye temini (34,55) ve bürokratik işlemlerdir (17,37) (Çizelge 4.24). 25 ve daha küçük yaştaki

Çizelge 4.24. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Kurulması Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar

	Sermaye Temini					Bürokratik İşlemler					Deneyimsizlik					Kiralama Yüklük Olması					Uygun Yer Temini				
	TERCİH					TERCİH					TERCİH					TERCİH					TERCİH				
	1	2	3	T	P	1	2	3	T	P	1	2	3	T	P	1	2	3	T	P	1	2	3	T	P
YAŞ	-25	9	3	1	13	34	4	2	1	7	17	1	2	1	4	8	1	2	1	4	8	2	1	3	8
	26-35	16	7	2	25	64	9	4	2	15	37	9	6	3	18	42	2	7	3	12	23	6	3	2	11
	36-45	16	.	2	18	50	13	7	2	22	55	9	9	.	18	45	5	5	5	15	30	2	3	.	5
	46+	17	2	.	19	55	9	4	2	15	37	6	6	2	14	32	4	9	2	15	32	6	3	3	12
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	10	1	.	11	32	8	4	2	14	34	5	3	.	8	21	3	5	4	12	23	4	1	2	7
	Ortaokul	14	1	1	16	45	3	3	.	6	15	3	3	1	7	16	1	3	1	5	10	1	3	1	5
	Lise	29	7	3	39	104	15	7	5	27	64	13	11	3	27	64	6	14	6	26	52	7	4	1	12
	Üniversite ya da Yüksekokul	5	3	1	9	22	9	3	.	12	33	4	6	2	12	26	2	1	.	3	8	4	2	1	7
GİRİŞİMLİK SÜRESİ	-2	19	6	1	26	70	13	4	1	18	48	16	10	3	29	71	5	6	5	16	32	4	4	2	10
	3-6	21	3	2	26	71	14	8	3	25	61	3	11	2	16	33	5	9	3	17	36	8	3	2	13
	7-10	11	2	1	14	38	4	2	1	7	17	3	.	1	4	10	.	4	3	7	11	1	2	.	3
	11+	7	1	1	9	24	4	3	2	9	20	3	2	.	5	13	2	4	.	6	14	3	1	1	5
TOPLAM	58	12	5	75	203	35	17	7	59	146	25	23	6	54	127	12	23	11	46	93	16	10	5	31	

T= Toplam
P= Puan

Çizelge 4.24 (devam). Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Kurulması Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar

	Uygun Eleman Temini						Aile ile İlgili Sorunlar						Pazarda Tanınmamış Olmak (Müşteri Temini)						Uygun Materyal Temini						
	TERCİH			T			TERCİH			T			TERCİH			T			TERCİH			T			
	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	
YAŞ	- 25																								
	26 - 35																								
	36 - 45																								
	46 +																								
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	2	5	3	10	19	3	-	1	4	10	2	1	-	3	8	1	-	1	2	4				
	Ortaokul	-	3	2	5	8	1	1	-	2	5	5	-	-	5	15	2	-	3	5	9				
	Lise	5	5	8	18	33	7	2	3	12	28	3	2	-	5	13	-	4	1	5	9				
	Üniversite ya da Yılıskokul	2	2	-	4	10	1	1	1	1	3	6	-	-	-	-	-	-	1	1	2	4			
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2	1	5	3	9	16	6	-	4	10	22	2	-	-	2	6	2	2	2	6	12				
	3 - 6	5	5	6	16	31	3	2	1	6	14	4	1	-	5	14	1	1	3	5	8				
	7 - 10	2	3	1	6	13	1	1	-	2	5	3	-	-	3	9	-	1	-	1	2				
	11 +	1	2	3	6	10	2	1	-	3	8	1	2	-	3	7	1	-	1	2	4				
TOPLAM	9	15	13	37	70	12	4	5	21	49	10	3	-	13	36	4	4	6	14	26					

T = Toplam
P = Puan

denekler arasında deneyimsizlik (8), kiralarn yüksek olması (8) ve uygun yer temini (8) aynı puanla üçüncü sırada yer alırken; aynı şekilde 46 ve daha büyük yaş kategorisindeki deneklerin karşılaştıkları sorunlar arasında deneyimsizlik (32) ve kiralarn yüksek olması (32) aynı puanla üçüncülüğü paylaşmaktadır. 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin işlerini kurarken sermaye temini (64), deneyimsizlik (42) ve bürokratik işlemler (37) konularında sorunlar ile karşılaştıkları belirlenirken; 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin işlerini kurarken karşılaştıkları en önemli üç sorun bürokratik işlemler (55), sermaye temini (50) ve deneyimsizliktir (45).

İşin kurulması aşamasında karşılaşılan sorunlar deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; ilkokul mezunu deneklerin bürokratik işlemler (34), sermaye temini (32) ve kiralarn yüksek olması (23) sorunları ile karşılaştığı; ortaokul mezunu deneklerin karşılaştığı sorunların başında sermaye temini (45) ve deneyimsizliğin (16) geldiği, bürokratik işlemler (15) ile pazarda tanınmamış olmanın (15) ise aynı puanla üçüncü sırada yer aldığı saptanmıştır (Çizelge 4.24). Lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin işin kurulması aşamasında karşılaştıkları sorunlar benzer olup; lise mezunlarının karşılaştıkları sorunların başında sermaye temini (104) gelmekte, bürokratik işlemler (64) ve deneyimsizlik (64) ise aynı puanla ikinci sırada yer almaktadır. Lise mezunu deneklerin işin kurulması aşamasında karşılaştıkları üçüncü sorun kiralarn yüksek olmasıdır (52). Üniversite ya da yüksekokul mezunları için ise bürokratik işlemler (33) deneyimsizlik (26) ve sermaye temini (22) işyerini kurarken karşılaşılan en önemli üç sorundur.

Çizelge 4.24 deneklerin girişimcilik süresine göre incelendiğinde; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin karşılaştıkları en büyük sorunun deneyimsizlik (71) olduğu görülmekte, bunu sermaye temini (70) ve bürokratik işlemler ile ilgili sorunlar (48) izlemektedir. Girişimcilik süresi 3-6 ve 7-10 yıl arasında olan denekler ile 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin karşılaştıkları en önemli iki sorun aynı olup; sırası ile sermaye temini (71,38,24) ve bürokratik

işlemlerdir (61,17,20). Deneklerin karşılaştıkları en önemli üçüncü sorunun girişimcilik süresi 3-6 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olanlarda kiraların yüksek olması (36,14), 7-10 yıl olanlarda ise uygun eleman temini (13) olduğu belirlenmiştir.

4.2.12. Deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 88.18'inin (n= 194) işin yürütülmesi sırasında çeşitli sorunlar yaşadıkları, % 11.82'sinin ise (n= 26) işin yürütülmesi ile ilgili herhangi bir sorunlarının olmadığı saptanmıştır. Deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar pazarın durgun oluşu, borç ödemeleri, vergi ödemeleri, elemanlar ile ilgili sorunlar, müşteriler ile ilgili sorunlar, aşırı yorgunluk, materyal temininde güçlükler, bürokratik engeller, kredi alamama ve deneyimsizlik olarak belirlenmiş ve yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre Çizelge 4.25'de irdelenmiştir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, genel örneklemede deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları en önemli üç sorun, pazarın durgun oluşu (273), borç ödemeleri (109) ve vergi ödemeleri (108) ile ilgili sorunlardır (Çizelge 4.25).

Yaş kategorilerine göre incelendiğinde, pazarın durgun oluşu (18), müşteriler ile ilgili sorunlar (12) ve borç ödemelerinin (10) 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin en önemli sorunları olduğu görülmektedir (Çizelge 4.25). 26-35 ve 36-45 yaş kategorilerindeki deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları sorunlar aynı olup, bu sorunlar pazarın durgun oluşu (84, 86), vergi ödemeleri (39,40) ve borç ödemeleri (37,36) olarak belirlenmiştir. 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin ise, en fazla pazarın durgun oluşu (85), borç ödemeleri (26) ve elemanlar ile ilgili sorunlarla (24) karşılaştıkları saptanmıştır.

Çizelge 4.25. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Yürütülmesi Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar

	Pazarın durumu oluşu						Boş ödenekleri						Vergi ödenekleri						Elemantar ile ilgili sorunlar						Müşterilerle ilgili sorunlar									
	TERCİH			P			TERCİH			T			TERCİH			P			TERCİH			P			TERCİH			P						
	1	2	3	T	1	2	3	1	2	3	T	1	2	3	T	1	2	3	1	2	3	T	1	2	3	T	1	2	3	T	1	2	3	T
YAŞ	-25	5	1	1	7	18	2	2	-	4	10	2	-	2	6	1	-	-	1	3	2	3	-	5	12									
	26 - 35	23	7	1	31	84	10	2	3	15	37	7	8	2	17	39	7	3	-	10	27	4	3	2	9	20								
	36 - 45	21	9	5	35	86	5	10	1	16	36	11	2	3	16	40	9	3	-	12	33	7	5	2	14	33								
	46 +	23	7	2	32	85	2	9	2	13	26	4	5	1	10	23	6	2	2	10	24	1	3	2	6	11								
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	11	9	4	24	55	6	3	2	11	26	7	5	2	14	33	5	1	1	7	18	2	5	3	10	19								
	Ortaokul	12	5	-	17	46	3	6	2	11	23	9	2	-	11	31	2	4	-	6	14	3	1	1	5	12								
	Lise	36	7	2	45	124	8	10	2	20	46	7	7	4	18	39	11	2	1	14	38	8	5	2	15	36								
	Üniversite ya da Yılıskokul	13	3	3	19	48	2	4	-	6	14	1	1	-	2	5	5	1	-	6	17	1	3	-	4	9								
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	-2	33	5	2	40	111	10	6	2	18	44	4	2	1	7	17	7	2	-	9	25	4	5	3	12	25								
	3 - 6	22	10	4	36	90	3	9	3	15	30	12	6	3	21	51	7	2	1	10	26	7	6	2	15	35								
	7 - 10	10	5	1	16	41	5	4	1	10	24	4	4	1	9	21	4	1	-	5	14	3	2	1	6	16								
	11 +	7	4	2	13	31	1	4	-	5	11	4	3	1	8	19	5	3	1	9	22	-	1	-	1	2								
TOPLAM	72	24	9	105	273	19	23	6	48	109	24	15	6	45	108	23	8	2	33	87	14	14	6	34	76									

T = Toplam
P = Puan

Çizelge 4.25 (devam). Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İşin Yürütülmesi Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar

	Aşın yorgunluk						Materyal temininde güçlükler						Bürokratik engeller						Kredi alamama						Deneyimsizlik					
	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	TERCİH			T	P	TERCİH			T	P			
	1	2	3				1	2	3				1	2	3			1	2	3			1	2	3			1	2	3
YAŞ	- 25	2	1	-	3	8	-	1	2	2	-	2	6	1	3	-	1	3	-	1	2	-	1	2	-	1	2			
	26 - 35	2	1	3	6	11	3	4	-	7	17	-	2	1	3	5	1	3	-	1	3	-	1	2	-	1	2			
	36 - 45	7	4	1	12	30	3	3	1	7	16	1	1	3	5	8	1	2	-	3	7	2	1	-	3	8				
	46 +	4	-	-	4	12	5	1	2	8	19	3	-	1	4	10	2	2	1	5	11	-	1	-	1	2				
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	6	1	1	8	21	3	-	1	4	10	4	2	3	9	19	1	1	-	2	5	-	1	-	1	2				
	Ortaokul	1	-	1	2	4	3	3	-	6	15	-	-	-	-	-	2	2	-	4	10	-	-	-	-	-				
	Lise	6	3	-	9	24	4	5	1	10	23	1	-	2	3	5	-	1	1	2	3	2	2	-	4	10				
	Üniversite ya da Yükseköğretim	2	2	2	6	12	1	1	1	3	6	1	1	-	2	5	2	-	2	6	11	-	1	-	1	2				
GİRİŞİMLİK SÜRESİ	- 2	2	3	-	5	12	3	4	2	9	19	2	3	-	5	12	2	1	-	3	8	2	4	-	6	14				
	3 - 6	6	1	-	7	20	6	2	-	8	22	2	-	2	4	8	3	1	-	4	11	-	-	-	-	-				
	7 - 10	1	2	3	6	10	-	3	-	3	6	-	-	2	2	2	-	1	1	2	3	-	-	-	-	-				
	11 +	6	-	1	7	19	2	-	1	3	7	2	-	1	3	7	-	1	1	2	3	-	-	-	-	-				
TOPLAM	15	6	4	25	61	11	9	3	23	54	6	3	5	14	29	5	4	1	10	24	2	4	-	6	14					

T = Toplam
P = Puan

Deneklerin öğrenim durumu dikkate alındığında, ilkokul ve ortaokul mezunu deneklerin en fazla pazarın durgun oluşu (55,46), vergi ödemeleri (33,31) ve borç ödemeleri (26,23) konusunda sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir (Çizelge 4.25). Lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin en çok karşılaştıkları sorun da pazarın durgun oluşudur (124,48). Lise mezunu denekler ikinci ve üçüncü olarak borç ödemeleri (46) ve vergi ödemeleri (39) ile ilgili sorunları olduğunu; üniversite ya da yüksekokul mezunları ise elemanlar (17) ve borç ödemeleri (14) konusunda sorunlarla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir.

Konu deneklerin girişimcilik süresine göre irdelendiğinde; pazarın durgun oluşu (111) ve borç ödemeleri (44) girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin karşılaştıkları ilk iki sorun olarak görülmekte, elemanlar (25) ve müşteriler ile ilgili (25) sorunlar aynı puanla üçüncü sırada yer almaktadır (Çizelge 4.25). Pazarın durgun oluşu (90), vergi ödemeleri (51) ve müşteriler ile ilgili sorunlar (35) girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin en fazla karşılaştıkları sorunlardır. Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin işin yürütülmesi aşamasında karşılaştıkları en önemli üç sorun ise, pazarın durgun oluşu (41), borç ödemeleri (24) ve vergi ödemeleri (21) olarak belirlenmiştir. Pazarın durgun oluşu (31) ve elemanlar ile ilgili sorunlar (22) girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin karşılaştıkları en önemli iki sorun olup, bunları aynı puanla vergi ödemeleri (19) ve aşırı yorgunluk (19) izlemektedir.

4.2.13. Deneklerin girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük riske ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan deneklerden % 8.18'i (n= 18) girişimci olmaya karar vermekle herhangi bir risk almadıklarını belirtirken; deneklerin % 91.82'sinin (n= 202) ekonomik, fiziksel ve zihinsel, sosyal ve ailesel alanlarda risk aldıkları saptanmıştır. Deneklerin girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük riske ilişkin görüşleri açıklayıcı değişkenler dikkate alınarak Çizelge 4.26'da verilmiştir.

Çizelge 4.26 incelendiğinde, genel örnekleme deneklerin % 47.03'ünün girişimci olmaya karar vermekle ekonomik risk aldıklarını düşündükleri, bunu % 22.28 oranı ile ailesel, % 19.30 oranı ile fiziksel ve zihinsel, % 5.45 oranı ile sosyal risk aldıklarını düşünen deneklerin izlediği bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 5.94'ü ise söz konusu alanların tümü ile ilgili olarak risk aldıklarını belirtmişlerdir.

Yaş kategorileri dikkate alındığında; 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin % 52.08'inin, 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 50.00'sinin, 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 47.37'sinin, 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin ise %41.38'inin girişimci olmakla ekonomik risk aldıklarını düşündükleri bulunmuştur (Çizelge 4.26). Ailesel ve sosyal risk aldıklarını belirten denekler % 35.00 ve %10.00 oranı ile 25 ve daha küçük, fiziksel ve zihinsel risk aldıklarını belirten denekler ise % 23.69 oranı ile 36-45 yaş kategorilerinde diğerlerinden daha fazladır. 25 ve daha küçük yaş kategorisinde girişimci olmakla her alanda risk aldığını belirten deneye rastlanmamış olup, her alanda risk aldığını belirten deneklerin oranı % 9.21 ile 36-45 yaş kategorisinde diğer iki yaş kategorisinden daha yüksektir.

Çizelge 4.26 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; ortaokul mezunu deneklerin yarıdan çoğunun (% 52.63) ekonomik risk aldıkları saptanmıştır. Üniversite ya da yüksekokul, lise ve ilkokul mezunu deneklerden girişimci olmakla ekonomik risk aldıklarını belirtenlerin oranı birbirine yakın olup, % 46.43, % 46.07 ve % 44.68'dir. Üniversite ya da yüksekokul mezunu olup sosyal risk aldığını belirten deneye rastlanmamıştır. Ancak ailesel risk aldığını belirten üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin oranı diğer öğrenim düzeylerinden oldukça yüksektir (% 32.14). Ortaokul mezunu deneklerin % 26.32'si fiziksel ve zihinsel risk aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu oran diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir.

Çizelge 4.26. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmaya Karar Vermekle Aldıkları En Büyük Riske İlişkin Görüşleri

		Ekonomik		Fiziksel ve Zihinsel		Sosyal		Ailesel		Hepsi		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G = 18,436 SD = 11, P > 0.05	- 25	10	50.00	1	5.00	2	10.00	7	35.00	-	-	20	100.00
	26 - 35	24	41.38	11	18.97	1	1.72	19	32.76	3	5.17	58	100.00
	36 - 45	36	47.37	18	23.69	4	5.26	11	14.47	7	9.21	76	100.00
	46 +	25	52.08	9	18.75	4	8.33	8	16.67	2	4.17	48	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 13,966 SD = 11, P > 0.05	İlkokul	21	44.68	10	21.28	1	2.13	11	23.40	4	8.51	47	100.00
	Ortaokul	20	52.63	10	26.32	2	5.26	5	13.16	1	2.63	38	100.00
	Lise	41	46.07	16	17.98	8	8.99	20	22.47	4	4.49	89	100.00
	Üniversite ya da Yükseköğretim	13	46.43	3	10.71	-	-	9	32.14	3	10.72	28	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 12,956 SD = 12, P > 0.05	- 2	36	48.65	10	13.51	7	9.46	17	22.97	4	5.41	74	100.00
	3 - 6	33	47.14	15	21.43	1	1.43	18	25.71	3	4.29	70	100.00
	7 - 10	11	35.49	9	29.03	2	6.45	5	16.13	4	12.90	31	100.00
	11 +	15	55.55	5	18.52	1	3.70	5	18.52	1	3.71	27	100.00
	TOPLAM	95	47.03	39	19.30	11	5.45	45	22.28	12	5.94	202	100.00

Deneklerin girişimcilik süresi gözönüne alındığında; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanların yarısından çoğunun (% 55.55) ekonomik risk aldıklarını düşündükleri saptanmıştır (Çizelge 4.26). Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az ve 3-6 yıl olan deneklerde ekonomik risk aldıklarını belirtenlerin oranı birbirine oldukça yakın olup, % 48.65 ve % 47.14'dür. Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin % 35.49'u ekonomik, % 29.03'ü fiziksel ve zihinsel risk aldıklarını belirtmişlerdir. Ailesel risk aldığını belirtenlerin oranı girişimcilik süresi 3-6 yıl olanlarda (% 25.71) sosyal risk aldığını belirtenlerin oranı ise girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda (% 9.46) daha yüksektir. Tüm alanlarda risk aldığını belirtenler ise en çok (% 12.90) girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerdir.

Deneklerin girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük riske ilişkin görüşlerinin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) uygulanan G Testi sonucunda belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular deneklerin girişimci olmaya karar vermekle aldıkları en büyük riskin ekonomik olduğunu belirten Hisrich and Brush (1988)'in bulgularına benzerdir. Hisrich and Brush (1988) yaptıkları araştırmada kadın girişimcilerin % 60.2'sinin ekonomik, % 22.0'sinin zihinsel, % 12.1'inin ailesel ve % 3.5'inin sosyal risk aldıklarını düşündüklerini saptamışlardır

4.2.14. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri gelirin toplam aylık geliri içindeki payı

Yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre deneklerin girişimcilikten elde ettikleri aylık gelirin ailenin toplam aylık geliri içindeki payı Çizelge 4.27'de görüldüğü gibidir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, genel örneklemede deneklerin % 42.27'si ailenin toplam aylık gelirinin yarısından azını, % 21.82'si yarısından fazlasını, %18.18'i tamamını, % 17.73'ü ise yarısını girişimcilikten elde etmektedir (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneeklerin Girişimcilik Den Ede Etkileri Gelirin Ailenin Toplam Geliri İçindeki Payı (Ay/TL)

	Yarıdan azı		Yarı		Yarıdan fazlası		Tamamı		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 15.569 SD= 9, P>0.05	- 25	27.27	5	22.73	4	18.18	7	31.82	22	100.00
	26 - 35	38.46	15	23.08	11	16.92	14	21.54	65	100.00
	36 - 45	42.50	10	12.50	20	25.00	16	20.00	80	100.00
	46 +	52.83	9	16.98	13	24.53	3	5.66	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 15.516 SD= 9, P>0.05	İlkokul	35.30	5	9.80	14	27.45	14	27.45	51	100.00
	Ortaokul	35.89	5	12.82	11	28.21	9	23.08	39	100.00
	Lise	46.39	19	19.59	19	19.59	14	14.43	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	48.49	10	30.30	4	12.12	3	9.09	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 15.803 SD= 9, P>0.05	- 2	52.05	12	15.00	11	13.75	15	18.75	80	100.00
	3 - 6	44.87	14	17.95	16	20.51	13	16.67	78	100.00
	7 - 10	21.21	9	27.28	11	33.33	6	18.18	33	100.00
	11 +	31.04	4	13.79	10	34.48	6	20.69	29	100.00
TOPLAM	93	42.27	39	17.73	48	21.82	40	18.18	220	100.00

Çizelge 4.27 yaş kategorilerine göre incelendiğinde, 25 ve daha genç yaştaki deneklerin % 31.82'sinin ailenin aylık gelirin tamamını; 26-35, 36-45 yaş kategorilerindeki ve 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin toplam aylık gelirin yarısından azını girişimcilikten elde ettikleri saptanmıştır (%38.46, %42.50, %52.83).

Açıklayıcı değişkenlerden öğrenim durumu dikkate alındığında; tüm öğrenim düzeylerindeki denekler arasında ailenin toplam aylık gelirin yarısından azını girişimcilikten elde edenlerin daha çok olduğu görülmektedir (% 35.30, % 35.89, % 46.39, % 48.49). İlkokul mezunu deneklerin % 27.45'i toplam aylık gelirin tamamını girişimcilikten elde ederken, bu oran üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerde % 9.09'a düşmektedir. Ailelerinin toplam aylık gelirin yarısını girişimcilik gelirin oluşturduğunu belirten deneklerin oranı (% 30.30) üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir. Girişimcilik gelirin aile gelirin yarısından fazlasını oluşturduğunu belirten ortaokul ve ilkokul mezunlarının oranı ise birbirine yakın olup % 28.21 ve % 27.45'dir (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27 deneklerin girişimcilik süreleri gözönüne alınarak incelendiğinde; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanların % 52.05'inin, 3-6 yıl olanların % 44.87'sinin aile gelirin yarısından azını, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanların % 34.48'inin, 7-10 yıl olanların % 33.33'ünün toplam aylık gelirin yarısından fazlasını girişimcilik gelirin oluşturduğu görülmektedir. Girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda toplam aylık gelirin yarısını girişimcilikten elde edenlerin oranı % 27.28 olup, bu oran diğer kategorilerden daha yüksektir. Toplam aylık gelirlerinin tamamını girişimcilikten elde ettiklerini belirten deneklerin oranı ise, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlarda % 20.69, 2 yıl ve daha az olanlarda % 18.75, 7-10 yıl olanlarda % 18.18 ve 3-6 yıl olanlarda % 16.67'dir.

G Testi sonuçları, deneklerin girişimcilikten elde ettikleri toplam aylık gelirin ailenin toplam geliri içindeki payının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişmediğini ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) göstermektedir.

Çelebi vd. (1993) kadın girişimcilerin % 35.50'sinin ailenin toplam gelirinin yarıdan azını, % 64.00'ünün ise yaklaşık yarısını ya da daha çoğunu girişimcilikten elde ettiklerini saptamışlardır.

4.2.15. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekli

Araştırma kapsamına alınan deneklerin girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekline ilişkin veriler açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.28'dedir.

Çizelge 4.28'de de görüldüğü gibi genel örneklemede deneklerin yarıdan fazlası girişimcilik gelirini aile ihtiyaçlarının karşılanması için kullanmaktadır (% 51.82). Gelirini işini yürütmek için kullanan deneklerin oranı % 19.55 olup, bunu % 16.82 oranı ile işini büyütmek amacı ile kullanan denekler izlemektedir. Girişimcilik gelirini tasarruf yapmak için ve kişisel giderleri için kullanan deneklerin oranı da sırası ile % 6.36 ve % 5.45'tir.

Çizelge 4.28 deneklerin yaş kategorileri dikkate alınarak incelendiğinde; 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 58.75'inin, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 52.31'inin girişimcilik gelirlerini aile ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile kullandıkları saptanmıştır. 25 ve daha küçük yaştaki denekler ile 46 ve daha büyük yaştaki denekler arasında gelirini aile ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile kullananların oranı birbirine oldukça yakın olup; % 45.45 ve % 43.39'dur. 46 ve daha büyük yaş kategorisinde girişimcilik gelirini işini yürütmek ve büyütmek amacı ile kullananların oranı (% 30.19, % 20.76) diğer kategorilerden daha yüksektir. Girişimcilik gelirini kişisel giderleri için kullandığını belirten deneklerin oranı 25 ve daha küçük yaş kategorisinde % 13.64 iken, 46 ve daha büyük yaş kategorisinde % 1.89'dir. Tasarruf yaparak girişimcilik gelirini kullandıklarını belirten denekler ise 36-45 yaş kategorisinde daha fazladır (% 8.75).

Çizelge 4.28. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilikten Elde Ettikleri Geliri Kullanma Şekilleri

	Aile ihtiyaçlarının karşılanması	Tasarruf yapmak		Kişisel giderler için		İş yürütmek için		İş büyütme için		TOPLAM			
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
YAŞ G = 15.129 SD = 12, P > 0.05	- 25	10	45.45	1	4.55	3	13.64	5	22.72	3	13.64	22	100.00
	26 - 35	34	52.31	4	6.15	4	6.15	14	21.54	9	13.85	65	100.00
	36 - 45	47	58.75	7	8.75	4	5.00	8	10.00	14	17.50	80	100.00
	46 +	23	43.39	2	3.77	1	1.89	16	30.19	11	20.76	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 27.189 SD = 11, P < 0.01	İlkokul	22	43.14	8	15.69	1	1.96	7	13.72	13	25.49	51	100.00
	Ortaokul	25	64.11	2	5.13	-	-	6	15.38	6	15.38	39	100.00
	Lise	53	54.64	3	3.09	5	5.16	23	23.71	13	13.40	97	100.00
	Üniversite ya da Yükseköğretim	14	42.43	1	3.03	6	18.18	7	21.21	5	15.15	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 42.427 SD = 9, P < 0.01	- 2	32	40.00	-	-	7	8.75	18	22.50	23	28.75	80	100.00
	3 - 6	40	51.28	7	8.98	5	6.41	15	19.23	11	14.10	78	100.00
	7 - 10	23	69.70	2	6.06	-	-	6	18.18	2	6.06	33	100.00
	11 +	19	65.52	5	17.24	-	-	4	13.79	1	3.45	29	100.00
TOPLAM	114	51.82	14	6.36	12	5.45	43	19.55	37	16.82	220	100.00	

Konu deneklerin öğrenim durumu açısından ele alındığında; en yüksek oranda (% 64.11) ortaokul mezunlarının, en düşük oranda ise (% 42.43) üniversite ya da yüksekokul mezunlarının girişimcilik gelirlerini aile ihtiyaçlarının karşılanması için kullandıkları belirlenmiştir (Çizelge 4.28). Girişimcilik gelirini işini büyütmek için kullanan ilkököl mezunu, işini yürütmek için kullanan lise mezunu deneklerin oranı diğer öğrenim kategorilerinden daha yüksek olup, % 25.49 ve % 23.71'dir. Girişimcilik gelirini tasarruf yapmak amacı ile kullanan ilkököl mezunu denekler lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin yaklaşık beş, ortaokul mezunu deneklerin yaklaşık üç katıdır (% 15.69). Ortaokul mezunu denekler arasında girişimcilik gelirini kişisel giderleri için kullanana rastlanmamıştır. Bu oran üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerde % 18.18'dir.

Açıklayıcı değişkenlerden girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin % 69.70'i, 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin %65.52'si, 3-6 yıl olan deneklerin % 51.28'i girişimcilik gelirini aile ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaktadırlar (Çizelge 4.28). Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin ise % 40.00'ü girişimcilik gelirini aile ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile kullanırken, % 28.75'i işini büyütmek, % 22.50'si işini yürütmek için kullanmaktadır. Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerden girişimcilik gelirini tasarruf yapmak amacı ile kullanana rastlanmamıştır. Girişimcilik süresi 11 ve daha fazla olanlarda bu oran % 17.24'dür. Kişisel giderleri için girişimcilik gelirini kullanan denekler girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda % 8.75, 3-6 yıl olanlarda % 6.41'dir. Girişimcilik süresi 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olanlarda girişimcilik gelirini kişisel giderleri için kullanan denek yoktur.

Uygulanan G Testi sonucunda, deneklerin girişimcilikten elde ettikleri geliri kullanma şekillerinin yaş kategorilerine bağlı olarak değişmediği ($P>0.05$), öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak ise önemli ölçüde ($P<0.01$, $P<0.01$) değiştiği belirlenmiştir.

4.2.16. Deneklerin başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan denekler başarılı girişimcilerin sahip olmaları gereken bireysel özellikleri kendine güven ve cesaret, iletişim becerisi, sabır ve hoşgörü, yönetim becerisi, dürüstlük, deneyim, çalışkanlık, hırs ve kararlılık, eğitim ve risk üstlenebilme olarak belirtmişlerdir. Elde edilen veriler önem derecesine göre puanlanarak Çizelge 4.29'da gösterilmiştir

Çizelge 4.29'dan da izlenebileceği gibi, araştırma kapsamına alınan denekler başarılı girişimcilerin bireysel özelliklerini önem derecesine göre kendine güven ve cesaret (276), iletişim becerisi (215) ile sabır ve hoşgörü (158) olarak sıralamışlardır.

Çizelge 4.29 yaş değişkeni dikkate alınarak irdelendiğinde; 25 ve daha küçük yaştaki deneklere göre başarılı girişimcilerin en önemli bireysel özelliklerinin kendine güven ve cesaret (36) olduğu görülmektedir. Bu yaş kategorisinde iletişim becerisi ile hırs ve kararlılık (17,17) aynı puanla ikinci sırayı, yönetim becerisi (14) ise üçüncü sırayı almaktadır. 26-35 ve 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin belirttikleri ilk iki özellik kendine güven ve cesaret (93,87) ile iletişim becerisi olup (70,86); 26-35 yaş grubundaki denekler üçüncü olarak çalışkanlık (39), 36-45 yaş kategorisindekiler ise sabır ve hoşgörü (70) özelliklerini dile getirmişlerdir. Kendine güven ve cesaret (60), dürüstlük (44) ve iletişim becerisi (42) 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin başarılı girişimcilerin sahip olması gerektiğini düşündükleri en önemli üç özelliktir.

Çizelge 4.29 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; ilkokul mezunu deneklerin başarılı girişimcilerin en önemli üç özelliğini kendine güven ve cesaret (60), sabır ve hoşgörü (56) ve iletişim becerisi (51) olarak sıraladıkları görülmektedir. Ortaokul, lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu denekler de en önemli iki özellik olarak kendine güven ve cesaret (46, 125, 45) ile iletişim becerisini belirtirlerken (37,96,31); ortaokul ve lise mezunları üçüncü olarak sabır

Çizelge 4.29. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılı Girişimcilerin Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	Kendine güven ve cesaret						İletişim becerisi						Sabır ve hoşgörü						Yönetim becerisi						Dürüstlük					
	TERCİH						TERCİH						TERCİH						TERCİH						TERCİH					
	1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P	
YAŞ	-25	7	6	3	16	36	3	2	4	9	17	2	2	2	6	12	3	2	1	6	14	-	-	-	-	-	-			
	26 - 35	17	15	12	44	93	11	13	11	35	70	4	7	11	22	37	5	6	9	20	36	7	-	1	8	22				
	36 - 45	16	15	9	40	87	11	21	11	43	86	9	11	21	41	70	7	3	5	15	32	11	4	1	16	42				
	46 +	13	8	5	26	60	4	11	8	23	42	4	5	17	26	39	5	10	2	17	37	13	2	1	16	44				
	İlkokul	14	6	6	26	60	7	11	8	26	51	5	11	19	35	56	2	4	5	11	19	7	1	1	9	24				
Ortaokul	8	9	4	21	46	4	9	7	20	37	4	4	11	19	31	2	5	3	10	19	6	2	1	9	23					
Lise	20	26	13	59	125	12	22	16	50	96	10	7	17	34	61	12	8	2	22	54	15	2	1	18	50					
Üniversite ya da Yükseköğretim	11	3	6	20	45	6	5	3	14	31	3	3	4	7	10	4	4	7	15	27	3	1	-	4	11					
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	-2	18	22	13	53	111	13	16	13	42	84	7	7	11	25	46	10	4	4	18	42	5	1	1	7	18				
	3 - 6	21	11	10	42	95	11	15	12	38	75	7	14	21	42	70	4	6	8	18	32	13	4	1	18	48				
	7 - 10	8	6	1	15	37	4	9	5	18	35	3	2	8	13	21	3	4	5	12	22	4	-	-	4	12				
	11 +	6	5	5	16	33	1	7	4	12	21	2	2	11	15	21	3	7	-	10	23	9	1	1	11	30				
TOPLAM	53	44	29	126	276	29	47	34	110	215	19	25	51	95	158	20	21	17	58	119	31	6	3	40	108					

T = Toplam
P = Puan

Çizelge 4.29 (devam). Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılı Girişimcilerin Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	Deneyim						Çalışkanlık						Hırs ve kararlılık						Eğitim						Risk İstenebilirliğe					
	TERCİH						TERCİH						TERCİH						TERCİH						TERCİH					
	1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P		1	2	3	T	P	
YAŞ	-25	1	2	2	5	9	2	2	2	6	12	3	3	2	8	17	4	3	2	6	11	-	-	2	2	2				
	26-35	6	8	4	18	38	8	5	5	18	39	3	7	3	13	26	4	4	1	9	21	-	1	3	4	5				
	36-45	7	4	1	12	30	5	5	6	16	31	7	5	-	12	31	2	7	6	15	26	4	4	6	14	26				
	46+	6	4	4	14	30	4	5	2	11	24	-	3	1	4	7	4	3	2	9	20	-	1	3	4	5				
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	2	6	1	9	19	5	2	3	10	22	4	4	-	8	20	4	4	1	9	21	1	2	1	4	8				
	Ortaokul	6	1	3	10	23	4	2	4	10	20	3	3	1	7	16	2	4	1	7	15	-	-	-	-	-				
	Lise	9	7	7	23	48	8	9	7	24	49	5	8	4	17	35	3	4	6	13	23	2	3	10	15	22				
	Üniversite ya da Yüksekokul	3	4	-	7	17	2	4	1	7	15	1	3	1	5	10	2	5	3	10	19	1	1	3	5	8				
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	-2	7	7	4	18	39	6	6	9	21	39	8	6	1	15	37	4	6	4	14	28	1	4	6	11	17				
	3-6	7	5	3	15	34	6	7	3	16	35	2	8	3	13	25	6	8	5	19	39	1	1	4	6	9				
	7-10	4	5	2	11	24	3	3	2	8	17	2	2	2	6	12	-	1	1	2	3	2	1	4	7	12				
	11+	2	1	2	5	10	4	1	1	6	15	1	2	-	3	7	1	2	1	4	8	-	-	-	-	-				
	TOPLAM	20	18	11	49	107	19	17	15	51	106	13	18	6	37	81	11	17	11	39	78	4	6	14	24	38				

T = Toplam
P = Puan

ve hoşgörüyü (31,61), üniversite ya da yüksekokul mezunları ise yönetim becerisini (27) dile getirmişlerdir.

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az ve 3-6 yıl olan deneklere göre başarılı girişimcilerin sahip olması gereken en önemli üç bireysel özellik kendine güven ve cesaret (111,95), iletişim becerisi (84,75) ve sabır ve hoşgördür (46,70). Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler de ilk iki özellik olarak kendine güven ve cesaret (37) ile iletişim becerisini (35) belirtirlerken, üçüncü sırada deneyimin (24) önemini vurgulamışlardır. Kendine güven ve cesaret (33), dürüstlük (30) ve yönetim becerisi (23) ise çalışma süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklere göre başarılı bir girişimcinin sahip olması gereken en önemli üç bireysel özelliktir (Çizelge 4.29).

Collerette and Aubry (1990) tarafından yapılan araştırmada denekler başarılı bir girişimcinin sahip olması gereken bireysel özellikleri kararlılık, başarı arzusu ve iletişim becerisi olarak sıralamışlardır.

4.2.17. Deneklerin başarılarına katkısı olan bireysel özelliklerine ilişkin görüşleri

Araştırma kapsamına alınan deneklere kendilerini başarılı bir girişimci olarak nitelendirip nitelendirmedikleri de sorulmuş, % 88.64'ü (n= 195) kendilerini başarılı, % 11.36'sı (n= 25) ise başarısız olarak değerlendirmişlerdir. Deneklerin başarılı olmalarına katkıda bulunan bireysel özelliklerine ilişkin yanıtları önem derecesine göre puanlanarak Çizelge 4.30'da verilmiştir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, genel örneklemede iletişim becerisi (242), kendine güven ve cesaret (186) ile sabır ve hoşgörü (169) deneklerin başarılarına katkıda bulunduğunu düşündükleri en önemli bireysel özellikleridir (Çizelge 4.30).

Deneklerin yaş kategoriler gözönüne alındığında; 25 ve daha küçük yaştaki denekler ilk olarak hırs ve kararlılığın (22); ikinci ve üçüncü olarak da iletişim becerisi (21) ile kendine güven ve cesaretin (20) başarılarına katkısı olduğunu

Çizelge 4.30. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılarına Katkısı Olan Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	İletişim becerisi												Kendine güven ve cesaret												Sabır ve Hissgörü												Çalışkanlık												Hürs ve kararlılık																																																									
	TERCİH						T						P						TERCİH						T						P						TERCİH						T						P																																																									
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6																																																										
YAŞ	- 25	1	5	8	14	21	5	2	1	8	20	3	4	-	7	17	3	-	1	4	10	4	2	10	4	2	10	22	12	11	16	39	74	15	11	8	34	75	5	10	7	22	42	2	5	4	11	20	8	6	3	17	39	36 - 45	18	20	12	50	106	10	11	8	29	60	11	13	14	38	73	4	5	11	20	33	4	4	4	4	12	24	46 +	11	2	4	17	41	5	6	4	15	31	6	4	11	21	37	6	8	4	18	38	3	3	1	7	16
	ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	11	7	8	26	55	9	3	5	17	38	7	7	9	23	44	4	4	4	9	17	29	7	6	2	15	35	Ortaokul	5	8	7	20	38	6	3	3	12	27	5	5	5	19	42	2	3	3	8	15	-	1	2	3	4	Lise	21	17	20	58	117	14	18	7	39	85	7	17	11	35	66	6	6	7	19	37	10	9	4	23	52	Üniversite ya da Yüsekokul	5	6	5	16	32	6	6	6	18	36	2	2	7	11	17	3	5	1	9	20	2	1	2	5	10
		- 2	18	11	16	45	92	19	17	7	43	98	7	10	13	30	54	1	6	8	15	23	11	6	1	18	46	3 - 6	13	13	16	42	81	11	7	6	24	53	10	10	14	34	64	7	7	6	20	41	5	7	2	14	31	7 - 10	8	8	5	21	45	3	4	10	19	32	3	4	3	10	20	3	1	6	10	17	11 +	3	6	3	12	24	2	3	4	9	16	3	4	1	3	8	17	-	3	1	4	7										
		TOPLAM	42	38	40	120	242	35	30	21	86	186	25	31	32	88	169	15	18	20	53	101	17	10	46	101	53	101	46	101																																																																												

T - Toplam
P = Puan

Çizelge 4.30 (devam). Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Başarılarına Katkısı Olan Bireysel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	Deneyim						Dürüstlük						Yönetim becerisi						Risk üstlenilme						Eğitim						
	TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		TERCİH			T	P		
	1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3				1
YAŞ	- 25	2	1	1	4	9	2	-	2	6	2	1	3	5	-	2	4	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	26 - 35	7	6	2	15	35	4	1	5	10	19	2	2	6	10	16	2	6	2	10	20	2	1	-	3	8	3	8	3	8	
	36 - 45	8	4	3	15	35	9	4	1	14	36	4	3	3	10	21	3	6	3	12	24	3	3	4	10	19	3	4	10	19	
	46 +	3	5	2	10	21	4	3	-	7	18	3	7	6	16	29	-	1	1	2	3	1	2	1	4	8	1	4	8	1	4
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	4	6	3	13	27	4	3	-	7	18	1	5	4	10	17	1	6	2	9	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ortaokul	5	4	-	9	23	4	2	2	8	18	2	2	2	6	12	-	4	-	4	8	-	-	1	2	3	4	3	4	3	4
	Lise	11	4	4	19	45	10	2	3	15	37	3	3	7	13	22	1	3	3	7	12	-	4	3	7	11	11	11	11	11	11
	Üniversite ya da Yükkökol	-	2	1	3	5	1	1	1	3	6	3	4	3	10	20	3	2	1	6	14	6	1	1	8	21	8	21	8	21	
GİRİŞİMLİLİK SÜRESİ	- 2	4	6	-	10	24	4	-	1	5	13	1	5	5	11	18	2	4	3	9	17	2	3	3	8	15	15	15	15	15	
	3 - 6	8	7	6	21	44	9	5	1	15	38	4	5	7	16	29	-	8	2	10	18	4	2	1	7	17	17	17	17	17	
	7 - 10	2	2	1	5	11	3	-	1	4	10	-	3	2	5	8	3	1	1	5	12	-	1	1	2	3	3	3	3	3	
	11 +	6	1	1	8	21	3	3	3	9	18	4	1	2	7	16	-	2	-	2	4	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	20	16	8	44	100	19	8	6	33	79	9	14	16	39	71	5	15	6	26	51	6	6	6	6	18	36	36	36	36	36	

T = Toplam
P = Puan

düşünmektedirler (Çizelge 4.30). 26-35 yaş kategorisindeki denekler başarılarına katkısı olan en önemli bireysel özelliklerini kendine güven ve cesaret (75), iletişim becerisi (74) ve sabır ve hoşgörü (42); 36-45 yaş kategorisindekiler ise iletişim becerisi (106), sabır ve hoşgörü (73) ve kendine güven ve cesaret (60) olarak sıralamışlardır. İletişim becerisi (41), çalışkanlık (38) ile sabır ve hoşgörü (37) 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin başarılarına katkıda bulunan en önemli bireysel özellikleridir.

Konu deneklerin öğrenim durumuna göre ele alındığında, sırasıyla iletişim becerisi (55), sabır ve hoşgörü (44) ile kendine güven ve cesaret (38) ilkökul mezunu deneklerin; sabır ve hoşgörü (42), iletişim becerisi (38) ve kendine güven ve cesaret (27) ise ortaokul mezunu deneklerin başarılarına katkıda bulunan bireysel özellikler olarak saptanmıştır (Çizelge 4.30). Lise mezunu denekler başarılarına katkıda bulunan en önemli üç bireysel özelliği sırası ile iletişim becerisi (117), kendine güven ve cesaret (85) ve sabır ve hoşgörü (66) olarak sıralamışlardır. Üniversite ya da yüksekokul mezunu olanların başarılarına katkısı olduğunu düşündükleri bireysel özellikler arasında ilk sırayı kendine güven ve cesaretin (36), ikinci sırayı iletişim becerisinin (32) aldığı, çalışkanlık (20) ile yönetim becerisi (20) özelliklerinin ise aynı puanla üçüncü sırayı paylaştığı görülmektedir.

Çizelge 4.30 deneklerin girişimcilik süresi dikkate alınarak incelendiğinde; yanıtların yine benzer özellikler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Kendine güven ve cesaret (98), iletişim becerisi (92) ve sabır ve hoşgörü (54) girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler tarafından başarılarına katkıda bulunan en önemli bireysel özellikler olarak sıralanmıştır. Girişimcilik süresi 3-6 ve 7-10 yıl olanlar ilk iki özellik olarak iletişim becerisi (81, 45) ile sabır ve hoşgörü (64,32) belirtirken; kendine güven ve cesaret (53) çalışma süresi 3-6 yıl olan deneklerin, çalışkanlık (20) ise 7-10 yıl olan deneklerin üçüncü olarak dile getirdikleri bireysel özellikleridir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin başarılarına

katkıda bulunan en önemli özelliklerinin iletişim becerisi (24), deneyim (21) ve sabır ve hoşgörü (19) olduğu saptanmıştır.

Lee-Gosselin and Grise (1990) tarafından yapılan bir araştırmada ise, kadın girişimciler sahip oldukları başlıca bireysel özellikleri kararlı olma, enerjik, dinamik ve çalışkan olma ve iletişim kurabilme olarak sıralamışlardır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, deneklerin başarılı bir girişimcide bulunması gerektiğini düşündükleri özellikler ile kendilerinin başarılı bir girişimci olmalarına katkıda bulunan özellikleri arasında bağlantı olduğunu göstermektedir. Çizelge 4.29'dan da anlaşılacağı gibi denekler başarılı bir girişimcinin sahip olması gereken en önemli üç özelliği; kendine güven ve cesaret, iletişim becerisi ve sabır ve hoşgörü olarak belirtmişlerdir. Başarılı bir girişimci olmalarına katkıda bulunan özellikleri ise küçük bir değişiklikle, iletişim becerisi, kendine güven ve cesaret ile sabır ve hoşgörü olarak sıralamışlardır.

Araştırmaya katılan ve kendilerini başarısız olarak nitelendiren girişimciler (n= 25) ise, başarısız olmalarına yol açan bireysel özelliklerini deneyimsizlik, hırslı ve kararlı olamama ve ticari düşünememe olarak sıralamışlardır.

4.2.18. Deneklerin çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonra kendilerine yaklaşımları

Çizelge 4.31'de açıklayıcı değişkenlere göre deneklerin çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonra kendilerine yaklaşımlarına ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Çizelge 4.31. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çevrelerindeki Bireylerin Girişimci Olduktan Sonra Kendilerine Yaklaşımlarına İlişkin Görüşleri

		Çok olumlu		Olumlu		Olumsuz		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 3.890 SD= 6, P>0.05	- 25	6	27.27	11	50.00	5	22.73	22	100.00
	26 - 35	23	35.39	31	47.69	11	16.92	65	100.00
	36 - 45	20	25.00	39	48.75	21	26.25	80	100.00
	46 +	19	35.85	25	47.17	9	16.98	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 11.125 SD= 6, P>0.05	İlkokul	12	23.53	31	60.78	8	15.69	51	100.00
	Ortaokul	7	17.95	21	53.85	11	28.20	39	100.00
	Lise	37	38.14	42	43.30	18	18.56	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	12	36.36	12	36.36	9	27.28	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 5.473 SD= 6, P>0.05	- 2	22	27.50	40	50.00	18	22.50	80	100.00
	3 - 6	22	28.20	43	55.13	13	16.67	78	100.00
	7 - 10	12	36.37	13	39.39	8	24.24	33	100.00
	11 +	12	41.38	10	34.48	7	24.14	29	100.00
	TOPLAM	68	30.91	106	48.18	46	20.91	220	100.00

Çizelge 4.31'den de izlenebileceği gibi, genel örneklemede girişimci olduktan sonra çevrelerindeki bireylerin kendilerine yaklaşımını olumlu olarak değerlendiren deneklerin oranı % 48.18, çok olumlu olarak değerlendirenlerin oranı % 30.91, olumsuz olarak değerlendirenlerin oranı ise % 20.91'dir.

Açıklayıcı değişkenlerden yaş dikkate alındığında, 25 ve daha küçük yaşta deneklerin yarısı (% 50.00), 36-45, 26-35 ve 46 ve daha büyük yaşta deneklerin ise yarıya yakını (% 48.75, % 47.69, % 47.17) çevrelerindeki bireylerin kendilerine yaklaşımlarının olumlu olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.31). 46 ve daha büyük ve 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin sırası ile % 35.85 ve % 35.39'u çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonra kendilerine çok olumlu yaklaştıklarını belirtirken, bu oran 25 ve daha küçük yaş kategorisinde % 27.27, 36-45 yaş kategorisinde % 25.00 olarak bulunmuştur. Olumsuz tepki aldıklarını belirten denekler ise 36-45 yaş kategorisinde diğer yaş kategorilerinden daha fazladır (% 26.25).

Çizelge 4.31 deneklerin öğrenim durumu açısından incelendiğinde; ilkokul mezunu deneklerin % 60.78'i, ortaokul mezunlarının % 53.85'i girişimci olduktan sonra çevrelerinin kendilerine yaklaşımlarının olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Girişimci olduktan sonra çevrelerinin kendilerine yaklaşımlarını lise mezunlarının % 43.30'u olumlu, %38.14'ü çok olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerden çevrelerinin yaklaşımlarını çok olumlu veya olumlu olarak değerlendirenlerin oranı aynıdır (% 36.36, % 36.36). Girişimci olduktan sonra çevrelerindeki bireylerin kendilerine olumsuz yaklaştığını belirtenler ise en fazla ortaokul mezunu (% 28.20), en az ilkokul mezunu (% 15.69) deneklerdir.

Deneklerin girişimcilik süresi gözönüne alındığında; girişimci olduktan sonra çevrelerindeki bireylerin kendilerine yaklaşımlarını girişimcilik süresi 3-6 yıl olanların % 55.13'ünün, 2 yıl ve daha az olanların % 50.00'sinin, 7-10 yıl olanların %39.39'unun olumlu, girişimcilik süresi 11 ve daha fazla olanların ise % 41.38'inin çok olumlu olarak değerlendirdikleri bulunmuştur (Çizelge 4.31). Çevrelerindeki bireylerin yaklaşımlarını olumsuz olarak nitelendiren deneklerin oranı ise, girişimcilik süresi 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olanlarda hemen hemen birbirinin aynı olup, % 24.24 ve % 24.14'dür.

Deneklerin çevrelerindeki bireylerin girişimci olduktan sonra kendilerine yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişiklik göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) yapılan G Testi sonucunda belirlenmiştir.

Lee-Gosselin and Grise (1990) yaptıkları çalışmada kadın girişimcilerin %24'ünün çevrelerinin yaklaşımlarının çok olumlu, % 28'inin olumlu ve % 15'inin ise olumsuz olduğunu; olumsuz tepkilerin kadınların girişimci olmaktan vazgeçmelerine neden olmadığını saptamışlardır. Kararlılık, kadın girişimcilerin en önemli bireysel özelliklerinden biridir.

4.2.19. Deneklerin seçme şansları olsa girişimciliği tercih edip etmeyecekleri

Araştırma kapsamına alınan deneklere "Seçme şansınız olsaydı girişimci olmayı tercih eder miydiniz" sorusu da yöneltilerek alınan yanıtlar açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.32'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.32. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Seçme Şansları Olsa Girişimciliği Tercih Etme Durumu

		Evet		Hayır		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 0.734 SD= 3, P>0.05	- 25	18	81.82	4	18.18	22	100.00
	26 - 35	55	84.62	10	15.38	65	100.00
	36 - 45	69	86.25	11	13.75	80	100.00
	46 +	47	88.68	6	11.32	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 4.622 SD= 3, P>0.05	İlkokul	43	84.31	8	15.69	51	100.00
	Ortaokul	33	84.62	6	15.38	39	100.00
	Lise	88	90.72	9	9.28	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	25	75.76	8	24.24	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 0.949 SD= 3, P>0.05	- 2	68	85.00	12	15.00	80	100.00
	3 - 6	68	87.18	10	12.82	78	100.00
	7 - 10	27	81.82	6	18.18	33	100.00
	11 +	26	89.66	3	10.34	29	100.00
	TOPLAM	189	85.91	31	14.09	220	100.00

Çizelge 4.32'den de anlaşılacağı gibi, genel örnekleme deneklerin çoğunluğu (% 85.91) seçme şansları olsaydı yine girişimci olmayı tercih edeceklerini, % 14.09'u ise tercih etmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Yaş kategorileri dikkate alındığında; tüm yaş kategorilerindeki deneklerin çoğunluğunun seçme şansları olsa yine girişimci olmayı tercih edecekleri ve deneklerin yaşları büyükçe bu oranların arttığı görülmektedir (% 81.82, % 84.62, %86.25, % 88.68) (Çizelge 4.32).

Aynı çizelge deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; lise mezunlarının büyük çoğunluğunun (% 90.72), ortaokul ve ilkokul mezunlarının çoğunluğunun (% 84.62, % 84.31), üniversite ya da yüksekokul mezunlarının ise

çoğunun (% 75.76) seçme şansları olsa yine girişimciliği tercih edecekleri bulunmuştur (Çizelge 4.32). Seçme şansları olsa girişimciliği seçmeyeceklerini belirten denekler ise en fazla (% 24.24) üniversite ya da yüksekokul, en az lise (%9.28) mezunları arasındadır.

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 89.66'sının, 3-6 yıl olanların % 87.18'inin, 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 85.00'inin ve girişimcilik süresi 7-10 yıl olanların ise %81.82'sinin seçme şansları olsa yine girişimci olmayı tercih edeceklerini ifade ettikleri belirlenmiştir (Çizelge 4.32). Seçme şansları olsa girişimci olmayı tercih etmeyeceklerini belirten denekler ise, girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda % 18.18 oranı ile diğerlerinden daha yüksektir.

Deneklerin seçme şansları olsa girişimciliği tercih edip etmeme durumlarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) istatistik olarak saptanmıştır.

4.2.20. Deneklerin gelecek için planları

Araştırmada deneklerin gelecek için planları, işi büyütmek, kaliteyi artırmak, kârı artırmak, aynı şekilde devam etmek ve işi devretmek olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler, yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre Çizelge 4.33'dedir.

Genel örnekleimde deneklerin % 64.09'unun gelecekte işini büyütmeyi, % 19.09'unun işini aynı şekilde devam ettirmeyi, % 9.55'inin işini devretmeyi, %5.00'inin kaliteyi, % 2.27'sinin ise kârını artırmayı planladıkları saptanmıştır (Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Gelecek İçin Planları

		İş büyütmek		Kaliteyi artırmak		Kârı artırmak		Aynı şekilde devam etmek		İş devretmek		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G = 22.647 SD = 10, P < 0.05	- 25	17	77.27	-	-	1	4.55	2	9.09	2	9.09	22	100.00
	26 - 35	47	72.31	4	6.15	3	4.62	8	12.30	3	4.62	65	100.00
	36 - 45	49	61.25	6	7.50	1	1.25	18	22.50	6	7.50	80	100.00
	46 +	28	52.83	1	1.89	-	-	14	26.41	10	18.87	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G = 21.001 SD = 11, P < 0.05	İlkokul	30	58.82	1	1.96	-	-	12	23.53	8	15.69	51	100.00
	Ortaokul	21	53.85	3	7.69	2	5.13	8	20.51	5	12.82	39	100.00
	Lise	74	76.29	3	3.09	2	2.06	14	14.43	4	4.13	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	16	48.49	4	12.12	1	3.03	8	24.24	4	12.12	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G = 19.918 SD = 11, P < 0.05	- 2	61	76.25	6	7.50	1	1.25	7	8.75	5	6.25	80	100.00
	3 - 6	46	58.97	2	2.56	3	3.85	20	25.64	7	8.98	78	100.00
	7 - 10	17	51.52	1	3.03	1	3.03	10	30.30	4	12.12	33	100.00
	11 +	17	58.62	2	6.90	-	-	5	17.24	5	17.24	29	100.00
	TOPLAM	141	64.09	11	5.00	5	2.27	42	19.09	21	9.55	220	100.00

Çizelge 4.33 yaş kategorileri dikkate alınarak incelendiğinde; 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 77.27'sinin gelecekte işlerini büyütmeyi planladıkları, 46 ve daha büyük yaş kategorisinde ise bu oranın % 52.83'e düştüğü belirlenmiştir. İşlerine gelecekte de aynı şekilde devam etmeyi planlayan deneklerin oranı 46 ve daha büyük yaş kategorisi ile 36-45 yaş kategorisinde diğerlerinden daha yüksektir (% 26.41, %22.50). Gelecekte işini devretmeyi planlayan deneklerin 46 ve daha büyük yaş kategorisinde daha fazla olduğu saptanmıştır (% 18.87). Gelecekte kaliteyi artırmayı planlayan deneklerin oranı 36-45 yaş kategorisinde % 7.50'dir. Kârı artırmayı planlayan deneklerin oranı ise, 26-35 ve 25 ve daha küçük yaş kategorilerinde birbirine yakın olup % 4.62 ve % 4.55'dir. 25 ve daha küçük yaş kategorisinde kaliteyi, 46 ve daha büyük yaş kategorisinde kârı artırmayı planlayan deneye rastlanmamıştır.

Deneklerin öğrenim durumu gözönüne alındığında; lise mezunlarının çoğunun (% 76.29), ilkokul ve ortaokul mezunlarının yarıdan çoğunun (% 58.82, % 53.85) gelecekte işlerini büyütmeyi planladıkları belirlenmiştir (Çizelge 4.33). Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerde işini büyütme isteyenlerin oranı (% 48.29) aynı şekilde devam etmek isteyenlerin (% 22.24) iki katıdır. İşini devretmeyi planlayan ilkokul mezunu deneklerin oranı diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksek olup, % 15.69'dur. Ortaokul mezunu deneklerin % 7.69'u gelecekte kaliteyi, % 5.13'ü kârı artırmayı planladıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 4.33 deneklerin girişimcilik süresine göre irdelendiğinde; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin çoğunun (% 76.25) işlerini büyütmeyi planladıkları saptanmıştır. İşlerini büyütmeyi planlayan deneklerin oranı girişimcilik süresi 3-6 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olanlarda birbirine yakın olup (% 58.97, % 58.62), girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda yarıdan fazladır (% 51.52). Gelecekte işine aynı şekilde devam etmeyi planlayan denekler % 30.30 oranı ile girişimcilik süresi 7-10 yıl olanlarda, işini devretmeyi planlayan denekler ise % 17.24 oranı ile girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlarda diğer kategorilerden

daha fazladır. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 6.90'ının kaliteyi, 3-6 yıl olan deneklerin % 3.85'inin ise kârı artırmayı planladıkları belirlenmiş, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlar arasında kârı artırmayı planlayan deneğe rastlanmamıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, deneklerin gelecek için planlarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değiştiğini ve bu durumun her bir değişken için istatistik açıdan $P<0.05$ düzeyinde önemli olduğunu göstermektedir.

4.2.21. Deneklerin Devletten Beklentileri

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 97.27'sinin ($n= 214$) devletten işleri ile ilgili beklentileri olduğu, % 2.73'ünün ise ($n= 6$) herhangi bir beklentilerinin olmadığı saptanmıştır. Deneklerin devletten beklentileri ($n= 214$) toplam cevap sayısı dikkate alınarak yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre Çizelge 4.34'de gösterilmiştir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi; genel örnekleme deneklerin % 67.29'unun devletten beklentileri vergi kolaylıkları getirilmesi yönündedir. Deneklerin %31.31'inin devletten beklentileri bürokratik işlemlerin azaltılması, % 21.49'unun kredi olanaklarının iyileştirilmesi, % 15.42'sinin serbest rekabet koşullarının geliştirilmesi ve % 4.67'sinin ise eğitim olanakları sağlanmasıdır (Çizelge 4.34).

Deneklerin devletten beklentileri yaş kategorilerine göre incelendiğinde, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 72.31'inin, 25 ve daha küçük yaştakilerin % 68.18'inin, 36-45 yaş kategorisindekilerin % 66.25'inin ve 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin ise %54.72'sinin devletten vergi kolaylıkları getirilmesini bekledikleri saptanmıştır (Çizelge 4.34). 26-35 yaş kategorisinde bürokratik işlemlerin azaltılmasını (% 30.77), 46 ve daha büyük yaş kategorisinde ise kredi olanaklarının iyileştirilmesini (% 28.30) ve serbest rekabet koşullarının geliştirilmesini (% 20.75) bekleyen deneklerin oranı diğer yaş kategorilerinden

Çizelge 4.34. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Devletten Beklentileri

	Vergi kolaylıkları getirilmesi		Bürokratik işlemlerin azaltılması		Kredi olanaklarının iyileştirilmesi		Serbest rekabet koşullarının geliştirilmesi		Eğitim olanakları sağlanması	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ	- 25 (n = 22)	68.18	4	18.18	2	9.09	3	13.64	-	-
	26 - 35 (n = 65)	72.31	20	30.77	16	24.61	7	10.77	6	9.23
	36 - 45 (n = 80)	66.25	20	25.00	13	16.25	12	15.00	2	2.50
	46 + (n = 53)	54.72	6	11.32	15	28.30	11	20.75	2	3.77
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul (n = 51)	62.74	9	17.65	6	11.76	10	19.61	1	1.96
	Ortaokul (n = 39)	64.10	3	7.69	11	28.20	4	10.26	5	12.82
	Lise (n = 97)	73.20	28	28.87	20	20.62	13	13.40	4	4.12
	Üniversite ya da Yüksekokul (n = 33)	48.49	10	30.30	9	27.27	6	18.18	-	-
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2 (n = 80)	63.75	23	28.75	15	18.75	14	17.50	4	5.00
	3 - 6 (n = 78)	69.23	14	17.95	15	19.23	9	11.54	2	2.56
	7 - 10 (n=33)	69.70	3	9.09	12	36.36	4	12.12	1	3.03
	11 + (n = 29)	55.17	10	34.48	4	13.79	6	20.69	3	10.35
TOPLAM (n = 214)	144	67.29	50	31.31	46	21.49	33	15.42	10	4.67

daha yüksektir. Eğitim olanakları sağlanmasını bekleyen 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin oranı % 9.23 iken, bu oran 36-45 yaş kategorisinde %2.50'ye düşmektedir. 25 ve daha küçük yaştakiler arasında ise eğitim olanakları sağlanması beklentisinde olan deneye rastlanmamıştır.

Çizelge 4.34 deneklerin öğrenim durumu dikkate alınarak incelendiğinde, lise mezunu deneklerin % 73.20'sinin, ortaokul mezunlarının % 64.10'unun, ilkokul mezunlarının % 62.74'ünün devletten beklentileri vergi kolaylıkları getirilmesidir. Bu oran üniversite ya da yüksekokul mezunu denekler arasında % 48.49'a düşmektedir. Bürokratik işlemlerin azaltılmasını bekleyen üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin oranı % 30.30, lise mezunu deneklerin oranı % 28.87, ilkokul mezunu deneklerin oranı % 17.65 iken, bu oran ortaokul mezunlarında % 7.69'dur. Kredi olanaklarının iyileştirilmesini bekleyen ortaokul ve üniversite ya da yüksekokul mezunlarının (% 28.20, % 27.27), serbest rekabet koşullarının geliştirilmesini bekleyen ilkokul ve üniversite ya da yüksekokul mezunlarının (%19.61, % 18.18) oranı birbirine oldukça yakın olup, diğer öğrenim düzeylerindeki deneklerden daha yüksektir. Ortaokul mezunu deneklerin % 12.82'si eğitim olanağı sağlanmasını beklerken, üniversite ya da yüksekokul mezunları arasında eğitim olanağı sağlanması beklentisinde olan deneye rastlanmamıştır.

Deneklerin girişimcilik süreleri gözönünde bulundurulduğunda, girişimcilik süresi 7-10 ve 3-6 yıl olan deneklerin % 69.70 ve % 69.23'ünün devletten beklentilerinin vergi kolaylıkları getirilmesi olduğu, girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az ve 11 yıl ve daha fazla olan denekler arasında ise vergi kolaylıkları getirilmesini bekleyenlerin oranının % 63.75 ve % 55.17 olduğu görülmektedir (Çizelge 4.34). Devletten beklentilerinin bürokratik işlemlerin azaltılması olduğunu belirtenlerin en fazla girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan denekler (% 34.48), en az girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler (% 9.09) olduğu, kredi olanaklarının iyileştirilmesini bekleyenlerin ise en yüksek oranda (% 36.36) girişimcilik süresi 7-10 yıl olan kategoride yer aldığı belirlenmiştir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha

fazla olan deneklerin % 20.69'u serbest rekabet koşullarının geliştirilmesi, %10.35'i ise eğitim olanakları sağlanması beklentisindedirler.

4.2.22. Deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumu

Çizelge 4.35'de açıklayıcı değişkenlere göre deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumlarına ilişkin veriler incelenmiştir.

Çizelge 4.35'de görüldüğü gibi, genel örnekleme deneklerin % 62.73'ü girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak isterlerken, % 37.27'si katılmak istememektedirler.

Açıklayıcı değişkenlerden yaş dikkate alındığında; deneklerin yaşları yükseldikçe girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak isteme oranının düştüğü belirlenmiştir (% 86.36, % 63.08, % 61.25, % 54.72). Girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak istemediklerini belirten denekler en fazla 46 ve daha büyük yaş kategorisindedir (% 45.28) (Çizelge 4.35).

Çizelge 4.35. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik İle İlgili Bir Eğitim Programına Katılmayı İsteme Durumu

		İsteyenler		İstemeyenler		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 7.616 SD= 3, P>0.05	- 25	19	86.36	3	13.64	22	100.00
	26 - 35	41	63.08	24	36.92	65	100.00
	36 - 45	49	61.25	31	38.75	80	100.00
	46 +	29	54.72	24	45.28	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 10.577 SD= 3, P<0.05	İlkokul	24	47.06	27	52.94	51	100.00
	Ortaokul	28	71.79	11	28.21	39	100.00
	Lise	60	61.86	37	38.14	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	26	78.79	7	21.21	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 2.209 SD= 3, P>0.05	- 2	54	67.50	26	32.50	80	100.00
	3 - 6	44	56.41	34	43.59	78	100.00
	7 - 10	21	63.64	12	36.36	33	100.00
	11 +	19	65.52	10	34.48	29	100.00
	TOPLAM	138	62.73	82	37.27	220	100.00

Çizelge 4.35 deneklerin öğrenim durumu açısından incelendiğinde; üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 78.79'unun girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak istedikleri; bu oranın ortaokul mezunları arasında % 71.79, lise mezunları arasında ise % 61.86 olduğu görülmektedir. İlkokul mezunu deneklerin yarısından fazlası ise (% 52.94) girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Girişimcilik süresi değişkeni gözönüne alındığında; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 67.50'sinin, 11 yıl ve daha fazla olanların % 65.52'sinin, 7-10 yıl olanların % 63.64'ünün girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı istedikleri saptanmıştır (Çizelge 4.35). Girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin % 56.41'i eğitim programına katılmaya istekli iken % 43.59'u istekli değildirler.

Deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumunun yaş ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişiklik göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$), öğrenim durumuna bağlı olarak ise ($P<0.05$) değişiklik gösterdiği uygulanan G Testi sonucunda belirlenmiştir.

4.2.23. Deneklerin Girişimcilik İle İlgili Bir Eğitim Programının Konularına İlişkin İstekleri

Girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmayı istediklerini belirten deneklere ($n= 138$), eğitim programının kapsamasını istedikleri konular sorulmuş, alınan yanıtlar toplam cevap sayısına göre değerlendirilerek Çizelge 4.36'da verilmiştir.

Çizelge 4.36'dan da izlenebileceği gibi, genel örnekleme deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının kapsamında bulunmasını istedikleri başlıca konular; iş alanı ile ilgili bilgiler (% 47.10), iletişim yöntemleri (% 35.51), pazar ekonomisi (% 33.33), pazarlama stratejileri (% 25.36), iş ve aile yaşamını dengeleme (% 23.91), yeni teknolojiler (% 21.01) ve yönetim ilkeleridir (% 20.29).

Çizelge 4.36. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik İle İlgili Bir Eğitim Programının Konularına İlişkin İstekleri

	İş alanı ile ilgili bilgiler	İletişim yöntemleri		Pazar ekonomisi		Pazarlama stratejileri		İş ve aile yaşamını dengeleme		Yeni teknolojiler		Yönetim ilkeleri			
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
YAŞ	- 25 (n= 22)	8	36.36	9	40.91	5	22.73	3	13.64	8	36.36	3	13.64	4	18.18
	26 - 35 (n= 65)	22	33.85	12	18.46	15	23.07	10	15.38	11	16.92	9	13.84	9	13.84
	36 - 45 (n= 80)	21	26.25	18	22.50	15	18.75	14	17.50	10	12.50	13	16.25	8	10.00
	46 + (n= 53)	14	26.41	10	18.87	11	20.75	8	15.09	4	7.55	4	7.55	7	13.21
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul (n= 51)	9	17.65	8	15.69	8	15.69	4	7.84	6	11.76	4	7.84	3	5.88
	Ortaokul (n= 39)	16	41.02	12	30.77	10	25.64	6	15.38	10	25.64	7	17.95	7	17.95
	Lise (n= 97)	29	29.90	21	21.65	19	19.59	18	18.55	13	13.40	15	15.46	11	11.34
	Üniversite ya da Yüksekokul (n= 33)	11	33.33	8	24.24	9	27.27	7	21.21	4	12.12	3	9.09	7	21.21
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2 (n= 80)	24	30.00	18	22.50	21	26.25	15	18.75	15	18.75	11	13.75	12	15.00
	3 - 6 (n= 78)	23	29.49	13	16.67	9	11.54	10	12.82	10	12.82	8	10.25	9	11.54
	7 - 10 (n= 33)	8	24.24	9	27.27	6	18.18	3	9.09	2	6.06	5	15.15	2	6.06
	11 + (n= 29)	10	34.48	9	31.03	10	34.48	7	24.14	6	20.69	5	17.24	5	17.24
TOPLAM (n= 138)	65	47.10	49	35.51	46	33.33	35	25.36	33	23.91	29	21.01	28	20.29	

Çizelge 4.36 deneklerin yaş kategorilerine göre incelendiğinde; 25 ve daha genç yaştaki deneklerin % 40.91'inin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının iletişim yöntemleri konusunu kapsamamasını istedikleri belirlenmiştir. Eğitim programının iş alanı ile ilgili bilgileri ve iş-aile yaşamının dengelenmesi konusunu kapsamamasını isteyen 25 ve daha genç yaştaki deneklerin oranı aynı olup (% 36.36, % 36.36) diğer kategorilerden yüksektir ve eşit düzeydedir. Girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının iş alanı ile ilgili bilgilerini kapsamamasını isteyen 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin oranı % 33.85, 46 ve daha büyük yaştaki ve 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin oranı ise %26.41 ve % 26.25'tir. Eğitim programının 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin % 23.07'sinin pazar ekonomisi, 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 17.50'sinin pazarlama stratejileri ve % 16.25'inin yeni teknolojiler ve 25 ve daha genç yaştaki deneklerin % 18.18'inin yönetim ilkeleri konularını kapsamamasını istedikleri belirlenmiştir. Eğitim programının iş ve aile yaşamının dengelenmesi (% 7.55) ve yeni teknolojiler (% 7.55) konularını kapsamamasını isteyen denekler en düşük oranda 46 ve daha büyük yaş kategorisinde yer almaktadır.

Öğrenim durumu göz önüne alındığında, girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının iş alanı ile ilgili bilgileri ve iletişim yöntemlerini kapsamamasını isteyen deneklerin oranı ortaokul mezunlarında % 41.02 ve % 30.77 iken bu oranlar ilkokul mezunlarında % 17.65 ve % 15.69'a düşmektedir (Çizelge 4.36). Eğitim programının pazar ekonomisi konusunu kapsamamasını isteyen deneklerin oranı üniversite ya da yüksekokul mezunlarında % 27.27 olarak belirlenmiştir. Ortaokul mezunlarından eğitim programının pazar ekonomisi ve iş-aile yaşamının dengelenmesi konularını kapsamamasını isteyenlerin oranı aynıdır (% 25.64, % 25.64). Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerden eğitim programının pazarlama stratejileri ve yönetim ilkeleri konularını kapsamamasını isteyenlerin oranı aynı olup (% 21.21, %21.21), diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir. Girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının yeni teknolojiler konusunu

kapsamasını isteyen deneklere en çok ortaokul (% 17.95), en az ise ilkokul (% 7.84) mezunu denekler arasında rastlanmıştır. Lise mezunu deneklerin girişimcilik ile ilgili bir eğitim programının konularına ilişkin görüşleri incelendiğinde ise, % 29.90 oranı ile en çok iş alanı ile ilgili bilgileri, % 11.34 oranı ile en az yönetim ilkeleri konusunu kapsamasını istedikleri görülmektedir.

Girişimcilik süresi dikkate alındığında, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerden eğitim programın iş alanı ile ilgili bilgiler ve pazar ekonomisi konularını kapsamasını isteyenlerin oranı aynı olup, % 34.48'dir. Aynı kategoride yer alan deneklerin % 31.03'ünün iletişim yöntemleri, % 24.14'ünün pazarlama stratejileri, % 20.69'unun iş ve aile yaşamını dengeleme, % 17.24'ünün yeni teknolojiler ve % 17.24'ünün yönetim ilkeleri konularını kapsamasını istedikleri ve bu oranların diğer kategorilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az ve 3-6 yıl olan deneklerden eğitim programının iş alanı ile ilgili bilgileri kapsamasını isteyenlerin oranı birbirine oldukça yakındır (% 30.00, %29.49). Girişimcilere yönelik bir eğitim programında pazarlama stratejileri (%9.09), iş ve aile yaşamını dengeleme (% 6.06) ve yönetim ilkeleri (% 6.06) konularına yer verilmesini isteyenler ise en düşük oranda girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler arasında yer almaktadır (Çizelge 4.36).

4.3. İş ve Aile Yaşamı Etkileşimi

Araştırmanın bu bölümünde, deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki, sosyal yaşamdaki, ekonomik yaşamdaki ve bireysel yaşamdaki rollerine ve aile kararlarına katılımına etkisi, girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey ya da bireyler, eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık ve işten kaynaklanan tartışma olması, çalışma saatlerinin ailelerine uyması, ailelerine yeterli zaman ayırmaları ve girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım alma durumları, çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri, girişimcilik rollerinin ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışması, kendilerine

yeterli zaman ayırmaları ve iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girmeleri konuları incelenmiştir.

4.3.1. Deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerine etkisi

Deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini etkileme durumuna ilişkin veriler Çizelge 4.37'de yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenleri dikkate alınarak incelenmiştir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, genel örneklemede deneklerin % 45.91'i girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini olumsuz ya da çok olumsuz, %28.79'u olumlu ya da çok olumlu etkilediğini; % 22.73'ü etkilemediğini, % 2.27'si ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37 yaş kategorilerine göre incelendiğinde, 25 ve daha küçük yaşta deneklerin yarısının (% 50.00), 26-35 yaş kategorisindekilerin % 47.69'unun, 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin ise % 37.50'sinin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rolleri üzerine olumsuz etkisi olduğu belirlenmiştir. 25 ve daha küçük yaşta deneklerden girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini olumlu (% 13.64) ve çok olumsuz (% 13.64) etkilediğini ifade eden deneklerin oranı aynıdır ve çok olumlu etkilediğine ilişkin görüş bildiren deneğe rastlanmamıştır. 36-45 yaş kategorisinde girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini etkilemediğini belirten deneklerin oranı % 27.50 olup diğer yaş kategorisinde daha yüksektir. Bu yaş kategorisinde kararsız olduğunu belirten deneğe rastlanmamıştır.

Öğrenim durumu gözönüne alındığında; girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini olumsuz etkilediğini belirten deneklerin oranı tüm öğrenim düzeylerinde daha yüksek olup; ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerde bu oranlar sırası ile % 49.02, % 46.16, % 35.05 ve % 30.31'dir (Çizelge 4.37). Girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini olumlu etkilediğini belirtme oranının lise (% 31.96), çok olumlu etkilediğini belirtme oranının üniversite

Çizelge 4.37. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Aile Yaşamındaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri

	Çok olumlu		Olumlu		Kararsız		Olumsuz		Çok olumsuz		Etkilemedi		TOPLAM		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
YAŞ	- 25	.	3	13.64	1	4.54	11	50.00	3	13.64	4	18.18	22	100.00	
	26 - 35	1	1.54	18	27.69	1	1.54	31	47.69	3	4.62	11	16.92	65	100.00
	36 - 45	3	3.75	21	26.25	.	.	30	37.50	4	5.00	22	27.50	80	100.00
	46 +	2	3.77	16	30.19	3	5.66	15	28.30	4	7.55	13	24.53	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	1	1.96	9	17.65	2	3.92	25	49.02	6	11.76	8	15.69	51	100.00
	Ortaokul	1	2.56	10	25.64	1	2.56	18	46.16	1	2.56	8	20.52	39	100.00
	Lise	1	1.03	31	31.96	1	1.03	34	35.05	5	51.60	25	25.77	97	100.00
	Üniversite ya da Yükseköğretim	3	9.09	8	24.24	1	3.03	10	30.31	2	6.06	9	27.27	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2	1	1.25	19	23.75	2	2.50	30	37.50	5	6.25	23	28.75	80	100.00
	3 - 6	1	1.28	17	21.80	2	2.56	40	51.28	5	6.41	13	16.67	78	100.00
	7 - 10	1	3.03	11	33.33	.	.	11	33.33	1	3.03	9	27.28	33	100.00
	11 +	3	10.34	11	37.93	1	3.45	6	20.69	3	10.34	5	17.25	29	100.00
TOPLAM	6	2.73	58	26.36	5	2.27	87	39.55	14	6.36	50	22.73	220	100.00	

ya da yüksekokul (% 9.09), çok olumsuz etkilediğini belirtme oranının ise ilkokul (% 11.76) mezunu deneklerde diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini etkileyip etkilemediği konusunda kararsız olduklarını dile getiren deneklerin ilkokul (%3.92), bu durumun aile yaşamındaki rollerini etkilemediğini belirten deneklerin oranı ise üniversite ya da yüksekokul (% 27.27) mezunları arasında daha yüksektir.

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında, girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az deneklerin % 37.50'sinin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini olumsuz etkilediği belirlenirken, bu oran girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerde yarıdan fazladır (% 51.28). Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerde girişimci olmalarının aile yaşamındaki rolleri üzerinde olumlu ve olumsuz etkisi olduğunu belirtenlerin oranı eşit olup, % 33.33'dir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin ise % 37.93'ü girişimci olmalarının aile yaşamındaki rolleri üzerinde olumlu, % 10.34'ü çok olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.37).

Deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini etkileme durumuna ilişkin görüşlerinin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişip değişmediğini belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Açıklayıcı değişkenler dikkate alındığında, deneklerin girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini etkileme durumuna ilişkin görüşleri arasındaki puan farkının istatistik olarak önemli olmadığı ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) bulunmuştur.

Lee-Gosselin and Grise (1990) 400 kadın girişimcinin katıldığı bir araştırmada girişimci olmanın, kadın girişimcilerin % 28.0'inin aile yaşamları üzerinde olumsuz etkisi olduğunu, % 19.0'unun aile yaşamlarını etkilemediğini, % 16'sının aile yaşamlarını ise olumlu etkilediğini bulmuşlardır.

4.3.2. Deneklerin girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerine etkisi

Çizelge 4.38'de deneklerin girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rolleri üzerine etkisi yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre verilmiştir.

Çizelge 4.38'den de izlenebileceği gibi, girişimci olmalarının deneklerin %38.18'inin sosyal yaşamdaki rollerini olumlu, % 34.54'ünün olumsuz, % 9.55'inin çok olumsuz, % 8.64'ünün çok olumlu etkilediği, % 8.64'ünün ise etkilemediği bulunmuştur.

Yaş kategorileri dikkate alındığında 25 ve daha küçük yaştaki denekler arasında girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rolleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu belirtenler ile olumsuz etkisi olduğunu belirtenlerin oranının eşit olduğu görülmektedir (% 36.36, % 36.36). 26-35, 36-45 ve 46 ve daha büyük yaş kategorilerindeki deneklerin sırası ile % 35.38, % 37.50 ve % 43.40'ı girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rolleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerini çok olumlu etkilediğini belirten denekler 26-35 (% 12.31), çok olumsuz etkilediğini belirten denekler ise 36-45 yaş kategorisinde (% 12.50) daha fazladır (Çizelge 4.38).

Çizelge 4.38 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; ilkokul, üniversite ya da yüksekokul ve lise mezunu deneklerin girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rolleri üzerinde olumlu etkisi olduğu belirlenirken (% 45.10, % 39.40, %36.08); ortaokul mezunu denekler arasında girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerini olumsuz etkilediğini belirtenlerin oranı (% 43.59) olumlu etkilediğini belirtenlerden (% 33.34) fazladır. Girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerini çok olumlu (% 12.37) ve çok olumsuz (% 10.31) etkilediğini belirten lise mezunu deneklerin, etkilemediğini belirten (% 15.15) üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin oranı diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir.

Çizelge 4.38. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Sosyal Yaşamındaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri

	Çok olumlu		Olumlu		Kararsızım		Olumsuz		Çok olumsuz		Etkilemedi		TOPLAM		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
YAŞ	- 25	-	8	36,36	1	4,55	8	36,36	2	9,09	3	13,64	22	100,00	
	26 - 35	8	12,31	23	35,38	-	-	22	33,85	7	10,77	5	7,69	65	100,00
	36 - 45	7	8,75	30	37,50	-	-	28	35,00	10	12,50	5	6,25	80	100,00
	46 +	4	7,55	23	43,40	-	-	18	33,96	2	3,77	6	11,32	53	100,00
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	2	3,92	23	45,10	-	-	17	33,33	5	9,81	4	7,84	51	100,00
	Ortaokul	3	7,69	13	33,34	-	-	17	43,59	3	7,69	3	7,69	39	100,00
	Lise	12	12,37	35	36,08	-	-	33	34,02	10	10,31	7	7,22	97	100,00
	Üniversite ya da Yüksekokul	2	6,06	13	39,40	1	3,03	9	27,27	3	9,09	5	15,15	33	100,00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2	5	6,25	28	35,00	1	1,25	30	37,50	8	10,00	8	10,00	80	100,00
	3 - 6	4	5,13	33	42,31	-	-	29	37,18	6	7,69	6	7,69	78	100,00
	7 - 10	3	9,09	8	24,24	-	-	13	39,40	6	18,18	3	9,09	33	100,00
	11 +	7	24,14	15	51,72	-	-	4	13,79	1	3,45	2	6,90	29	100,00
TOPLAM	19	8,64	84	38,18	1	0,45	76	34,54	21	9,55	19	8,64	220	100,00	

Girişimcilik süresi dikkate alındığında, girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 37.50'sinin girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerini olumsuz, % 35.00'inin olumlu etkilediği bulunmuştur (Çizelge 4.38). Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler arasında da girişimci olmalarının sosyal yaşamdaki rollerini olumsuz etkilediğini belirtenlerin oranı (% 39.40), olumlu etkilediğini belirtenlerden (% 24.24) fazladır. Girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin % 42.31'i ve 11 yıl ve daha fazla olanların yarısından fazlası (% 51.72) girişimci olmanın sosyal yaşamdaki rollerine etkisini "olumlu" olarak değerlendirirken, 11 yıl ve daha fazla süredir girişimci olan deneklerin % 24.14'ü girişimci olmanın sosyal yaşamdaki rollerine etkisinin "çok olumlu" olduğunu belirtmişlerdir.

Uygulanan Varyans Analizi sonucunda, girişimci olmanın deneklerin sosyal yaşamdaki rollerine etkisinin yaş ve öğrenim durumuna göre değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$), girişimcilik süresine göre ise değiştiği ($F= 4.18$, $P<0.01$) belirlenmiştir. Fisher Testi sonuçları, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan denekler ile girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az, 3-6 yıl ve 7-10 yıl olan denekler arasındaki puan farkının istatistik açıdan önemli olduğunu göstermektedir.

Lee-Gosselin and Grise (1990) yaptıkları çalışmada girişimci olmanın sosyal yaşamdaki rolleri üzerine olumsuz etkisi olduğunu belirten deneklerin oranının (%31.0) olumlu etkisi olduğunu belirtenlerden (% 27.0) daha fazla olduğunu saptamışlardır.

4.3.3. Deneklerin girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerine etkisi

Deneklerin girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerine etkisi Çizelge 4.39'da açıklayıcı değişkenlere göre incelenmiştir.

Genel örnekleme deneklerin % 53.18'i girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerine etkisini olumlu, % 33.18'i çok olumlu, % 4.09'u olumsuz olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.39). Ekonomik yaşamdaki rollerinin girişimci olmalarından etkilenmediğini belirtenlerin oranı ise % 9.09'dur.

Deneklerin yaşları dikkate alındığında, girişimci olmanın 25 ve küçük yaştaki deneklerin yarısının (% 50.00), 26-35, 36-45 ve 46 ve daha büyük yaş kategorisindekilerin yarısından fazlasının (% 52.31, %53.75, %54.72) ekonomik yaşamdaki rollerini olumlu etkilediği; girişimci olmanın ekonomik yaşamdaki rollerini çok olumlu etkilediğini belirten deneklerin oranlarının da sırası ile % 40.90, % 33.85, % 35.00 ve % 26.41 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.39). Girişimci olmanın ekonomik yaşamdaki rollerini etkilemediğini (% 11.32) ve olumsuz etkilediğini (% 7.55) belirten deneklerin oranı 46 ve daha büyük yaş kategorisinde daha yüksektir.

Çizelge 4.39'a deneklerin öğrenim durumuna göre bakıldığında; üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 63.64'ünün, lise mezunlarının % 53.61'inin girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerini olumlu etkilediği görülmektedir. İlkokul ve ortaokul mezunu denekler arasında girişimci olmanın ekonomik yaşamdaki rollerini olumlu etkilediğini belirtenlerin oranı birbirine oldukça yakındır (% 49.02, % 48.72). Buna ilave olarak, ortaokul mezunu deneklerin % 41.03'ü, ilkokul mezunlarının % 37.25'i, lise mezunlarının % 31.96'sı, üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 21.21'i girişimci olmanın ekonomik yaşamdaki rollerini çok olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Etkilemedi (% 11.77) yanıtı verenlerin oranı ilkokul, olumsuz etkilediği (% 9.09) yanıtı verenlerin oranı ise üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir.

Deneklerin girişimcilik süresinin ekonomik yaşamdaki rollerine etkisi incelendiğinde, girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin % 61.54'ünün ve 2 yıl ve daha az olanların % 53.75'inin girişimci olmanın ekonomik yaşamdaki rollerine etkisini olumlu, 11 yıl ve daha fazla olanların % 55.17'sinin ve 7-10 yıl olanların % 48.49'unun ise çok olumlu olarak değerlendirdikleri saptanmıştır (Çizelge 4.39). Girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rollerini etkilemediğini belirten deneklerin oranı 2 yıl ve daha az süredir girişimcilik yapanlarda daha yüksek (% 11.77) yanıtı verenlerin oranı ise üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir.

18.75) olup; 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha uzun süredir girişimcilik yapan deneklerde etkilemedi yanıtını verene rastlanmamıştır.

Araştırma kapsamına alınan deneklerin girişimci olmalarının ekonomik yaşamdaki rolleri üzerindeki etkisinin yaş ve öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$), girişimcilik süresine göre ise istatistik açıdan önemli ölçüde farklılık gösterdiği bulunmuş ($P<0.01$), girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler ile girişimcilik süresi 3-6 yıl, 7-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olan denekler arasındaki fark Fisher Testi ile belirlenmiştir.

4.3.4. Deneklerin girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerine etkisi

Deneklerin girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerine etkisine ilişkin bulgular yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenleri gözönüne alınarak Çizelge 4.40'da verilmiştir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi deneklerin girişimci olmalarının % 41.36'sının bireysel yaşamdaki rollerini olumlu, % 27.73'ünün olumsuz, % 20.46'sının çok olumlu, % 6.36'sının çok olumsuz etkilediği, % 2.27'sinin etkilemediği, % 1.82'sinin ise bu konuda kararsız olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.40).

Yaş kategorileri ele alındığında, girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerini olumlu etkilediği görüşünde olan denekler en fazla 46 ve daha büyük (% 58.49) yaş kategorisindedir. (Çizelge 4.40). 25 ve daha küçük, 26-35 ve 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin sırası ile % 45.45'i, % 36.92'si ve % 32.50'si girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerine olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 26.25'i, 26 - 35 yaş kategorisindikilerin % 20.00'si, 25 ve daha küçük yaştakilerin % 18.18'i, 46 ve daha büyük yaştakilerin ise % 13.21'i girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerini çok olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Girişimci olmanın bireysel yaşamdaki rollerini olumsuz

Çizelge 4.40. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Bireysel Yaşamdaki Rollerini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri

	Çok olumlu		Olumlu		Kararsızım		Olumsuz		Çok olumsuz		Etkimedi		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ	- 25	18,18	10	45,45	1	4,55	6	27,27	1	4,55	-	-	22	100,00
	26 - 35	20,00	24	36,92	1	1,54	20	30,77	5	7,69	2	3,08	65	100,00
	36 - 45	26,25	26	32,50	2	2,50	23	28,75	6	7,50	2	2,50	80	100,00
	46 +	13,21	31	58,49	-	-	12	22,64	2	3,77	1	1,89	53	100,00
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	15,69	20	39,22	-	-	18	35,29	3	5,88	2	3,92	51	100,00
	Ortaokul	25,64	15	38,46	1	2,56	11	28,21	2	5,13	-	-	39	100,00
	Lise	18,56	40	41,24	3	3,09	27	27,84	6	6,18	3	3,09	97	100,00
	Üniversite ya da Yüsekökol	27,27	16	48,49	-	-	5	15,15	3	9,09	-	-	33	100,00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2	16,25	40	50,00	2	2,50	18	22,50	4	5,00	3	3,75	80	100,00
	3 - 6	17,95	31	39,74	1	1,28	27	34,62	5	6,41	-	-	78	100,00
	7 - 10	15,15	13	39,40	1	3,03	11	33,33	2	6,06	1	3,03	33	100,00
	11 +	44,83	7	24,14	-	-	5	17,24	3	10,34	1	3,45	29	100,00
TOPLAM	20,46	91	41,36	4	1,82	61	27,73	14	6,36	5	2,27	220	100,00	

etkilediğini belirtenler 26-35 yaş kategorisinde daha fazla (% 30.77) iken, 26-35 ve 36-45 yaş kategorilerinde çok olumsuz etkilediğini belirtenlerin oranı birbirine yakındır (% 7.69, % 7.50).

Çizelge 4.40 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; üniversite ya da yüksekokul mezunlarının % 48.19'unun, lise mezunlarının % 41.24'ünün, ilkokul mezunlarının % 39.22'sinin, ortaokul mezunlarının % 38.46'sının girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerini olumlu etkilediği görülmektedir. Girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerini çok olumlu etkilediğini belirtenlerin oranı üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda (% 27.27), olumsuz etkilediğini belirtenlerin oranı ise ilkokul mezunu olanlarda (% 35.29) daha yüksektir.

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan denekler girişimci olmanın bireysel yaşamdaki rollerine etkisini çok olumlu olarak değerlendirmişlerdir (% 44.83). Girişimci olmanın bireysel yaşamdaki rollerine etkisini olumlu olarak değerlendirenler ise en çok girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler olup (% 50.00); girişimcilik süresi 3-6 ve 7-10 yıl olan denekler arasında bu oran hemen hemen aynıdır (% 39.74, % 39.40). Bireysel yaşamdaki rollerinin girişimci olmalarından olumsuz (% 34.62) yönde etkilendiğini belirten deneklerin oranı girişimcilik süresi 3-6 yıl olanlarda, çok olumsuz (% 10.34) etkilendiğini belirten deneklerin oranı ise 11 yıl ve daha fazla olanlarda daha yüksektir.

Uygulanan Varyans Analizi sonucunda, deneklerin girişimci olmalarının bireysel yaşamdaki rollerine etkisinin yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak farklılık göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) belirlenmiştir.

Lee-Gosselin and Grise (1990) Quebec bölgesinde yaptıkları araştırmada girişimci olmalarının bireysel yaşamlarını olumlu ve olumsuz etkilediğini belirten deneklerin oranının (% 32.0, % 32.0) aynı olduğunu bulmuşlardır.

4.3.5. Deneklerin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarına etkisi

Açıklayıcı değişkenlere göre deneklerin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarına etkisi Çizelge 4.41'dedir.

Çizelge 4.41'de de görüldüğü gibi, genel örneklemede deneklerin yarıdan çoğunun (% 50.91) girişimci olmaları aile kararlarına katılmalarını etkilememiştir. Deneklerin girişimci olmalarının % 38.64'ünün aile kararlarına katılmalarına olumlu, % 9.54'ünün ise çok olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Çizelge 4.41 deneklerin yaşları dikkate alınarak incelendiğinde, 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin % 56.92'sinin, 36-45 yaş kategorisindekilerin % 51.25'inin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarını etkilemediği görülmektedir. 25 ve daha küçük ve 46 ve daha büyük yaştaki denekler arasında girişimci olmanın aile kararlarına katılmalarını etkilemediğini belirten deneklerin oranı hemen hemen birbirine eşit olup (% 45.45, % 45.28); 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 36.36'sinin 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin % 41.51'inin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarını çok olumlu etkilediğini belirtenlerin oranı (% 13.64) 25 ve daha küçük yaş kategorisinde diğer kategorilerden yüksektir.

Konu deneklerin öğrenim durumlarına göre ele alındığında, ilkokul ve lise mezunlarının yarıdan fazlasının girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarını etkilemediği saptanmıştır (% 54.90, % 56.70). Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 51.52'si ve ortaokul mezunlarının % 46.15'i ise girişimci olmalarının aile kararlarına katılmaları üzerindeki etkisini "olumlu" olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.41).

Çizelge 4.41 deneklerin girişimcilik süresine göre incelendiğinde, girişimci olmanın aile kararlarına katılmalarını etkilemediğini belirtenlerin en çok (% 62.50) girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler olduğu, bunu % 51.52 oranı ile

Çizelge 4.41. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olmalarının Aile Kararlarına Katılmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri

	Çok olumlu		Olumlu		Olumsuz		Etkilemedi		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ	-25	13.64	8	36.36	1	4.55	10	45.45	22	100.00
	26 - 35	9.23	22	33.85	-	-	37	56.92	65	100.00
	36 - 45	7.50	33	41.25	-	-	41	51.25	80	100.00
	46 +	11.32	22	41.51	1	1.89	24	45.28	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	13.73	16	31.37	-	-	28	54.90	51	100.00
	Ortaokul	10.26	18	46.15	-	-	17	43.59	39	100.00
	Lise	7.22	34	35.05	1	1.03	55	56.70	97	100.00
Üniversite ya da Yüksekokul	9.09	17	51.52	1	3.03	12	36.36	33	100.00	
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	-2	3.75	26	32.50	1	1.25	50	62.50	80	100.00
	3 - 6	6.41	38	48.72	1	1.28	34	43.59	78	100.00
	7 - 10	18.18	10	30.30	-	-	17	51.52	33	100.00
	11 +	24.14	11	37.93	-	-	11	37.93	29	100.00
TOPLAM	21	9.54	85	38.64	2	0.91	112	50.91	220	100.00

girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin izlediği görölmektedir. Girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin yarıya yakını (% 48.72) girişimci olmanın aile kararlarına katılmalarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan denekler arasında ise girişimci olmanın aile kararlarına katılmalarını etkilemediğini ve çok olumlu etkilediğini belirtenlerin oranı eşit (% 37.93, % 37.93). olup, deneklerin % 24.14'ü girişimci olmanın aile kararlarına katılmaları üzerindeki etkisini çok olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

Deneklerin girişimci olmalarının aile kararlarına katılmalarına etkisinin yaş ve öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği ($P<0.05$, $P<0.05$), girişimcilik süresine göre ise farklılık gösterdiği ($F= 3.16$, $P<0.05$) uygulanan Varyans Analizi sonucunda belirlenmiştir. Fisher Testi sonuçları girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan denekler ile girişimcilik süresi 3-6 yıl ve 11 yıl ve daha fazla olan denekler arasındaki puan farkının önemli olduğunu göstermektedir.

4.3.6. Deneklerin girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey/bireyler

Girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey/bireyler yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre Çizelge 4.42'de incelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 57.73'ü girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden kendilerinin, % 20.00'si eşlerinin sorumlu olduklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4.42). Elde edilen gelirin yönetimi ile ilgili olarak tüm aile bireylerinin sorumluluk aldıklarını belirtenlerin oranı ise % 22.27'dir.

Çizelge 4.42. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Girişimcilikten Elde Edilen Gelirin Yönetiminden Birinci Derecede Sorumlu Birey/Bireyler

		Kadın		Erkek		Tüm Aile		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 18.337 SD= 6, P<0.01	- 25	13	59.09	7	31.82	2	9.09	22	100.00
	26 - 35	30	46.15	10	15.39	25	38.46	65	100.00
	36 - 45	49	61.25	20	25.00	11	13.75	80	100.00
	46 +	35	66.04	7	13.21	11	20.75	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 2.406 SD= 6, P>0.05	İlkokul	27	52.94	14	27.45	10	19.61	51	100.00
	Ortaokul	23	58.97	7	17.95	9	23.08	39	100.00
	Lise	57	58.76	18	18.56	22	22.68	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	20	60.61	5	15.15	8	24.24	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 3.492 SD= 6, P>0.05	- 2	50	62.50	16	20.00	14	17.50	80	100.00
	3 - 6	42	53.84	18	23.08	18	23.08	78	100.00
	7 - 10	20	60.61	5	15.15	8	24.24	33	100.00
	11 +	15	51.72	5	17.24	9	31.04	29	100.00
	TOPLAM	127	57.73	44	20.00	49	22.27	220	100.00

Çizelge 4.42 yaş kategorilerine göre incelendiğinde, 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin % 66.04'ünün, 36-45 yaş kategorisindekilerin % 61.25'inin, 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin % 59.09'unun girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden kendilerinin sorumlu olduğu bulunmuştur. 26-35 yaş kategorisinde yer alan deneklerin % 46.15'inin kendilerinin, % 38.46'sının tüm aile bireylerinin, % 15.39'unun eşlerinin girişimcilikten elde edilen gelirin yönetimi ile ilgili olarak birinci derecede sorumluluk aldıkları saptanmıştır.

Öğrenim durumu değişkeni gözönüne alındığında, üniversite ya da yüksekokul mezunu kadınların elde ettikleri gelirin yönetiminde daha fazla (%60.04) söz sahibi oldukları görülmektedir (Çizelge 4.42). Girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden kadının sorumlu olma oranı ortaokul ve lise mezunu denekler sözkonusu olduğunda hemen hemen aynıdır (% 58.97, % 58.76). İlkokul mezunu deneklerin ise % 52.94'ü elde ettikleri gelirin yönetimi ile ilgili birinci

derecede sorumlulukları olduğunu belirtmişlerdir. Girişimcilikten elde edilen gelirin yönetimi konusunda ilkökul mezunu deneklerin eşleri daha fazla (% 27.45) sorumluluk almaktadırlar. Gelirin yönetimine ilişkin olarak tüm aile bireylerinin sorumluluk alma oranı ise üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerde diğer öğrenim düzeyindeki deneklerden daha yüksektir (% 24.24).

Girişimcilik süresi değişkeni dikkate alındığında, girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin % 62.50'sinin, 7-10 yıl olan deneklerin % 60.61'inin, 3-6 yıl olan deneklerin % 53.84'ünün, 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin ise % 51.72'sinin girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden kendilerinin sorumlu oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.42). Girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden eşlerin sorumlu olma oranı ise girişimcilik süresi 3-6 yıl olanlarda daha yüksektir (% 23.08). Girişimcilik süresi arttıkça girişimcilik gelirinin yönetimine aile bireylerinin birlikte karar verme oranı artmakta olup, bu oranlar girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda % 17.50, 3-6 yıl olanlarda % 23.08, 7-10 yıl olanlarda % 24.24, 11 yıl ve daha fazla olanlarda ise % 31.04 olarak belirlenmiştir.

Uygulanan G Testi sonucunda, girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey ya da bireylerin yaşlarına bağlı olarak önemli ölçüde değişiklik gösterdiği ($P < 0.01$) bulunmuştur. Girişimcilikten elde edilen gelirin yönetiminden birinci derecede sorumlu birey ya da bireylerin öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre ise değişmediği ($P > 0.05$, $P > 0.05$) istatistik olarak belirlenmiştir.

4.3.7. Deneklerin eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olması durumu

Deneklerin para kullanımı konusunda eşleri ile aralarında anlaşmazlık olup olmadığına ilişkin veriler yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi açıklayıcı değişkenlerine göre Çizelge 4.43'dedir.

Çizelge 4.43. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Eşleri İle Aralarında Para Kullanımına İlişkin Anlaşmazlık Olması Durumu

		Oluyor		Olmuyor		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 8.775 SD= 3, P<0.05	- 25	9	40.91	13	59.09	22	100.00
	26 - 35	9	13.85	56	86.15	65	100.00
	36 - 45	10	12.50	70	87.50	80	100.00
	46 +	8	15.09	45	84.91	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 1.798 SD= 3, P>0.05	İlkokul	8	15.69	43	84.31	51	100.00
	Ortaokul	5	12.82	34	87.18	39	100.00
	Lise	15	15.46	82	84.54	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	8	24.24	25	75.76	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 1.217 SD= 3, P>0.05	- 2	16	20.00	64	80.00	80	100.00
	3 - 6	11	14.10	67	85.90	78	100.00
	7 - 10	5	15.15	28	84.85	33	100.00
	11 +	4	13.79	25	86.21	29	100.00
	TOPLAM	36	16.36	184	83.64	220	100.00

Genel örnekleme deneklerin % 83.64'ünün eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olmadığı, % 16.36'sının ise olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.43).

Yaş açıklayıcı değişkeni dikkate alındığında, 26-35, 36-45 ve 46 ve daha büyük yaşta deneklerin çoğunluğunun (% 86.15, % 87.50, % 84.91) para kullanımı konusunda eşleri ile anlaşmazlıkları olmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.43). 25 ve daha küçük yaşta denekler arasında ise para kullanımı konusunda eşleri ile anlaşmazlıkları olduğunu belirtenlerin oranı % 59.09, anlaşmazlıkları olmadığını belirtenlerin oranı % 40.91'dir.

Bulgular öğrenim durumu değişkenine göre incelendiğinde, ortaokul mezunu deneklerin % 87.18'inin, lise mezunu deneklerin % 84.54'ünün, ilkokul mezunu deneklerin % 84.31'inin, üniversite ya da yüksek okul mezunu deneklerin

% 75.76'sının eşleri ile aralarında para kullanımı konusunda anlaşmazlık olmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.43). Paranın kullanımı konusunda eşleri ile anlaşamadıklarını belirten deneklerin oranı ise üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda daha yüksek olup, % 24.24'tür.

Çizelge 4.43'e deneklerin girişimcilik süresi açısından bakıldığında, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 86.21'inin, 3-6 yıl olan deneklerin % 85.90'ının, 7-10 yıl olan deneklerin % 84.85'inin, 2 yıl ve daha az olan deneklerin ise % 80.00'inin eşleri ile aralarında paranın kullanımına ilişkin bir anlaşmazlık olmadığı belirlenmiştir. Para kullanımı konusunda eşleri ile aralarında anlaşmazlık olduğunu belirten deneklerin oranı girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda diğerlerinden daha yüksektir (% 20.00).

Deneklerin eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olma durumunun yaşa bağlı olarak $P < 0.05$ düzeyinde değiştiği, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak ise değişmediği ($P > 0.05$, $P > 0.05$) istatistik olarak saptanmıştır.

4.3.8. Deneklerin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışma olması durumu

Araştırma kapsamına alınan deneklerin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olup olmadığına ilişkin veriler açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.44'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.44. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Eşleri İle Aralarında İşten Kaynaklanan Tartışma Olması Durumu

		Oluyor		Olmuyor		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 2.195 SD= 3, P>0.05	- 25	14	63.64	8	36.36	22	100.00
	26 - 35	33	50.77	32	49.23	65	100.00
	36 - 45	39	48.75	41	51.25	80	100.00
	46 +	24	45.28	29	54.72	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 4.456 SD= 3, P>0.05	İlkokul	28	54.90	23	45.10	51	100.00
	Ortaokul	17	43.59	22	56.41	39	100.00
	Lise	44	45.36	53	54.64	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	21	63.64	12	36.36	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G=4.966 SD= 3, P>0.05	- 2	40	50.00	40	50.00	80	100.00
	3 - 6	45	57.69	33	42.31	78	100.00
	7 - 10	15	45.45	18	54.55	33	100.00
	11 +	10	34.48	19	65.52	29	100.00
	TOPLAM	110	50.00	110	50.00	220	100.00

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi deneklerin % 50.00'si eşleri ile işleri nedeni ile tartıştıklarını, % 50.00'si ise tartışmadıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4.44).

Konu deneklerin yaş kategorilerine göre irdelendiğinde; 25 ve daha küçük yaşta deneklerin % 63.64'ünün, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 50.77'sinin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.44). 36-45 ve 46 ve daha büyük yaş kategorisindeki deneklerden eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışma olmadığını belirtenlerin oranı ise % 51.25 ve % 54.72 olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4.44 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; üniversite ya da yüksekokul mezunlarının % 63.64'ünün, ilkokul mezunlarının % 54.90'ının eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olduğu saptanmıştır. Ortaokul ve lise mezunu denekler arasında ise, eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olmadığını belirtenlerin oranı daha yüksektir (% 56.41, % 54.64).

Aynı çizelge deneklerin girişimcilik süresine göre ele alındığında; girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerden eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olduğunu ve olmadığını belirtenlerin oranı yarı yarıyadır (%50.00, %50.00). Girişimcilik süresi 3-6 yıl olan deneklerin % 57.69'u eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olduğunu belirtmişlerdir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olanlar ile 7-10 yıl olan deneklerin ise sırası ile % 65.52 ve % 54.55'inin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışmalar olmadığı belirlenmiştir (Çizelge 4.44).

G Testi sonuçları, deneklerin eşleri ile aralarında işten kaynaklanan tartışma olma durumunun yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişmediğini ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) göstermektedir.

4.3.9. Deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyması durumu

Araştırmada deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyup uymadığı da incelenerek, sonuçlar yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresi değişkenlerine göre Çizelge 4.45'de açıklanmıştır.

Çizelge 4.45'de de görüldüğü gibi, genel örnekleme deneklerin % 60.45'inin çalışma saatleri ailelerine uymakta, % 39.55'inin ise uymamaktadır.

Yaş kategorileri dikkate alındığında, 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin yarıdan fazlasının (% 54.55) çalışma saatlerinin ailelerine uymadığı belirlenmiştir (Çizelge 4.45). Buna karşın 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin % 58.75'inin, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 61.54'ünün ve 46 ve daha büyük yaştakilerin ise % 67.92'sinin çalışma saatlerinin ailelerine uyduğu bulunmuştur.

Öğrenim durumuna göre deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyup uymadığı incelendiğinde, üniversite ya da yüksekokul mezunu olanların %69.70'inin, lise mezunu olanların % 61.86'sının, ilkokul mezunu olanların % 58.82'sinin çalışma saatlerinin ailelerine uyduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.45). Ortaokul mezunu

deneklerden çalışma saatleri ailelerine uyanlar ile uymayanların oranı birbirine oldukça yakın olup, % 51.28 ve % 48.72'dir.

Deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyma durumu girişimcilik süresi değişkeni dikkate alınarak incelendiğinde, çalışma saatlerinin ailelerine uyduğunu belirten deneklerin en fazla girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlar (% 66.25) ile 11 yıl ve daha fazla olanlar (% 65.52) olduğu görülmektedir. Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin % 57.58'i çalışma saatlerinin ailelerine uyduğunu belirtirken bu oran girişimcilik süresi 3-6 yıl olanlarda % 53.85'e düşmektedir.

Deneklerin çalışma saatlerinin ailelerine uyma durumunun yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediği, bu durumun her bir değişken için $P>0.05$ düzeyinde önemsiz olduğu istatistik olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4.45. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çalışma Saatlerinin Ailelerine Uyması Durumu

		Uyuyor		Uymuyor		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 3.413 SD= 3, P>0.05	- 25	10	45.45	12	54.55	22	100.00
	26 - 35	40	61.54	25	38.46	65	100.00
	36 - 45	47	58.75	33	41.25	80	100.00
	46 +	36	67.92	17	32.08	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 2.701 SD= 3, P>0.05	İlkokul	30	58.82	21	41.18	51	100.00
	Ortaokul	20	51.28	19	48.72	39	100.00
	Lise	60	61.86	37	38.14	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	23	69.70	10	30.30	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 2.978 SD= 3, P>0.05	- 2	53	66.25	27	33.75	80	100.00
	3 - 6	42	53.85	36	46.15	78	100.00
	7 - 10	19	57.58	14	42.42	33	100.00
	11 +	19	65.52	10	34.48	29	100.00
	TOPLAM	133	60.45	87	39.55	220	100.00

4.3.10. Deneklerin ailelerine yeterli zaman ayırmaları

Çizelge 4.46'da deneklerin eşleri ve çocuklarına yeteri kadar zaman ayırıp ayıramadıklarına ilişkin veriler yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre incelenmiştir.

Çizelgeden de izlenebileceği gibi, genel örneklemede deneklerin % 56.82'sinin ailelerine yeterli zaman ayırabildikleri, % 43.18'inin ise yeterli zaman ayıramadıkları saptanmıştır (Çizelge 4.46).

Çizelge 4.46 deneklerin yaş kategorilerine göre incelendiğinde, en çok 46 ve daha büyük yaşta deneklerin ailelerine yeterli zaman ayırabildikleri (% 69.81), bunu % 54.55 oranı ile 25 ve daha küçük, % 53.75 oranı ile 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin izlediği belirlenmiştir. 26-35 yaş kategorisinde ise ailelerine yeterli zaman ayırdıklarını ve ayıramadıklarını belirten deneklerin oranı birbirine çok yakın olup, % 50.77 ve % 49.23'dür.

Çizelge 4.46. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Ailelerine Yeterli Zaman Ayırma Durumu

		Evet		Hayır		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 5.097 SD= 3, P>0.05	- 25	12	54.55	10	45.45	22	100.00
	26 - 35	33	50.77	32	49.23	65	100.00
	36 - 45	43	53.75	37	46.25	80	100.00
	46 +	37	69.81	16	30.19	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 1.509 SD= 3, P>0.05	İlkokul	31	60.78	20	39.22	51	100.00
	Ortaokul	21	53.85	18	46.15	39	100.00
	Lise	52	53.61	45	46.39	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	21	63.64	12	36.36	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 0.320 SD= 3, P>0.05	- 2	47	58.75	33	41.25	80	100.00
	3 - 6	43	55.13	35	44.87	78	100.00
	7 - 10	18	54.55	15	45.45	33	100.00
	11 +	17	58.62	12	41.38	29	100.00
	TOPLAM	125	56.82	95	43.18	220	100.00

Deneklerin ailelerine yeterli zaman ayırma durumu öğrenim durumuna göre incelendiğinde, üniversite ya da yüksek okul mezunlarının % 63.64'ünün, ilköğretim mezunlarının % 60.78'inin, ortaokul mezunlarının % 53.85'inin ve lise mezunlarının % 53.61'inin aileleri ile yeteri kadar birlikte oldukları bulunmuştur (Çizelge 4.46).

Girişimcilik süresi değişkeni göz önüne alındığında, ailelerine yeterli zaman ayırabildiklerini belirten deneklerin oranının girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda % 58.75, 11 yıl ve daha fazla olanlarda % 58.62, 3-6 yıl olanlarda % 55.13, 7-10 yıl olanlarda ise % 54.55 olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.46).

Uygulanan G Testi sonucunda, deneklerin ailelerine yeterli zaman ayırma durumunun yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) saptanmıştır.

4.3.11. Deneklerin girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım almaları

Araştırma kapsamına alınan deneklerin girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili olarak yardım alma durumu açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.47'dedir.

Çizelge 4.47 genel örnekleme göre incelendiğinde; girişimci olmalarının kadınların % 50.00'sinin ev işleri ile ilgili sorumluluklarını değiştirmede, % 34.55'inin ev işleri ile ilgili olarak diğer aile üyelerinden, % 15.45'inin ise ücretli yardım almaya başladıkları saptanmıştır.

Deneklerin girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım alma durumu yaş açıklayıcı değişkenine göre ele alındığında, 25 ve daha küçük yaşta deneklerin yarısının (% 50.00) diğer aile üyelerinden yardım almaya başladığı görülmektedir (Çizelge 4.47). 36-45 ve 26-35 yaş kategorilerindeki deneklerin yarıdan çoğunun (% 52.50, %52.31) 46 ve daha büyük yaşta olanların ise yarıya yakınının (% 47.17) girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili sorumluluklarının değişmediği belirlenmiştir. Ücretli yardım alma oranı 46 ve daha büyük yaşta deneklerde diğer yaş gruplarından daha yüksek olup, % 22.64'dür.

Çizelge 4.47. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimci Olduktan Sonra Ev İşleri İle İlgili Yardım Alma Durumu

		Diğer aile üyelerinden yardım alanlar		Ücretli yardım alanlar		Yardım almayanlar		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 7.382 SD= 6, P>0.05	- 25	11	50.00	2	9.09	9	40.91	22	100.00
	26 - 35	19	29.23	12	18.46	34	52.31	65	100.00
	36 - 45	30	37.50	8	10.00	42	52.50	80	100.00
	46 +	16	30.19	12	22.64	25	47.17	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 8.598 SD= 6, P>0.05	İlkokul	18	35.29	3	5.88	30	58.83	51	100.00
	Ortaokul	15	38.46	5	12.82	19	48.72	39	100.00
	Lise	34	35.05	17	17.53	46	47.42	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	9	27.27	9	27.27	15	45.46	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 4.041 SD= 6, P>0.05	- 2	23	28.75	11	13.75	46	57.50	80	100.00
	3 - 6	32	41.03	12	15.38	34	43.59	78	100.00
	7 - 10	12	36.36	5	15.15	16	48.49	33	100.00
	11 +	9	31.03	6	20.69	14	48.28	29	100.00
	TOPLAM	76	34.55	34	15.45	110	50.00	220	100.00

Öğrenim durumu değişkeni gözönüne alındığında, girişimci olmaları ilkökul mezunu deneklerin yarısından fazlasının (% 58.83) ev işleri ile ilgili sorumluluklarını değiştirmemiştir (Çizelge 4.47). Ortaokul mezunlarının % 48.72'si, lise mezunlarının % 47.42'si ve üniversite ya da yüksekokul mezunlarının ise % 45.46'sı girişimci olmalarının ev işleri ile ilgili sorumluluklarını değiştirmedini belirtmişlerdir. Girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili olarak diğer aile üyelerinden yardım almaya başlayan ortaokul mezunu deneklerin oranı diğer öğrenim düzeylerinden daha yüksektir (% 38.46). Ev işleri ile ilgili olarak diğer aile üyelerinden yardım ya da ücretli yardım almaya başladıklarını belirten üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin oranı ise aynıdır (% 27.27, % 27.27).

Bulgular girişimcilik süresine göre irdelendiğinde; girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili sorumluluklarının değişmediğini belirten deneklerin girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda diğer kategorilerden daha fazla (% 57.50) olduğu bulunmuştur (Çizelge 4.47). Diğer aile üyelerinden yardım alma oranı girişimcilik süresi 3-6 yıl, ücretli yardım alma oranı ise 11 yıl ve daha fazla olanlarda daha yüksek olup % 41.03 ve % 20.69'dur.

Deneklerin girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili yardım alma durumlarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine bağlı olarak değişiklik göstermediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) istatistik olarak belirlenmiştir.

Girişimci olduktan sonra ev işleri ile ilgili sorumluluklarında değişiklik olmadığını başka bir deyişle yardım almadıklarını belirten denekler; girişimci olmakla eş anne ve ev kadını olma rollerine yeni bir rolün daha katıldığını ve bu durumun kendilerine ek yük getirdiğini ifade etmekte; çeşitli güçlüklerle karşılaşmalarına rağmen fedakarlıkta bulunarak kendilerinden beklenen rolleri gerçekleştirmeye çalıştıklarını vurgulamaktadırlar.

4.3.12. Deneklerin çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 89.09'unun ($n= 196$) çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Çocukları olan deneklerin çocuklarının bakımına ilişkin düzenlemeleri açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.48'de gösterilmiştir.

Genel örnekleme deneklerin % 67.35'inin çocuklarının evde yalnız kalabilecek yaşta oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.48). Çocukları evde yalnız kalamayacak yaşta olan deneklerin % 14.80'i çocuklarına kendilerinin (işyerinde), % 12.24'ü akrabalarının ve % 5.61'i ise ücretli bir yardımcının baktığını belirtmişlerdir.

Bulgular yaş kategorilerine göre ele alındığında, 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin evde yalnız kalabilecek yaşta çocuklarının bulunmadığı, bu kategoridekilerin % 47.06'sinin çocuklarına akrabalarının, % 35.29'unun işyerinde

kendilerinin baktığı çizelgeden izlenebilmektedir (Çizelge 4.48). 46 ve daha büyük yaş kategorisindeki deneklerin % 97.73'ünün, 36-45 yaş kategorisindeki örneklerin ise % 85.90'ının çocuklarının evde yalnız kaldıkları bulunmuştur. 26-35 yaş kategorisindeki deneklerin % 38.60'ı çocuklarının evde yalnız kalabildiklerini, % 29.82'si işyerinde baktıklarını, % 24.56'sı ise akrabalarının baktığını belirtmişlerdir. Ücretli yardım alma oranı 25 ve daha küçük yaştaki deneklerde daha yüksektir (% 17.65).

Çizelge 4.48. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Çocuklarının Bakımını Düzenleme Durumu

		İşyerinde bakıyorum		Akrabaların bakıyor		Ücretle baktırıyorum		Çocuklar evde yalnız kalıyor		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 104.998 SD= 6, P<0.01	- 25	6	35.29	8	47.06	3	17.65	-	-	17	100.00
	26 - 35	17	29.82	14	24.56	4	7.02	22	38.60	57	100.00
	36 - 45	5	6.41	2	2.56	4	5.13	67	85.90	78	100.00
	46 +	1	2.27	-	-	-	-	43	97.73	44	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 17.312 SD= 8, P<0.05	İlkokul	5	10.64	3	6.38	-	-	39	82.98	47	100.00
	Ortaokul	6	17.14	5	14.29	3	8.57	21	60.00	35	100.00
	Lise	11	12.79	14	16.28	4	4.65	57	66.28	86	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	7	25.00	2	7.14	4	14.29	15	53.57	28	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 7.437 SD= 9, P>0.05	- 2	14	19.72	8	11.27	4	5.63	45	63.38	71	100.00
	3 - 6	8	11.43	12	17.14	3	4.29	47	67.14	70	100.00
	7 - 10	4	13.79	3	10.35	3	10.35	19	65.51	29	100.00
	11 +	3	11.53	1	3.85	1	3.85	21	80.77	26	100.00
	TOPLAM	29	14.80	24	12.24	11	5.61	132	67.35	196	100.00

Çocukların bakımını düzenleme şekli deneklerin öğrenim durumlarına göre incelendiğinde, ilkokul mezunu deneklerin % 82.98'inin, lise mezunlarının %66.28'inin, ortaokul mezunlarının % 60.00'mın ve üniversite ya da yüksekokul mezunlarının % 53.57'sinin çocuklarının evde yalnız kaldıkları belirlenmiştir (Çizelge 4.48). Çocuklarına işyerinde baktıklarını belirten deneklerin oranı

üniversite ya da yüksekokul mezunu olanlarda daha yüksektir (% 25.00). Çocuklarına akrabaları bakan lise ve ortaokul mezunu deneklerin oranı birbirine yakın olup, % 16.28 ve % 14.29'dur. Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin % 14.29'unun, ortaokul mezunu deneklerin % 8.57'sinin, lise mezunu deneklerin ise % 4.65'inin çocuklarına ücretli yardımcının baktığı, ilkokul mezunu deneklerden ise çocuk bakımı konusunda ücretli yardım alana rastlanmadığı saptanmıştır.

Çizelge 4.48 deneklerin girişimcilik süresine göre ele alındığında, girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin çoğunluğunun (% 80.77) çocuklarının evde yalnız kaldıkları, girişimcilik süresi 3-6 yıl, 7-10 yıl ve 2 yıl ve daha az olan denekler arasında da çocukları evde yalnız kalanların oranlarının birbirine yakın olduğu bulunmuştur (% 67.14, % 65.51, % 63.38). Çocuklarına işyerinde bakanların oranı girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olanlarda, akrabalara baktırma oranı 3-6 yıl olanlarda, ücretle baktırma oranı ise 7-10 yıl olanlarda daha yüksektir (%19.72, %17.14, % 10.35).

Deneklerin çocuklarının bakımını düzenleme durumlarının yaş kategorilerine bağlı olarak $P<0.01$ düzeyinde, öğrenim durumuna bağlı olarak $P<0.05$ düzeyinde değişiklik gösterdiği; girişimcilik süresine bağlı olarak ise değişiklik göstermediği ($P>0.05$) istatistik olarak belirlenmiştir.

4.3.13. Deneklerin girişimcilik rollerinin ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışması

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 71.36'sının ($n= 157$) girişimci kadın rolü ve diğer roller (eş, anne, ev kadını) arasında çatışma yaşadığı, %28.64'ünün ise ($n= 63$) herhangi bir rol çatışması yaşamadığı belirlenmiştir. Deneklerin girişimcilik rolünün en çok hangi rolleri ile çatıştığına ilişkin görüşleri yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre Çizelge 4.49'da verilmiştir.

Genel örneklemede deneklerin girişimcilik rolünün en çok ev kadını olma rolü ile çatıştığı (% 37.58), bunu % 35.03 oranı ile anne olma rolünün, % 15.92 oranı ile eş olma rolünün izlediği görülmektedir (Çizelge 4.49). Deneklerin % 11.47'si ise girişimcilik rollerinin ev kadını, anne ve eş olma rollerinin herbiri ile çatıştığını dile getirmişlerdir.

Deneklerin yaş kategorileri gözönüne alındığında, 46 ve daha büyük yaştaki deneklerin % 51.61'inin, 25 ve daha küçük yaştakilerin % 44.44'ünün, 26-35 yaş kategorisindekilerin % 39.22'sinin girişimcilik rollerinin en çok ev kadını olma rolü ile çatıştığı; 36-45 yaş kategorisinde ise daha çok (% 42.10) girişimcilik rolü ve anne olma rolü arasında çatışma yaşandığı bulunmuştur (Çizelge 4.49). Girişimci olma ve eş olma rolleri arasında çatışma yaşayanların oranı 46 ve daha büyük yaştaki deneklere daha yüksek olup, 29.03'dür.

Çizelge 4.49. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Girişimcilik Rolünün Ev Kadını, Anne ve Eş Olma Rollerine İle Çatışma Durumu

		Ev kadını rolü		Anne rolü		Eş rolü		Tümü		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 18.637 SD= 9, P<0.05	- 25	8	44.44	7	38.89	2	11.11	1	5.56	18	100.00
	26 - 35	20	39.22	19	37.25	4	7.84	8	15.69	51	100.00
	36 - 45	15	26.32	24	42.10	10	17.54	8	14.04	57	100.00
	46,+	16	51.61	5	16.13	9	29.03	1	3.23	31	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 4.368 SD= 9, P>0.05	İlkokul	15	39.47	12	31.58	5	13.16	6	15.79	38	100.00
	Ortaokul	15	46.87	8	25.00	6	18.75	3	9.38	32	100.00
	Lise	21	31.82	27	40.91	11	16.67	7	10.60	66	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	8	38.09	8	38.09	3	14.29	2	9.53	21	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 24.904 SD= 8, P<0.01	- 2	26	44.83	20	34.48	8	13.79	4	6.90	58	100.00
	3 - 6	15	25.86	22	37.93	11	18.97	10	17.24	58	100.00
	7 - 10	15	62.50	3	12.50	2	8.33	4	16.67	24	100.00
	11 +	3	17.65	10	58.82	4	23.53	-	-	17	100.00
	TOPLAM	59	37.58	55	35.03	25	15.92	18	11.47	157	100.00

Çizelge 4.49 öğrenim durumuna göre incelendiğinde, ortaokul mezunu deneklerin % 46.87'sinin girişimcilik rolünün en çok ev kadını olma rolü ile çatıştığı, bunu % 39.47 oranı ile ilkokul mezunu deneklerin izlediği belirlenmiştir (Çizelge 4.49). Lise mezunu deneklerin % 40.91'i girişimcilik rolünün en çok anne olma rolü ile çatıştığını belirtmişlerdir. Üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerden girişimcilik rolünün ev kadını ve anne olma rolü ile çatıştığını belirtenlerin oranı birbirine eşittir (% 38.09, % 38.09).

Deneklerin girişimcilik süresi dikkate alındığında; girişimcilik süresi 7-10 yıl olan deneklerin % 62.50'sinin, 2 yıl ve daha az olanların % 44.83'ünün girişimcilik rolünün en çok ev kadını olma rolü ile; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin % 58.82'sinin ve 3-6 yıl olanların % 37.93'ünün girişimcilik rolünün en çok anne olma rolü ile çatıştığı belirlenmiştir (Çizelge 4.49). Girişimci olma rolünün eş olma rolü ile çatıştığını belirten deneklerin oranı ise 11 yıl ya da daha uzun süredir girişimcilik yapanlarda daha yüksek olup, % 23.53'dür.

G Testi sonuçları, girişimci olma rolünün ev kadını, anne ve eş olma rolleri ile çatışma durumunun yaş ve girişimcilik süresi değişkenlerine bağlı olarak değiştiğini ($P<0.05$, $P<0.01$), öğrenim durumu değişkenine bağlı olarak ise değişmediğini ($P>0.05$) göstermektedir.

4.3.14. Deneklerin kendilerine yeterli zaman ayırmaları

Deneklerin kendilerine yeterli zaman ayırıp ayıramadıklarına ilişkin veriler yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre Çizelge 4.50'de verilmiştir.

Çizelgeden de izlenebileceği gibi, genel örnekleme deneklerin % 70.45'i kendilerine yeterli zaman ayıramadıklarını, % 29.55'i ise ayırabildiklerini belirtmektedirler (Çizelge 4.50).

Bulgular yaş kategorilerine göre incelendiğinde, kendilerine yeterli zaman ayıramadıklarını belirten deneklerin en çok (% 81.82) 25 ve daha küçük yaş kategorisinde oldukları görülmektedir (Çizelge 4.50). 26-35, 36-45 ve 46 ve daha

büyük yaş kategorisindeki deneklerin sırası ile % 73.85, % 67.50 ve % 66.04'ünün kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları bulunmuştur. Kendilerine zaman ayırabildiklerini belirten deneklerin oranı 46 ve daha büyük yaş kategorisinde diğer yaş kategorilerinden daha yüksek olup, % 33.96'dır.

Konu deneklerin öğrenim durumuna göre ele alındığında, ilkokul mezunlarının % 74.51'inin, ortaokul ve lise mezunlarının % 71.79 ve % 71.13'ünün, üniversite ya da yüksekokul mezunlarının ise % 60.61'inin kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları saptanmıştır (Çizelge 4.50). Kendilerine zaman ayırabildiklerini belirten üniversite ya da yüksekokul mezunu deneklerin oranının % 39.39 olduğu bulunmuştur. Lise ve ortaokul mezunlarından kendilerine yeterli zaman ayırabildiklerini belirten deneklerin oranı ise birbirine oldukça yakın olup, % 28.87 ve % 28.81'dir. Bulgular kendilerine en az ilkokul mezunu deneklerin zaman ayırabildiklerini göstermektedir (% 25.49).

Çizelge 4.50. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin Kendilerine Yeterli Zaman Ayırma Durumu

		Ayırabilenler		Ayıramayanlar		TOPLAM	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
YAŞ G= 2.679 SD= 3, P>0.05	- 25	4	18.18	18	81.82	22	100.00
	26 - 35	17	26.15	48	73.85	65	100.00
	36 - 45	26	32.50	54	67.50	80	100.00
	46 +	18	33.96	35	66.04	53	100.00
ÖĞRENİM DURUMU G= 1.927 SD= 3, P>0.05	İlkokul	13	25.49	38	74.51	51	100.00
	Ortaokul	11	28.21	28	71.79	39	100.00
	Lise	28	28.87	69	71.13	97	100.00
	Üniversite ya da Yüksekokul	13	39.39	20	60.61	33	100.00
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ G= 3.774 SD= 3, P>0.05	- 2	22	27.50	58	72.50	80	100.00
	3 - 6	20	25.64	58	74.36	78	100.00
	7 - 10	10	30.30	23	69.70	33	100.00
	11 +	13	44.83	16	55.17	29	100.00
	TOPLAM	65	29.55	155	70.45	220	100.00

Çizelge 4.50 girişimcilik süresi dikkate alınarak incelendiğinde ise; girişimcilik süresi 3-6 yıl, 2 yıl ve daha az ve 7-10 yıl olan deneklerin çoğunun (%74.36, % 72.50, % 69.70) kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları görülmektedir. Girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin ise % 55.17'sinin kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları, % 44.83'ünün ayırabildikleri saptanmıştır.

Deneklerin kendilerine yeterli zaman ayırma durumlarının yaş, öğrenim durumu ve girişimcilik süresine göre değişmediği ($P>0.05$, $P>0.05$, $P>0.05$) istatistik olarak belirlenmiştir.

4.3.15. Deneklerin iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girmeleri

Araştırma kapsamına alınan deneklerin % 87.73'ü ($n= 193$) iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girdiklerini, % 12.27'si ise ($n= 27$) girmediklerini belirtmişlerdir. Deneklerin iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girme nedenleri; pazarın durgun oluşu, yakınlarının aşırı beklentileri, fiziksel yorgunluk, zihinsel yorgunluk, iş ve aile yaşamını dengeleyememe, iş ile ilgili doyumsuzluk, zaman baskısı, müşterilerle ilgili sorunlar, düzensiz iş programı ve elemanlarla ilgili sorunlar olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler önem derecesine göre puanlanarak açıklayıcı değişkenlere göre Çizelge 4.51'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.51'den de anlaşılacağı gibi, genel örnekleme deneklerin strese girmelerine neden olan en önemli üç faktör, pazarın durgun oluşu (174), yakınlarının aşırı beklentileri (150) ve fiziksel yorgunluk (146) olarak sıralanmıştır.

Yaş kategorileri dikkate alındığında 25 ve daha küçük yaştaki deneklerin strese girmelerine neden olan en önemli üç faktörün iş ve aile yaşamını dengeleyememe (22), fiziksel yorgunluk (17) ve iş ile ilgili doyumsuzluk (14) olduğu; 26-35 yaş kategorisinde zihinsel yorgunluk (57), fiziksel yorgunluk (52) ve yakınlarının aşırı beklentilerinin (51) ilk üç sırayı aldığı bulunmuştur (Çizelge 4.51). Yakınlarının aşırı beklentileri (67), pazarın durgun oluşu (64) ve zihinsel

Çizelge 4.51. Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İş ve Aile Yaşamından Kaynaklanan Strese Girme Nedenleri

	Pazarın durgunluğu						Yakınlarının sıkı beklentileri						Fiziksel yorgunluk						Zihinsel yorgunluk						İş ve aile yaşamını dengeleyememe						
	TERCİH			T			TERCİH			T			TERCİH			T			TERCİH			T			TERCİH			T			
	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P	1	2	3	P			
YAŞ	- 25	3	-	3	9	3	2	5	13	4	2	1	7	17	4	2	3	5	7	4	4	2	10	22							
	26 - 35	15	2	1	18	50	8	10	7	25	51	11	7	5	23	52	4	17	11	32	8	9	2	19	44						
	36 - 45	19	3	1	23	64	11	13	8	32	67	4	12	3	19	39	5	11	14	30	51	10	5	6	21	46					
	46 +	15	3	-	18	51	2	5	3	10	19	7	6	5	18	38	3	7	4	14	27	1	1	7	9	12					
ÖĞRENİM DURUMU	İlkokul	14	1	-	15	44	3	9	3	15	30	9	7	4	20	45	3	9	9	21	36	6	3	6	15	30					
	Ortaokul	10	2	-	12	34	5	3	3	11	24	4	5	2	11	24	4	2	9	7	18	3	4	3	10	20					
	Lise	25	5	1	31	86	10	15	8	33	68	11	11	7	29	62	4	17	13	34	59	10	8	6	24	52					
	Üniversite ya da Yükseköğretim	3	-	1	4	10	6	3	4	13	28	2	4	1	7	15	2	3	2	3	8	16	4	4	2	10	22				
GİRİŞİMCİLİK SÜRESİ	- 2	16	2	1	19	53	13	12	6	31	69	13	6	5	24	56	1	16	13	30	48	6	8	3	17	37					
	3 - 6	20	1	1	22	63	7	12	8	27	53	5	15	5	25	50	6	10	12	28	50	13	9	8	30	65					
	7 - 10	11	4	-	15	41	2	5	3	10	19	2	4	1	7	15	4	5	4	13	26	2	2	3	7	13					
	11 +	5	1	-	6	17	2	1	1	4	9	6	2	3	11	25	1	6	3	10	18	2	-	3	5	9					
TOPLAM	52	8	2	62	174	24	30	18	82	150	26	27	14	67	146	12	37	32	81	142	23	19	17	59	124						

T = Toplam
P = Puan

Çizelge 4.51 (devam). Açıklayıcı Değişkenlere Göre Deneklerin İş ve Aile Yaşamından Kaynaklanan Strese Girme Nedenleri

	İş ile ilgili doyumsuzluk						Zaman baskısı						Müşterilerle ilgili sorunlar						Düzensiz iş programı						Elemanlarla ilgili sorunlar					
	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	T	TERCİH			T	P	T
	1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3				1	2	3			
YAŞ	- 25	3	2	1	6	14	-	1	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	3	7	1	-	-	1	3		
	26 - 35	2	3	5	10	17	5	1	2	8	19	1	1	1	3	6	1	2	1	4	8	2	-	-	-	2	6			
	36 - 45	7	4	6	17	35	8	2	1	11	29	3	3	-	6	15	2	2	1	5	11	-	2	-	2	4				
	46 +	8	3	1	12	31	6	1	1	8	21	4	1	-	5	14	-	2	-	2	4	1	-	-	1	3				
	İlkokul	5	4	1	10	24	4	1	1	6	15	1	2	1	4	8	-	1	1	2	3	-	1	-	1	2				
	Ortaokul	3	1	3	7	14	2	1	1	4	9	1	-	-	1	3	2	1	-	3	8	1	-	-	1	3				
	Lise	10	3	6	19	42	9	2	2	13	33	4	3	-	7	18	2	4	1	7	15	2	1	-	3	8				
	Üniversite ya da Yüceokul	2	4	3	9	17	4	1	1	6	15	2	-	-	2	6	-	2	-	2	4	1	-	-	1	3				
GİRİŞİMLİK SÜRESİ	- 2	7	3	4	14	31	8	3	2	13	32	3	-	-	3	9	1	3	2	6	11	3	-	-	3	9				
	3 - 6	6	6	5	17	35	9	-	2	11	20	1	3	-	4	9	1	3	-	4	9	1	1	-	2	5				
	7 - 10	6	2	3	11	25	1	1	1	3	6	-	1	1	2	3	-	1	-	1	2	-	-	-	-					
	11 +	1	1	1	3	6	1	1	-	2	5	4	1	-	5	14	2	1	-	3	8	-	1	-	1	2				
	TOPLAM	20	12	13	45	97	19	5	5	29	72	8	5	1	14	35	4	8	2	14	30	4	2	-	6	16				

T = Toplam
P = Puan

yorgunluk (51) 36-45 yaş kategorisindeki deneklerin strese girmelerindeki en önemli üç neden olarak belirlenirken; 46 ve daha büyük yaştaki denekler ise sırası ile pazarın durgun oluşu (51), fiziksel yorgunluk (38) ve iş ile ilgili doyumsuzluk (31) üzerinde durmuşlardır.

Çizelge 4.51 deneklerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde; ilkokul, ortaokul ve lise mezunu denekler arasında iş ve aile yaşamından kaynaklanan stresin aynı nedenler etrafında (pazarın durgun oluşu (44, 34, 86), yakınlarının aşırı beklentileri (30, 24, 68), fiziksel yorgunluk (45, 24, 62) ve zihinsel yorgunluk (36, 31, 59)) yoğunlaştığı görülmektedir. Üniversite ya da yüksekokul mezunu olan denekler ise iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girme nedenlerini yakınlarının aşırı beklentileri (28), iş ve aile yaşamını dengeleyememe (22) ve iş ile ilgili doyumsuzluk (17) olarak sıralamışlardır.

Konu deneklerin girişimcilik süresine göre ele alındığında, girişimcilik süresi 2 yıl ve daha az olan deneklerin yakınlarının kadından aşırı beklentileri (69), fiziksel yorgunluk (56) ve pazarın durgun oluşu (53); girişimcilik süresi 3-6 yıl olanların iş ve aile yaşamını dengeleyememe (65), pazarın durgun oluşu (63) ve yakınlarının aşırı beklentileri (53) nedenleri ile strese girdikleri belirlenmiştir (Çizelge 4.51). Girişimcilik süresi 7-10 yıl olan denekler strese girme nedenlerini pazarın durgun oluşu (41), zihinsel yorgunluk (26) ve iş ile ilgili doyumsuzluk (25) olarak sıralarken; girişimcilik süresi 11 yıl ve daha fazla olan deneklerin strese girmelerine yol açan nedenler fiziksel yorgunluk (25), zihinsel yorgunluk (18) ve pazarın durgun oluşudur (17).

Hisrich and Brush (1988), Amerika Birleşik Devletleri'nde 468 kadın girişimcinin katıldığı bir araştırmada, kadın girişimcilerin % 80'inden fazlasının işi yürütürken duygusal baskılar, zaman baskısı ve iş-aile rollerini dengeleyememe nedeni ile strese girdiklerini saptamışlardır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara İl Merkezi'nde kadın girişimcilerin sosyo-kültürel ve ekonomik profilini belirlemek amacı ile yapılan bu araştırmanın bulgularına göre deneklerin;

-Çoğunun girişimci olmadan önce çalıştıkları ve memur olanların daha fazla olduğu,

-Girişimci olmalarında etkili olan en önemli faktörün "aile ihtiyaçlarını karşılamak" olduğu,

-Yarıdan çoğunun iş kurma kararını kendilerinin verdikleri ve eşleri tarafından desteklendikleri,

-Daha çok ticaret sektöründe çalıştıkları,

-Çoğunluğunun iş kurmak için tasarruflarını değerlendirdikleri,

-İşin kurulması aşamasında karşılaştıkları en önemli sorunların sermaye temini, bürokratik işlemler ve deneyimsizlik olduğu,

-İşin yürütülmesi aşamasında ise en çok, pazarın durgun oluşu, borç ödemeleri ve vergi ödemeleri sorunları ile karşılaştıkları,

-Yarıya yakınının girişimci olmaya karar vermekle ekonomik risk aldıklarını düşündükleri,

-Girişimcilikten elde ettikleri gelirin daha çok ailenin toplam aylık gelirin yarısından azını oluşturduğu,

-Yarıdan fazlasının girişimcilik gelirini aile ihtiyaçlarının karşılanması için kullandıkları,

-Çoğunluğunun kendilerini başarılı bir girişimci olarak değerlendirdikleri,

-Çoğunun gelecekte işlerini büyütmeyi planladıkları ve devletten beklentilerinin başında "vergi kolaylıkları getirilmesi" geldiği,

-Çoğunun girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak istedikleri ve eğitim programının öncelikle iş alanı ile ilgili bilgiler, iletişim yöntemleri ve pazar ekonomisi konularını kapsamalarını istedikleri,

-Girişimci olmalarının aile yaşamındaki rollerini daha çok olumsuz, sosyal, ekonomik ve bireysel yaşamdaki rollerini ise daha çok olumlu etkilediğini, aile kararlarına katılımlarını ise etkilemediğini düşündükleri,

-Yarıdan çoğunun girişimcilikten elde ettikleri gelirin yönetiminden kendilerinin sorumlu olduğu,

-Çoğunluğunun eşleri ile aralarında para kullanımına ilişkin anlaşmazlık olmadığı, işlerinden dolayı eşleri ile aralarında tartışma olduğunu ve olmadığını belirtenlerin oranının aynı olduğu,

-Çoğunun çalışma saatlerinin ailelerine uyduğu ve ailelerine yeteri kadar zaman ayırabildikleri,

-Yaklaşık dörtte üçünün girişimci kadın rolü ve diğer rolleri (eş, anne ve ev kadını) arasında çatışma yaşadıkları, girişimcilik rolünün daha çok ev kadını rolü ile çatıştığı,

-Çoğunun kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları, çoğunluğunun iş ve aile yaşamından kaynaklanan strese girdikleri ve strese girmelerine neden olan en önemli faktörlerin pazarın durgun oluşu, yakınlarının aşırı beklentileri ve fiziksel yorgunluk olduğu saptanmıştır.

Girişimciliğe yönelme alanlarında karşılaşılan engel ve sorunların yasal düzenlemelerden, kadınların bilgi/beceri eksikliğinden, toplumsal kimlik ve yükümlülüklerinden ya da kurumsallaşmış geleneksel uygulamalardan kaynaklandığı, kadın girişimcilerin kredi ve pazara ulaşma, eğitim ve örgütlenme konularında desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmektedir.

Bu sonuçlara göre;

-Kadın girişimciliği engelleyen kredi koşullarının kolaylaştırılması, kredi miktarlarının sembolik olmaktan çıkarılması, faizlerin düşük tutulması, teminat koşullarının hafifletilmesi, kredi verilecek alanların sınırlandırılmaması, bireysel kredilerin yanında grup kredilerinin de verilmesi,

-Özellikle küçük ölçekli ticaret ile uğraşan kesimlere uygulanan vergiler konusunda yeni düzenlemelere gidilmesi ya da kadın girişimcileri desteklemeye yönelik bir fon oluşturulması,

-İşin kurulması ve yürütülmesi aşamalarında bürokratik işlemlerin mümkün olduğu kadar kısaltılması ve hızlandırılması,

-Örgün ve yaygın eğitim programlarının, iş kurmaya yönelik, geleneksel kadın meslekleri dışındaki gelişmeye açık iş alanlarını da kapsayacak; girişimcilik için alt yapı oluşturacak tarzda gözden geçirilmesi, kadın girişimcilerin eğitiminde kısa süreli kurslar ve iletişim araçlarından yararlanılması,

-Hanehalkı sorumluluklarının aile üyeleri arasında etkin bir biçimde paylaşılması, bu amaç ile bireylere aile yaşamı eğitimi verilmesi, ayrıca ev ve çocuk bakımı ile ilgili çeşitli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi kadın girişimciliğin özendirilmesi ve desteklenmesi açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

- AKLAR, N. 1993. Türkiye'de Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Konusunda Politikalar. N. Arat (Editör), Türkiye'de Kadın Girişimcilik. TES-AR Yayınları No: 7, s. 199-222, Ankara.
- ALDRICH, H. 1989. Networking Among Women Entrepreneurs. In: O. Hagan, C. Rivchun and D. Sexton (Editors), Women-Owned Businesses, Prager Publishers, p. 103-132, New York.
- ANON, 1993. Türkiye İstatistik Yıllığı. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 1-716, Ankara.
- ANON, 1994. Esnaf Sanatkar ve Kadın Girişimciliği. Alt Komisyon Ön Raporu. İkinci Esnaf ve Sanatkarlar Şurası, 18-19 Kasım, Ankara.
- ATALAY, S. 1993. Büyük İşletmelerde Kadın Girişimcilik. N. Arat (Editör), Türkiye'de Kadın Girişimcilik. TES-AR Yayınları No: 7, s. 43-67, Ankara.
- BAYRAKTAR, S. ve BİLGİÇ, M. 1995. Girişimciliğin Geliştirilmesi ve KOSGEB. İ.Yazman (Editör), Kırsal Kesimde Meslek Eğitimi ve Girişimcilik Eğitimi İle Bağıntılı Olarak Kalkınma Modelleri ve Öncelikler, TES-AR Yayınları No: 16, s.11-20, Ankara.
- BELCOURT, M. 1990. A family portrait of Canada's most successful female entrepreneurs. *Journal of Business Ethics*, 9(4-5): 435-438.
- BUTTNER, E.H. 1993. Female entrepreneurs: How far have they come? *Business Horizons*, 36(2): 59-65.
- BYGRAVE, W.D. 1994. The Portable M.B.A. in Entrepreneurship. John Wiley and Sons, Inc. p. 1-468, New York.
- CHANDRA, S.K. 1991. Development of Women Entrepreneurship In India, A Study of Public Policies and Programmes. Mittal Publications, p. 1-131, New Delhi.
- COLLERETTE, P. and AUBRY, P. 1990. Socio-economic evolution of women business owners in Quebec (1987). *Journal of Business Ethics*, 9(4-5): 417-422.

- COVERMAN, S. 1989. Role overload, role conflict and stress: Addressing consequences of multiple role demands. *Social Forces*, 67(4): 965-982.
- CROMIE, S. 1991. The Problems Experiences By Small Firms. In: L.G. Davies and A.A. Gibb (Editörs), *Recent Research in Entrepreneurship*. Gower Publishing Company Limited, p. 115-134, England.
- ÇELEBİ, N., TOKUROĞLU, B. ve BARAN, A. 1993. Bağımsız İşyeri Sahibi Kadınların Aile ve İş İlişkileri. T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları, Genel Yayın No: 76, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s.1-242. Ankara.
- ÇELEBİ, N. ve SALLAN, S. 1994. Turizm Sektöründeki Küçük İşyeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler. Kadının Kalkınmaya Katılımını Güçlendirme Ulusal Programı Proje Raporu, Ankara.
- DHILLON, P.K. 1993. *Women Entrepreneurs, Problems and Prospects*. Blaze Publishers and Distributors Pvt. Ltd., p. 23-50, New Delhi.
- DHILLON, P.K. and MALHOTRA, P. 1993. Motives and Characteristics of Successful Women Entrepreneurs. In: P.K. Dhillon (Editor), *Women Entrepreneurs, Problems and Prospects*. Blaze Publishers and Distributors Pvt. Ltd., p. 81-101, New Delhi.
- DÜZGÜNEŞ, O., KESİCİ, T. ve GÜRBÜZ, F. 1983. *İstatistik Metodları I*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 861, Ders Kitabı: 229, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- ERTÜBEY, N.Ö. 1993. Türkiye'de Kadın Girişimciliği: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler. N. Arat (Editör), *Türkiye'de Kadın Girişimcilik*. TES-AR Yayınları No: 7, s. 223-247, Ankara.
- FAGENSON, E.A. 1993. Personal value systems of men and women entrepreneurs versus managers. *Journal of Business Venturing*, 8(5): 409-430.
- FORTENBERRY, S.L. 1988. Entrepreneurship: A viable addition to home economics curriculum. *Journal of Home Economics*, 80(1): 3-6.

- GITOBU, J.K. and GRITZMACHER, J.E. 1991. Rural Kenyan entrepreneurship: The role of home economics. *Journal of Home Economics*, 83(4): 28-22.
- GOETTING, M.A. and MUGGLI, G.Y. 1988. Made in Montana: Entrepreneurial home economics. *Journal of Home Economics*, 80(1): 7-10.
- GOFFEE, R. and SCASE, R. 1982. Kadınlar İş Başında, Kadın Girişimcilerin Deneyimleri. A. Fethi (Çeviren), Yön Matbaacılık Tesisleri, s. 1-208, İstanbul.
- GOFFEE, R. and SCASE, R. 1987. *The Social Analysis of Small Business*. In: R. Goffee and R. Scase (Editors), *Entrepreneurship in Europe-The Social Processes*, Croom Helm Publishers Ltd. U.S.A.
- HISRICH, R.D. and BRUSH, C.G. 1986. *The Women Entrepreneur, Starting Financing and Managing a Successful New Business*. Lexington Books D.C. Heath and Company, Toronto.
- HISRICH, R.D. and BRUSH, C.G. 1988. Woman Entrepreneurs: Problems and Opportunities. In: S. Rose and L. Larwood (Editors), *Women's Careers, Pathways and Pitfalls*, Greenwood Press, p. 193-207, New York.
- HISRICH, R.D. and PETERS, M.P. 1989. *Entrepreneurship, Starting Developing and Managing a New Enterprise*. Richard D. Irwin, Inc., p. 1-574, Boston.
- JOHNSON, S. and STOREY, D. 1993. Male And Female Entrepreneurs And Their Businesses. In: S. Allen and C. Truman (Editors), *Women in Business, Perspectives on women entrepreneurs*. Routledge, p. 71-85, USA.
- KEAN, R. NIMEYER, S. and MAUPIN, W. 1994. Home-based entrepreneurship and multiple roles-an inter-role conflict. *Journal of Consumer Studies and Home Economics*, 18:1-16.
- KENT, C.A., SEXTON, D.L. and VESPER, K.H. 1982. *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Prentice Hall Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.

- LEE-GOSSELIN, H. and GRISE', J. 1990. Are women owner-managers challenging our definitions of entrepreneurship? An in-dept survey. *Journal of Business Ethics*. 9(4-5): 423-433.
- LEONARD, and CLARK, 1945. Field Pilot Technique. "Alınmıştır" Şahinkaya, R., 1957. Türkiye'nin Bursa-Balıkesir-Çanakkale Bölgesinde Saf ve Muhtelif Kan Dereceli Merinos x Kıvrıkcık Melezlerinde Vücut Ölçüleri ve Yapığı Özellikleri. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 112, Çalışmalar: 67, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- LİMAN, F. 1993. Dünyada kadın girişimcilik. *Anahtar*, 5(55): 21.
- LOSCOCO, K.A. and LEITCH, K.T. 1993. Gender, work-family linkages and economic success among small business owners. *Journal of Marriage and The Family*, 55: 875-887.
- ONURAL, C. 1993. Girişimci Kadın ve Yöneticilik, Genel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. N. Arat (Editör). Türkiye'de Kadın Girişimcilik, TES-AR Yayınları No: 7, s. 25-41, Ankara.
- OPPONG, C. and ABU, C. 1985. A Handbook for Data Collection and Analysis on Seven Roles and Statuses of Women. International Labour Office, ILO Publications, p. 1-134, Geneva.
- ÖZCAN, H. 1993. Girişimcilik Örneklerinin Tartışılması. N. Arat (Editör), Türkiye'de Kadın Girişimcilik, TES-AR Yayınları No: 7, s. 109-146, Ankara.
- PETERSON, R. and WEIERMAIR, K. 1988. Women entrepreneurs, Economic development and change. I: H. Leibenstein and D. Ray (Editörs), *Journal of Development Planning, Entrepreneurship and Economic Development*, No:18, United Nations Publication, p. 95-111, New York.
- PICKLE, H.B. and ABRAHAMSON, R.L. 1990. *Small Business Management*. Fifth Edition. John Wiley and Sons, Inc. Canada.
- ROSCOL, S.T. 1975. *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences*, Second Edition. Holt, Rinehart and Winston, Inc. p. 1-483. USA.

- SIRAGELDIN, I., SORKIN, A. and FRANK, R. 1990. Research In Human Capital and Development. Jai Press Inc., England.
- SOOD, R. 1991. Changing Status and Adjustment of Women. Manak Publications Pvt. Ltd. p. 1-150, Delhi.
- STEVENSON, L. 1988. Women and economics development: A focus an entrepreneurship. In: H. Leibenstein and D. Ray (Editors), Journal of Development Planning, Entrepreneurship and Economic Development, No: 18, United Nations Publication, p. 113-126, New York.
- SUNDIN, E. and HOLMQUIST, C. 1991. The Growth of Women Entrepreneurship- Pushor Pull Factors? In: L.G. Davies and A.A. Gibb (Editors), Recent Research in Entrepreneurship. Gower Publishing Company Limited, p.107-113, England.
- ŞAHİNKAYA, R. 1983. Diyarbakır İli Merkez Köylerinde Ailelerin Konut ve Sağlık Koşulları Beklentileri ve Kadının Statüsü. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 869, Araştırma ve İncelemeler: 520, Ankara.
- WADDELL, F.T. 1983. Factors affecting choice, satisfaction and success in the female self-employed. Journal of Vocational Behavior, 23: 294-304.
- YALKIN, S. 1993. Türkiye Esnaf Sanatkar ve Küçük İşletmeler Kesimi ve Örgütlenmesi. A. Altınel (Editör), Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli, Bildiriler ve Tartışmalar, 25 Mayıs, Ankara, Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No: 74, Şafak Matbaacılık, s. 107-116, Ankara.

EKLER

EK : 1

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Ev Ekonomisi Yüksek Okulu

KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO-KÜLTÜREL VE
EKONOMİK PROFİLİ (ANKARA ÖRNEĞİ)
SORU FORMU

Form No:

Tarih: / 1996

I. DENEKLERE VE AİLELERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

1. Ailedeki birey sayısı:

2. Deneklerin;

- . Yaşı :
- . Öğrenim durumu : a- Okuryazar değil
b- Okuryazar-ilkokul
c- Ortaokul
d- Lise
e- Üniversite ya da yüksekokul

3. Denek eşlerinin;

- . Yaşı :
- . Öğrenim durumu : a- Okuryazar değil
b- Okuryazar-ilkokul
c- Ortaokul
d- Lise
e- Üniversite ya da yüksekokul
- . Mesleki statüsü : a- Memur
b- İşçi
c- Serbest meslek
d- Esnaf ve sanatkar
e- İşveren
f- Emekli

4. Deneklerin evlilik süresi :
5. Denek ailelerinin çocuk sayısı :
6. Denek ailelerinin sahip olduğu en küçük çocuğun yaşı:
7. Denek ailelerinin toplam geliri (ay/TL) :
8. Deneklerin faaliyet gösterdikleri iş alanı :
9. Deneklerin girişimcilik süresi :
10. Deneklerin iş ile ilgili eğitim alma durumu
a- Evet b- Hayır

II. İŞ YAŞAMINA İLİŞKİN BİLGİLER

1. Girişimci olmadan önce çalışıyor muydunuz?
a- Evet b- Hayır
2. Evet ise, daha önce hangi işi yapıyordunuz?
a- Memur
b- İşçi
c- Aynı işte ücretli çalışma
d- Aynı işi evde yapma
e- Serbest çalışma
3. Neden girişimci oldunuz? En önemli üç nedeni önem sırası ile belirtiniz?
() a- Aile ihtiyaçlarını karşılamak için
() b- Ekonomik bağımsızlık için
() c- Mesleğimi yapmak için
() d- İş yaşamına atılmak için
() e- Sosyal ilişkiler kurmak için
() f- İdealimi gerçekleştirmek için
() g- Zamanımı değerlendirmek için
() h- Kendimi gerçekleştirmek için
() ı- Diğer insanlara faydalı olmak için
() j- Diğer (.....)

4. İş kurma kararını kim verdi?
 - a- Kadın
 - b- Erkek
 - c- Tüm aile
5. Girişimci olmanız için sizi destekleyenler oldu mu?
 - a- Evet
 - b- Hayır
6. Evet ise, girişimci olmanızı kimler destekledi?
 - a- Eş
 - b- Çocuklar
 - c- Eş ve çocuklar
 - d- Akraba ve arkadaşlar
7. Yaptığınız işin türü nedir?
 - a- Ticaret
 - b- İmalat
 - c- İmalat+Ticaret
 - d- Hizmet
8. Sermayeyi nasıl temin ettiniz?
 - a- Tasarrufları değerlendirdim
 - b- Akrabalara borçlandım
 - c- Karşılıksız destek aldım
 - d- Banka kredisi kullandım
 - e- Diğer
9. Kendi hesabınıza mı yoksa ortak ile mi çalışıyor sunuz?
 - a- Kendi hesabıma
 - b- Ortak ile
10. İşyerinizde eleman çalıştırıyor musunuz?
 - a- Evet
 - b- Hayır
11. Evet ise, işyerinizde kaç eleman çalışıyor?
12. İşyerinde kalma süreniz ne kadar?
 - a- Tam gün
 - b- Yarım gün
 - c- Değişiyor

13. İşinizi kurarken sorunlarla karşılaştınız mı?

- a- Evet b- Hayır

14. Evet ise, işinizi kurarken karşılaştığınız en önemli sorunlar nelerdir? Üçüncü önem sırasına göre belirtiniz?

- a- Sermaye temini
 b- Bürokratik işlemler
 c- Deneyimsizlik
 d- Uygun yer seçimi
 e- Kiraların yüksek olması
 f- Uygun eleman temini
 g- Uygun materyal temini
 h- Pazarda tanınmamış olmak
 ı- Aile ile ilgili sorunlar
 j- Diğer (.....)

15. İşinizi yürütürken sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

- a- Evet b- Hayır

16. Evet ise, işinizi yürütürken karşılaştığınız en önemli sorunlar nelerdir? Üçüncü önem sırasına göre belirtiniz?

- a- Pazarın durgun oluşu
 b- Borç ödemeleri
 c- Vergi ödemeleri
 d- Bürokratik engeller
 e- Kredi alamama
 f- Elemanlar ile ilgili sorunlar
 g- Müşteriler ile ilgili sorunlar
 h- Deneyimsizlik
 ı- Kredi alamama
 j- Aşırı yorgunluk
 k- Diğer (.....)

17. Girişimci olmaya karar vermekle risk aldınız mı?

- a- Evet b- Hayır

18. Evet ise, girişimci olmaya karar vermekle aldığınız en büyük risk nedir?

- a- Ekonomik
- b- Fiziksel ve zihinsel
- c- Sosyal
- d- Ailesel
- e- Hepsi

19. Kazandığınız para ailenizin toplam gelirinin ne kadarını oluşturuyor?

- a- Yarıdan azını
- b- Yarısını
- c- Yarıdan fazlasını
- d- Tamamını

20. Elde ettiğiniz geliri nasıl kullanıyor sunuz?

- a- Aile ihtiyaçlarının karşılanması için
- b- Tasarruf yapmak için
- c- Kişisel giderler için
- d- İşi yürütmek için
- e- İşi büyütmek için
- f- Diğer (.....)

21. Sizce başarılı bir girişimcinin sahip olması gereken en önemli bireysel özellikler nelerdir?

Üçünü önem sırasına göre belirtiniz.

- a- Kendine güven ve cesaret
- b- İletişim becerisi
- c- Eğitim
- d- Deneyim
- e- Sabır ve hoşgörü
- f- Risk üstlenebilme
- g- Çalışkanlık
- h- Hırs ve kararlılık
- ı- Dürüstlük
- j- Yönetim becerisi
- k- Diğer (.....)

22. Kendinizi başarılı bir girişimci olarak değerlendirebilir misiniz?

- a- Evet b- Hayır

23. Evet ise, hangi bireysel özelliklerinizin başarınızda katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

- a- Kendine güven ve cesaret
 b- İletişim becerisi
 c- Eğitim
 d- Deneyim
 e- Sabır ve hoşgörü
 f- Risk üstlenebilme
 g- Çalışkanlık
 h- Dürüstlük
 j- Yönetim becerisi
 k- Diğer (.....)

24. Hayır ise, hangi bireysel özelliklerinizin başarısız olmanızda rol oynadığını düşünüyorsunuz? Üçünü önem sırasına göre belirtiniz.

- a- Deneyimsizlik
 b- İletişim eksikliği
 c- Hırslı ve kararlı olamama
 d- Ticari düşünememe
 e- Yönetimde düzensizlik

25. Girişimci olduktan sonra çevrenizdeki bireylerin size yaklaşımı nasıl oldu?

- a- Çok olumlu
b- Olumlu
c- Olumsuz

26. Seçme şansınız olsaydı girişimci olmayı tercih eder miydiniz?

- a- Evet b- Hayır

27. Gelecek için planınız nedir?

- a- İşi büyütmek
b- Kaliteyi artırmak
c- Kârı artırmak
d- Aynı şekilde devam etmek

e- İşi devretmek

f- Diğer (.....)

28. Devletten işiniz ile ilgili beklentiniz var mı?

a- Evet b- Hayır

29. Evet ise, devletten beklentileriniz nelerdir?

a- Vergi kolaylıkları getirilmesi

b- Bürokratik işlemlerin azaltılması

c- Kredi olanaklarının iyileştirilmesi

d- Serbest rekabet koşullarının geliştirilmesi

e- Eğitim olanakları sağlanması

f- Diğer (.....)

30. Girişimcilik ile ilgili bir eğitim programına katılmak ister misiniz?

a- Evet b- Hayır

31. Evet ise, eğitim programının hangi konuları kapsamasını istersiniz?

a- İş alanı ile ilgili bilgiler

b- İletişim yöntemleri

c- Pazar ekonomisi

d- Pazarlama stratejileri

e- Yönetim ilkeleri

f- Yeni teknolojiler

g- İş ve aile yaşamını dengeleme

f- Diğer (.....)

III. İŞ VE AİLE YAŞAMI ETKİLEŞİMİ

1. Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi nasıl etkiledi?

	Çok Olumlu	Olumlu	Kararsızım	Olumsuz	Çok Olumsuz	Etkilemedi
Aile Yaşamı						
Sosyal Yaşam						
Ekonomik Yaşam						
Bireysel Yaşam						

10. Kadın olarak rolleriniz ve girişimci kadın rolünüz arasında bir çatışma oluyor mu?
a- Evet
b- Hayır
11. Evet ise, girişimci kadın rolü ile en çok hangi rolünüzün çatıştığını düşünüyorsunuz?
a- Ev kadını
b- Anne
c- Eş
d- Tümü
12. Kendinize yeterli zaman ayırabiliyor musunuz?
a- Evet
b- Hayır
13. İş ve aile yaşamından kaynaklanan strese giriyor musunuz?
a- Evet
b- Hayır
14. Evet ise, stresin nedenleri nelerdir? Üçünü önem sırasına göre belirtiniz.
() a- Kadından aşırı beklentiler
() b- İş ve aile yaşamını dengeleyememe
() c- Zaman baskısı
() d- Fiziksel yorgunluk
() e- Zihinsel yorgunluk
() f- Pazarın durgun oluşu
() g- İş ile ilgili doyumsuzluk
() h- Düzensiz iş programı
() ı- Müşteriler ile ilgili sorunlar
() j- Elemanlar ile ilgili sorunlar
() k- Diğer (.....)

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında Giresun'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Giresun'da tamamladı. 1989 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu'ndan 1993 yılında mezun oldu. 1994 yılında Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans çalışmalarına başladı.

Halen Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

